

การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด :
ในทัศนะผู้เชี่ยวชาญทางทหาร

โดย

พลตรี อภิลิทธิ์ นุชบุษบา
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค ๔
หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด : ในทัศนะผู้เชี่ยวชาญทางทหาร

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี อภิสิทธิ์ นุชบุษบา หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

งานวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด : ในทัศนะผู้เชี่ยวชาญทางทหาร มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาและ
วิเคราะห์บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบาย ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของ
หน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค เพื่อเสนอแนะแนวทางเชิงรุกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) โดยการวิจัยจากเอกสาร (Document Research) โดยการรวบรวมจากผลงานวิจัย
เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ พบว่ากระบวนการที่
สำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของส่วนราชการใน บก.ทท. ในการบริหารและจัดสรรทรัพยากร
ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญอยู่ ๔ กระบวนการได้แก่ ๑. กระบวนการจัดทำแผน ๒.
กระบวนการจัดสรรทรัพยากร ๓. กระบวนการปฏิบัติและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์ ๔. กระบวนการ
ตรวจสอบและประเมินผล ดังนั้น บทบาทสำคัญของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จะเป็นมุมมองที่จะ
ทำให้เกิดการปฏิรูปและความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็น
พลังที่เข้มแข็ง และทุกภาคส่วนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการใช้ยาเสพติด หรือมีทัศนคติที่
ปฏิเสธการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. รัฐควรจัดให้มีการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน
ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกขั้นตอนกระบวนการ
๒. ภาครัฐต้องมีมุมมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชน ให้ครบทุกส่วนในสังคม
๓. รัฐต้องส่งเสริมการสร้างสังคมอุดมปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคประชาชน
๔. เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรสร้างสัมพันธภาพกับภาคประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง
๕. รัฐต้องมุ่งเน้นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการรวมพลังกล้า
คิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจ
๖. รัฐต้องส่งเสริม พัฒนา การดำเนินกลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิดควบคู่กับ
การ จัดระเบียบทางสังคม
๗. รัฐควรสร้าง และขยายเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด จากประชาชนให้
ครบทุกภาคส่วน

คำนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันนับเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมไทยและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาวิจัยและการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผานมา พบว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ มากมายหรือกล่าวได้ว่า ปัญหายาเสพติดเป็นผลพวงจากปัญหาอื่นๆ ขณะเดียวกันปัญหายาเสพติดก็เป็นต้นตอของปัญหาสังคมและปัญหาอื่น ๆ เช่นกัน ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลจึงต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหานั้นๆ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหายาอย่างบูรณาการ

ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้วิจัย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรอง ผบ.พันม.๒๔๑ กรมทหารม้าที่ ๔ กองกำลังผาเมือง เพื่อภารกิจพิเศษปราบปรามยาเสพติดในภาคเหนือ โดยทำหน้าที่ป้องกันการรุกรานอิทธิพล สกัดกั้น ลาดตระเวน ชุมโจมตี ขบวนการลำเลียงยาเสพติด บริเวณชายแดน การตัดทำลายพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่น ตลอดจนดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ในการประกอบอาชีพอื่น จึงได้สนใจที่จะศึกษากระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อจะได้ทราบข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปรับปรุงกระบวนการ และแก้ไขต่อไป

พลตรี

(อภิสิทธิ์ นุชบุษบา)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๔
ทฤษฎีระบบ	๔
แนวคิดเชิงกลยุทธ์	๖
แนวความคิดเรื่องแรงจูงใจ	๑๔
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๑๗
การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ	๓๖
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๘
กรอบความคิดของการวิจัย	๕๑
สรุป	๕๒
บทที่ ๓ บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันปราบปรามยาเสพติด	
   และปัญหาข้อขัดข้อง	๕๓
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๕๓
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๕๔
โครงสร้างการบริหารจัดการกลไกอำนวยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกัน	
และแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี ๒๕๕๙	๑๐๖
การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม	
ยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐	๑๐๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐	๑๐๙
กรอบแนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๑๒๒
การดำเนินการที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙	๑๒๒
ปัญหาอุปสรรค	๑๒๗
สรุป	๑๒๗
บทที่ ๔ วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางปรับปรุงกระบวนการ	
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย	๑๒๙
ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพไทย	๑๓๐
ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์	๑๓๑
วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค	๑๔๒
แนวทางการปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย	๑๔๓
สรุป	๑๔๖
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๔๘
สรุป	๑๔๘
ข้อเสนอแนะ	๑๕๑
บรรณานุกรม	๑๕๖
ภาคผนวก	๑๕๙
ผนวก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๖๐
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๖๕

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๓ - ๑	ช่วงอายุกลุ่มเป้าหมาย	๕๗
๓ - ๒	แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๑๐

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
๒ - ๑ The Champion Approach	๙
๒ - ๒ การนำกลยุทธ์ในปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ ต้องการ (Implementation)	๑๑
๒ - ๓ กรอบแนวคิด	๕๑

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เป็นทิศทางหลักที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบ หรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ ประกอบด้วย ๑๖ ประเด็นนโยบาย ซึ่งได้ลำดับความสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายมีทิศทางที่ชัดเจน กำหนดเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ ๓ นโยบาย มุ่งการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคง และเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ๑๓ นโยบาย มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกระดับ ให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามต่าง ๆ รวมถึงการลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคามดังกล่าว ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงอย่างรอบด้าน มีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งนี้ โดยให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปแบบ (ที่มา : นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔, ๒๕๕๘ : ๑)

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและนำคนออกจากวงจรการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เห็นผลอย่างชัดเจน โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ และให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหายาเสพติด ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากรและปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ในขณะที่การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่สำคัญ รองลงมา คือ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ กลุ่มนักค้าจากนอกภูมิภาคเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในการลำเลียงยาเสพติดจากหลายแหล่งผลิตทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งการจับกุมกระทำได้อย่างขึ้นเนื่องจาก ลักษณะเฉพาะตัวของกาจัดองค์กรและรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

โดยที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกัน และแก้ไขโดยการบังคับกฎหมายที่เข้มงวด และจัดการปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ เพื่อรองรับการดำเนินงานในกรอบระยะเวลา ๑ ปี ประกอบด้วย ๔ แผนคือ แผนป้องกันยาเสพติด แผนบำบัด ยาเสพติด แผนปราบปรามยาเสพติด และแผนบริหารจัดการอย่างบูรณาการ และกำหนดให้ทุก ส่วนราชการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการ รองรับแผนปฏิบัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ ตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของรัฐบาล พร้อมทั้งให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้รับผิดชอบในการบูรณาการแผนงาน โครงการ งบประมาณ ในภาพรวม (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ : ๑ - ๑๒)

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ได้รับ มอบหมายภารกิจสกัดกั้นการนำเข้า/ส่งออกยาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดนป้องกันการ แพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล และติดตามประเมินผล และสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนของ กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพด้วยเหตุนี้กองทัพไทยจึงให้ความสำคัญในการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ที่กำหนด จึงเป็น ที่มาของโครงการวิจัยบทบาทกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความ มั่นคงแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนํานโยบาย ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค
๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ด้านเนื้อหา
  - ๑.๑ กระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
  - ๑.๒ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
  - ๑.๓ ผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๒. ด้านหน่วยงานเน้นเฉพาะกองบัญชาการกองทัพไทย
๓. ด้านกระบวนการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๑๐ นาย
๔. ด้านเวลา ตั้งแต่ พ.ย.๕๙ - พ.ค.๖๐

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ทฤษฎีภูมิ รวบรวมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔) ห้องสมุด บก.ทท., ห้องสมุด วปอ.สปท. และห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๑.๒ ปฐมภูมิ มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวน ๑๐ นาย ในกองบัญชาการกองทัพไทย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลที่จัดระเบียบแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค

๒. ทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำจำกัดความ

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายหรือจิตใจ และสุขภาพผู้เสพจะทรุดโทรม กบให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย

กระบวนการ หมายถึง ปรัชญาการณัธรรมชาติที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบ ไปสู่ผลอย่างหนึ่ง เช่น กระบวนการเจริญเติบโตของเด็ก กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำ ซึ่งดำเนินการเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง เช่น กระบวนการเคมีเพื่อผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องการปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดในด้านนโยบายด้านยาเสพติดนำผลการวิจัยเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของ กองบัญชาการกองทัพไทยและขยายผลการปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในมิติความมั่นคงของประเทศ โดยทำการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ทฤษฎีระบบ (System Theory)
๒. แนวคิดเชิงกลยุทธ์
๓. แรงจูงใจ
๔. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
๕. ความหมายและประเภทของยาเสพติด
๖. นโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๗. แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐
๘. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๙. กรอบแนวคิดการวิจัย
๑๐. สรุป

ทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ (System Theory)

หากเปรียบเทียบกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และทฤษฎีทางจิตวิทยาแล้ว ทฤษฎีระบบถือได้ว่าเป็นองค์ความรู้ย่อยส่วนหนึ่ง (A Small Body of Knowledge) ที่กล่าวถึงหลักการทั่วไป แนวคิด เครื่องมือ และวิธีการที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงต่อไปยังระบบงานอื่น ๆ พบว่าทฤษฎีระบบได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังอนาคต โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการและวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน

ทฤษฎีระบบจะประกอบไปด้วยทฤษฎีย่อยๆ ได้แก่ ๑. ทฤษฎีระบบโดยทั่วไป (General System Theory) ๒. ทฤษฎีแห่งความโกลาหล (Chaos Theory) และ ๓. ทฤษฎีมุ่งสู่ออนาคต (Future Theory) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (จิตติมา อัครธิติพงศ์, ๒๕๕๖ : ๕๕)

๑. ทฤษฎีระบบโดยทั่วไป (General System Theory)

นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบใหญ่และระบบย่อย ๆ ที่มีอยู่ในองค์การทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกันกับระบบใหญ่ พบว่าลักษณะพื้นฐานโดยทั่วไปของทฤษฎีระบบ ได้แก่

- ๑.๑ ระบบจะต้องถูกออกแบบขึ้น เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนด
- ๑.๒ องค์ประกอบย่อยของระบบนั้นจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามมา
- ๑.๓ มุ่งเน้นให้เกิดความสัมพันธ์ภายในตัวบุคคลที่อยู่ในระบบนั้น ๆ
- ๑.๔ องค์ประกอบพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็ระบบหรือการเคลื่อนไหวของข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบนั้น
- ๑.๕ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การมีความสำคัญมาก มากไปกว่าเป้าหมายของระบบย่อย ๆ

ดังนั้นการบริหารงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะประสบความสำเร็จได้นั้น นักพัฒนาบุคลากรจำเป็นจะต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของระบบ โดยเฉพาะการทำให้เป้าหมายขององค์การประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี ทั้งนี้การออกแบบระบบให้เกิดประสิทธิภาพระบบนั้นควรถูกกำหนดขึ้นมาเป็นระบบเปิด (Open System) มากกว่าระบบปิด (Closed System)

ระบบปิด หมายถึง ระบบที่ไม่สนใจหรือใส่ใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอก ไม่รับรู้ว่าคุณจะเป็นอย่างไร ไม่รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงไม่ตระหนักถึงความต้องการของลูกค้าต่อสินค้าหรือการบริการที่มีอยู่ เป็นเหตุให้องค์การดำเนินงานด้วยแนวคิด หลักการ วิธีการ และเครื่องมือแบบเดิม ๆ โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

ระบบเปิด หมายถึง ระบบที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อสร้างการแข่งขันและความได้เปรียบทางธุรกิจกับคู่แข่งภายนอก ระบบงานมีการปรับเปลี่ยน และการทำงานมีการยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ ระบบเปิดจะต้องใส่ใจและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ภายนอก อันนำไปสู่การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา และปรับปรุงวิธีการหรือระบบงานย่อย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่รวมอยู่ในระบบเปิด

จะเห็นได้ว่าโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่นักพัฒนาบุคลากรได้ออกแบบขึ้นมาขึ้นนั้นเกือบทุกโครงการได้มุ่งเน้นไปที่ระบบเปิด มากกว่าระบบปิด กล่าวคือ การให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมภายนอก มุ่งเน้นให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยน และพัฒนาการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การพิจารณาออกแบบโครงการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดของระบบเปิดนั้น องค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่สำคัญของระบบเปิดที่จะถูกออกแบบขึ้นมาขึ้นนั้นผู้ออกแบบจะต้องทำความเข้าใจถึงคุณลักษณะของระบบที่ประกอบไปด้วย

Sub System (ระบบย่อย) : ระบบย่อยเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในระบบ และมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องต่อไปยังส่วนอื่น ๆ เช่น การนำเสนอระบบงานด้านการพัฒนาขีดความสามารถของตำแหน่งงานซึ่งเป็นระบบงานใหญ่หนึ่งระบบ โดยที่การนำเสนอระบบงานนี้ให้ประสบความสำเร็จ ส่วนย่อย ๆ หรือระบบงานที่จะต้องพิจารณาถึง คือ ๑. บุคคลที่มี

ส่วนร่วม ๒. วิธีการดำเนินงาน ๓. ความคาดหวังต่อเป้าหมายของระบบงานนั้น และ ๔. ทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้

Synergy (ประสานพลัง) : การประสานพลังหรือการบูรณาการส่วนงานอื่น ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งสู่เป้าหมายหรือผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น โครงการพัฒนาขีดความสามารถของตำแหน่งงานจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์การ ผู้บริหารระดับสูงของแต่ละหน่วยงาน หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ และพนักงานทุกคน

Input/Output Model (ปัจจัยนำเข้า/ปัจจัยด้านผลลัพธ์) : ระบบเปิดจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ข้อมูล วัสดุ อุปกรณ์ เงิน บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องจักร เป็นต้น และปัจจัยด้านผลลัพธ์ (Output) เช่น กิจกรรมที่เกิดขึ้น สินค้าที่นำส่งหรือการบริการที่มอบให้ลูกค้า เป็นต้น

Goal Seeking (การแสวงหาเป้าหมาย) : เป้าหมายที่สำคัญของระบบที่ถูกออกแบบขึ้นมานั้น จะต้องพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือ Outcome ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด เช่น การกำหนดโครงการพัฒนาขีดความสามารถขึ้นมานั้น เป้าหมายสูงสุดก็คือ ขีดความสามารถของพนักงานได้รับการพัฒนา เป็น Outcome ที่ประเมินจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของพนักงาน

Entropy (การเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลง) : ระบบด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนและถูกออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเริ่มต้นนั้นอาจจะพบกับความวุ่นวายบ้าง กล่าวคือ ระบบงานหรือวิธีการทำงานอาจจะไม่ราบรื่นเหมือนเช่นที่ผ่าน ๆ มา ซึ่งผู้ออกแบบระบบงานดังกล่าวนี้ควรจะยอมรับและทำความเข้าใจถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

Steady State (สถานะ “มั่นคง”) : ความมั่นคงขององค์การจะเกิดขึ้นจากความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งเกิดขึ้นจากทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นฐานสำคัญให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้ดีขึ้น อันนำไปสู่เป้าหมายหรือผลผลิตที่เกิดขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจขององค์การ สิ่งสำคัญที่องค์การจะต้องตระหนักเสมอ คือ การพร้อมในการพัฒนากระบวนการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมอยู่เสมอ

แนวคิดเชิงกลยุทธ์

การคิดเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ความสามารถในการกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดในภายใต้สภาวะต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

การคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นการคิดที่มุ่งชัยชนะ โดยใช้ “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการวางแผน หรือจัดการเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

การใช้ความเป็นศาสตร์ คือ มีหลักการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนที่สามารถถ่ายทอดและเรียนรู้กันได้

การคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นการคิดที่ช่วยเพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จ มีการกำหนดเป้าหมาย และมีวัตถุประสงค์ล่วงหน้าในการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

การคิดเชิงกลยุทธ์ มีลักษณะเป็นกระบวนการความคิด เกิดขึ้นเมื่อมีเป้าหมายบางอย่างที่ต้องการทำให้สำเร็จ

การที่จะบรรลุเป้าหมาย ต้องมีการกำหนดทางเลือกที่คิดว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยประเมินกำลังความสามารถของตนเอง ประเมินสภาพแวดล้อม รวมทั้งต้องสามารถคาดการณ์อนาคตที่อาจเกิดขึ้น แล้วกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ที่คิดว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จมากที่สุด เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้

การคิดเชิงกลยุทธ์ยังมีลักษณะยืดหยุ่นไม่ตายตัว แต่พลิกแพลงโอนอ่อนไปตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การเตรียมความพร้อม จะช่วยให้เราสามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว โดยยังคงพยายามที่จะยึดแนวทางสู่เป้าหมายสูงสุดไว้ ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนที่ปราศจากการคิดเชิงกลยุทธ์

การคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นการคิดที่ช่วยเพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จ ช่วยให้เราเป็นคนที่ไม่ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเลื่อนลอย แต่กำหนดเป้าหมาย และมีวัตถุประสงค์ล่วงหน้าในการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน ช่วยให้เรารู้สึกว่าจะมองอนาคต มองตนเอง มองสภาพแวดล้อมทำให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่และสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดการสูญเสียจากการกระทำที่ไม่จำเป็น และการเสียพลังงานและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเปล่าประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยให้เรามีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่า คนที่ไม่รู้จักการคิดเชิงกลยุทธ์ (แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์, ออนไลน์, ๒๕๕๓)

สาเหตุที่ต้องการมีการจัดการเชิงกลยุทธ์

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า องค์กรธุรกิจต้องดำเนินงาน ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก ธุรกิจ ซึ่งไม่ได้ยังคงที่ตลอดไป ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะวิเคราะห์ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อจะได้ปรับตัวได้ มีผลทำให้การบริหารองค์กรมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เกิดจากปัจจัย ๒ ประการ

๑. การแข่งขันที่ไร้พรมแดน
๒. การเปลี่ยนแปลง และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

ลักษณะของการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีการคิดหาวิธีการ หรือกลยุทธ์ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำมาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย จึงควรที่จะคำนึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะธุรกิจที่ดำเนินอยู่ ลักษณะของธุรกิจในอนาคต สภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากร และการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

การจัดการเชิงกลยุทธ์ จึงมีลักษณะ ดังนี้ (แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์, ออนไลน์, ๒๕๕๓)

๑. เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง และวัตถุประสงค์ เพื่อให้องค์กรมีทิศทาง และเป้าหมายที่ชัดเจน

๒. เป็นการกำหนด วิธีการ หรือแนวทางในการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุถึงทิศทาง และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

๓. เป็นการนำเอาวิธีการ หรือแนวทางการดำเนินงานที่คิดขึ้นมาประยุกต์ใช้

๔. เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร

๕. มีผลต่อทิศทางการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร

๖. ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร

๗. นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

๘. เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กร

๙. เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมภายนอก และภายใน รวมทั้งค่านิยม ทัศนคติ ความคาดหวังของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้ถือหุ้น สังคม รัฐบาล พนักงาน

ที่มาของกลยุทธ์

การวางกลยุทธ์ มีที่มา ๒ ลักษณะ คือ

๑. กลยุทธ์ที่เกิดจากการวางแผนโดยปกติ องค์กรจะมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งกระบวนการวางแผน ในทางกลยุทธ์จะมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ภายนอกองค์กรกำหนดทิศทางขององค์กร การจัดทำกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมประเมินกลยุทธ์

๒. กลยุทธ์ที่ไม่ได้เกิดจากการวางแผน หรือกลยุทธ์ฉับพลันใช้ในกรณี ที่เกิดเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง หรือเกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดมาก่อน จึงไม่มีการวางแผนกลยุทธ์ที่วางไว้รองรับล่วงหน้า สำหรับเหตุการณ์นั้น ๆ ทำให้ต้องมีการคิดวางกลยุทธ์เพื่อแก้ไขสถานการณ์ ณ ขณะนั้นขึ้นมาทันที

วิธีการจัดทำกลยุทธ์ของผู้บริหาร

การจัดทำกลยุทธ์ อาจทำได้ในหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้ (แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์, ออนไลน์, ๒๕๕๓)

๑. ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้พัฒนาแผน และใช้กลยุทธ์ (The Master Strategist Approach) วิธีนี้ ผู้บริหารเป็นทั้งนักกลยุทธ์ และเจ้าของกิจการ จะควบคุม กำหนดกลยุทธ์เอง และรับผิดชอบต่อกลยุทธ์ที่เลือกไว้

๒. ผู้บริหารมอบหมายให้ผู้อื่นกำหนดและใช้กลยุทธ์ (The Delegate-It-to-Others Approach) ผู้บริหารระดับบนไม่สนใจจัดทำกลยุทธ์ แต่จะเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม จากคำแนะนำของผู้บริหารระดับล่าง หรือเจ้าหน้าที่ทีมงานที่จัดตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธ ซึ่งมักเป็นกลยุทธ์ที่เน้นผลระยะสั้น

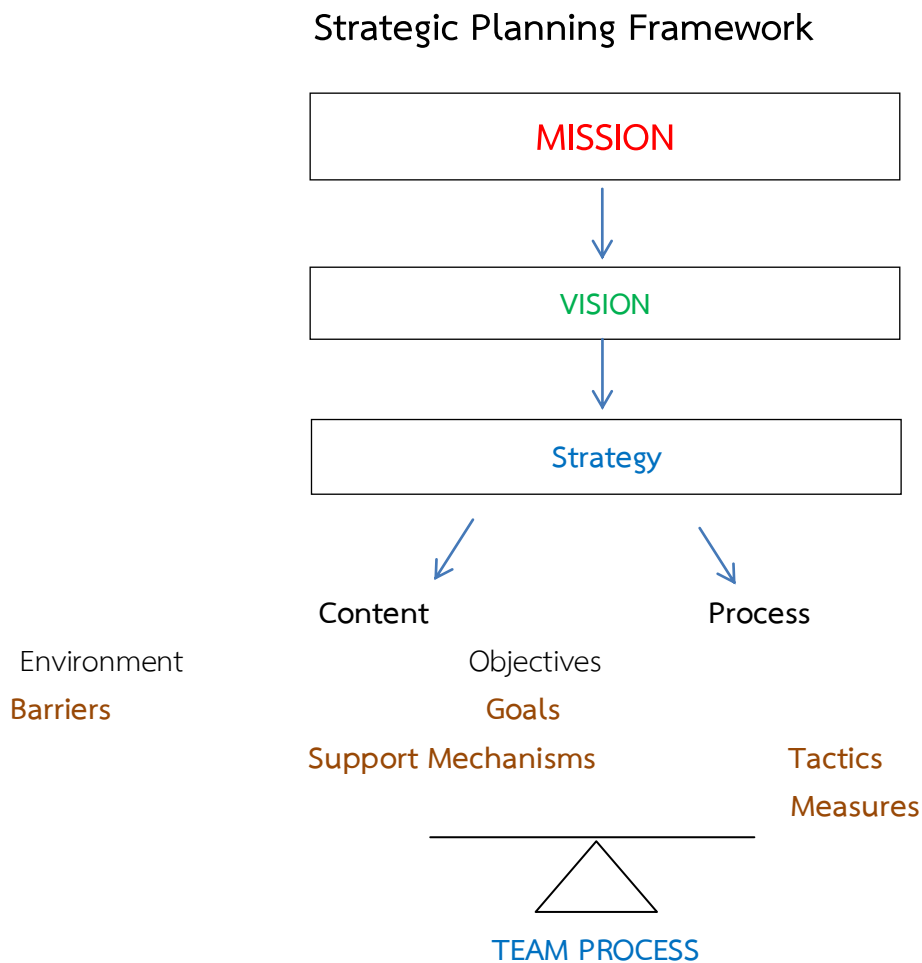
๓. ร่วมกันกำหนดและใช้กลยุทธ์ (The Collaborative Approach) ผู้บริหารเข้าไปช่วยเหลือพนักงานกำหนดกลยุทธ์ ทำให้พนักงานมีความรู้สึกรับผูกพันที่จะประยุกต์ใช้กลยุทธ์ ให้ประสบความสำเร็จ

๔. สนับสนุนให้ผู้อื่นจัดทำและใช้กลยุทธ์ (The Champion Approach) ผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้กำหนดทิศทางองค์กรและมอบหมายให้ผู้บริหารแต่ละหน่วยธุรกิจจัดทำกลยุทธ์

กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ จะประกอบด้วยขั้นตอนพื้นฐาน ๕ ขั้นตอน คือ

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
๒. การกำหนดทิศทางขององค์กร
๓. การกำหนดกลยุทธ์
๔. การดำเนินกลยุทธ์
๕. การควบคุมกลยุทธ์

แผนภาพที่ ๒ - ๑ The Champion Approach

ที่มา : Merchant Dream, Online, ๒๕๖๐.

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)

ในการจัดการเชิงกลยุทธ์ จะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์ การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการคิดวิเคราะห์เพื่อการวางแผนในระยะยาวขององค์กร บนพื้นฐานของการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการ จากการประเมินสถานะแวดล้อมภายใน ประกอบกับการแสวงหาโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสถานะแวดล้อมภายนอก

ข้อแตกต่างระหว่าง การวางแผนกลยุทธ์ และการวางแผนระยะยาว

การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) แม้จะเป็นแผนในระยะยาว แต่ก็มีความแตกต่างกับการวางแผนระยะยาว คือ (แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์, ออนไลน์, ๒๕๕๓)

๑. การวางแผนระยะยาว โดยมากไม่สนใจ หรือคำนึงถึงการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด เพื่อยึดครองตลาดหรือขยายส่วนตลาดให้กว้างออกไป หรือการถอยออกจากตลาดก็ตาม ซึ่งตรงข้ามกับการวางแผนกลยุทธ์ ที่มุ่งสนใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์และตลาดโดยตรง

๒. การวางแผนระยะยาว มักจะไม่มีมีการพิจารณาโดยละเอียดเกี่ยวข้องกับข้อได้เปรียบต่อคู่แข่ง ด้วยเหตุที่คู่แข่งและสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงมีผลกระทบโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นี่เอง การวางแผนกลยุทธ์ จึงมุ่งสนใจที่จะช่วยให้กิจการสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การหาทางหลีกเลี่ยงการแข่งขัน โดยมีได้เกิดผลเสียใด ๆ

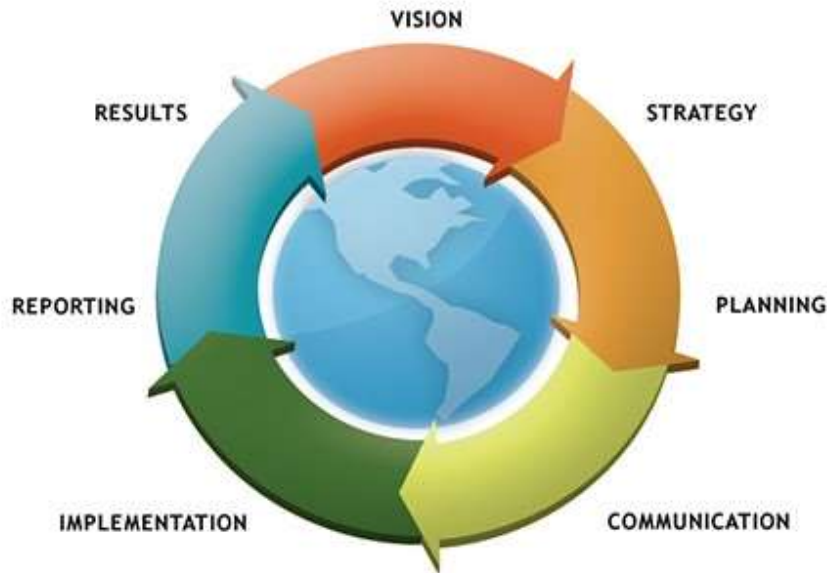
๓. การวางแผนระยะยาว ส่วนมากมักจะอิงอยู่กับผลงานในอดีตที่เคยทำได้เป็นส่วนมาก แต่การวางแผนกลยุทธ์ กลับสนใจพยายามมุ่งไปข้างหน้า โดยพยายามสร้างสรรค์ สถานภาพ ความมั่นคง ของกิจการโดยการวิเคราะห์ต่าง ๆ ข้อแตกต่างระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ และการวางแผนดำเนินการการวางแผนกลยุทธ์ มีความแตกต่างกับการวางแผนดำเนินการ (Operation Planning) ดังนี้

๑. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นแผนรวมของงานหลายๆ ด้านที่ประสานเข้าด้วยกัน แต่การวางแผนดำเนินงานจะเกี่ยวข้องกับงานเฉพาะอย่าง หรืองานเฉพาะด้านเท่านั้น

๒. การวางแผนกลยุทธ์ จะเป็นกระบวนการพิจารณาคาดคะเน และกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ภายในขอบเขตที่กว้างเท่านั้น การวางแผนดำเนินงาน จะเป็นกระบวนการพิจารณาในขอบเขตที่แคบโดยพิจารณาการทำงานแต่ละกรณีว่า จะให้เสร็จสิ้นไปได้อย่างไร และโดยลักษณะดังกล่าวนี้เอง การประเมินวิเคราะห์จัดทำแผนดำเนินงานจึงสามารถเสร็จสิ้นได้โดยใช้เวลาไม่มากนัก ซึ่งต่างกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่จะต้องใช้ช่วงระยะเวลาทำที่ยาวนานกว่า

๓. การวางแผนกลยุทธ์ โดยปกติจะเป็นภาระของผู้บริหารระดับสูงที่จัดทำ ซึ่งเวลาของแผนค่อนข้างยาว แต่การวางแผนดำเนินงาน ซึ่งเป็นภาระของผู้บริหารระดับกลางและระดับต้นที่ต้องกระทำ เวลาของแผนจะสั้นกว่ามาก ปกติจะเป็นหนึ่งปี หรือสั้นกว่ากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ จะใช้การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เป็นพื้นฐานสำคัญ

แผนภาพที่ ๒ - ๒ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการ (Implementation)

ที่มา : แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Merchant Dream, Online, ๒๕๖๐)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และภายในองค์กร (External and Internal Environment Analysis) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารที่คำนึงถึง ความสอดคล้องเหมาะสมขององค์กรกับสภาพแวดล้อม ดังนั้นก่อนจะกำหนดกลยุทธ์จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึง โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ขององค์กร โดยประเมินจากสภาวะแวดล้อมภายนอก องค์กร และการพิจารณาจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์กร โดยประเมินจากสภาวะแวดล้อมภายในองค์กรการพิจารณาดังกล่าว เรียกรวมว่า เป็นการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External environment Analysis) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กร และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งผู้บริหารขององค์กรไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น องค์กรจึงจำเป็นต้องศึกษาผลกระทบของสภาวะแวดล้อมที่มีต่อองค์กร เพื่อดำเนินกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้สอดคล้องเหมาะสม สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรสามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ สภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป (General Environment) เป็นสิ่งที่ไม่มีความกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานในระยะสั้นขององค์กร แต่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระยะยาวขององค์กร สภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเมือง และกฎหมาย

๑.๒ สภาวะแวดล้อมของการดำเนินงาน (Task Environment) เป็นสิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานขององค์กร แต่เป็นสิ่งที่อยู่นอกองค์กร ซึ่งอาจเรียกได้ว่า สภาวะแวดล้อมอุตสาหกรรม (Industry Environment) ได้แก่ คู่แข่งขัน ลูกค้า ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ กลุ่มผลประโยชน์ สหภาพแรงงาน สมาคม การค้า สาธารณชน รัฐบาล

๒. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment Analysis) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในองค์กรที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้ ซึ่งได้แก่ โครงสร้างขององค์กร ระบบและระเบียบวิธีการปฏิบัติงานบรรยากาศการทำงาน ทรัพยากรการบริหารการประเมินสถานะแวดล้อมภายในองค์กร จะทำให้ผู้บริหารทราบจุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งผู้บริหารทั่วไปจะพยายามปรับปรุงลักษณะเด่นของการดำเนินการให้เพิ่มขึ้น และพยายามลดจุดอ่อนต่าง ๆ ให้ลดลง ด้วยการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานขององค์กรอย่างเหมาะสม ภายใต้สภาวะแวดล้อมภายในองค์กร

๓. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กรบนพื้นฐานของโอกาส และอุปสรรค จากการประเมินสถานะแวดล้อมภายนอก และจุดแข็ง และจุดอ่อน ขององค์กร จากการประเมินสถานะแวดล้อมภายในองค์กร

๓.๑ กำหนดทิศทางขององค์กร (Set Organization Direction) โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ข้อความภารกิจ (Mission Statement) เป้าหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) และกุญแจแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) การกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision Setting) : วิสัยทัศน์ หมายถึง ความคาดหวังความต้องการในอนาคตขององค์กร ซึ่งเป็นเป้าหมาย ที่มีลักษณะกว้าง จะเขียนเป็นข้อความที่บอกถึงทิศทางไว้ เช่น ดีที่สุด ใหญ่ที่สุด โดยไม่ได้กำหนดวิธีการไว้ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ยึดถือ และปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision Setting) :

วิสัยทัศน์ หมายถึง ความคาดหวังความต้องการในอนาคตขององค์กร ซึ่งเป็นเป้าหมาย ที่มีลักษณะกว้าง จะเขียนเป็นข้อความที่บอกถึงทิศทางไว้ เช่น ดีที่สุด ใหญ่ที่สุด โดยไม่ได้กำหนดวิธีการไว้ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ยึดถือ และปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) และ วัตถุประสงค์ (Objective Setting)

เป้าหมาย กับ วัตถุประสงค์ อาจจะใช้แทนกันได้ บางแห่งจึงกำหนดเพียงแค่อ่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในหลายๆแห่งจะใช้ในความหมายที่ต่างกัน

เป้าหมาย หรือ จุดมุ่งหมาย คือ ผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นผลลัพธ์หรือผลสำเร็จที่องค์กรต้องการบรรลุ เป็นการกำหนดแบบกว้างๆ ให้มีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่าวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ คือ จุดหมายปลายทาง ที่องค์กรแสวงหาเพื่อการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นข้อความที่สามารถวัดได้ วัตถุประสงค์ขององค์กร มีการจำแนกเป็นระดับตามสายการบังคับบัญชาในองค์กร เช่น วัตถุประสงค์ขององค์กร ของฝ่าย ของแผนก วัตถุประสงค์ระดับเทคนิค เป็นต้น วัตถุประสงค์จะสามารถวัดได้ และมีระยะเวลาที่แน่นอน ดังนั้น วัตถุประสงค์จะมีความเฉพาะเจาะจงกว่าเป้าหมาย

แต่ในบางแห่ง จะกำหนดเป้าหมาย กับ วัตถุประสงค์ ที่มีความหมายสลับกับข้างต้น คือ จะกำหนดวัตถุประสงค์แบบกว้างๆ กำหนดเป้าหมายให้เฉพาะเจาะจง ชัดเจน วัดได้ การกำหนดเป้าหมายให้มีความเฉพาะเจาะจง โดยนำเอาวัตถุประสงค์ หรือ ภารกิจหลักมาใช้เป็นกรอบ เพื่อให้เป้าหมายสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ และ ภารกิจหลักขององค์กรที่ระบุไว้ก่อน

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นการเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เพื่อองค์กรจะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่กำหนดไว้ การกำหนดกลยุทธ์ต้องคำนึงถึง โอกาส และอุปสรรค ตลอดจน จุดแข็ง และจุดอ่อน ขององค์กร แล้วเลือกวิธีที่ได้เปรียบคู่แข่งให้ได้มากที่สุด

กลยุทธ์ทางธุรกิจ มี ๓ ระดับ คือ

ระดับบริษัท

ระดับธุรกิจ

ระดับหน้าที่

๔. การดำเนินกลยุทธ์ (Strategic Implementation) เป็นการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้แปลงไปสู่การปฏิบัติ โดยการวางแผนดำเนินงาน หรือแผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หัวใจของการดำเนินกลยุทธ์ ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ โครงสร้างวัฒนธรรมขององค์กร เพราะการกำหนดกลยุทธ์ที่ดีเพียงใดก็ตามจะไม่มีประโยชน์เลย หากมิได้มีการนำกลยุทธ์นั้นไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งการปฏิบัติตามกลยุทธ์ต้องอาศัยปัจจัยทางด้านโครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมขององค์กร โดย โครงสร้างองค์กร (Organization Structure) หมายถึง การแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน การแบ่งแผนงาน ตลอดจนการประสานงาน และสายใยการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ส่วนวัฒนธรรมขององค์กร มีที่มาจาก ระบบคุณค่า ความเชื่อ ปรัชญา และอุดมการณ์ของบุคคลภายในองค์กรที่รวมกันจนกลายเป็นลักษณะแนวประพฤติปฏิบัติในองค์กรการดำเนินกลยุทธ์ เป็นการแปลงกลยุทธ์และนโยบายไปสู่การกระทำ ด้วยการพัฒนาแผนการดำเนินงานรายละเอียดในรูปของ

๑. โครงการ (Project)

๒. งบประมาณ (Budget)

๓. ระเบียบวิธีปฏิบัติ (Procedure)

จะเห็นว่า การดำเนินกลยุทธ์มักจะเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร โดยผู้บริหารระดับกลาง และระดับต้น จะต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กร ภายใต้แนวทางที่ผู้บริหารระดับสูงได้วางไว้

๕. การควบคุม และประเมินกลยุทธ์ (Strategic Control and Evaluation) การควบคุม และประเมินกลยุทธ์ หมายถึง การควบคุม ติดตามประเมินผล การดำเนินกลยุทธ์ขององค์กร โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เพื่อการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็นตลอดจนการประเมินผลสำเร็จของแผนกลยุทธ์เป็นระยะ ๆ เป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้กับการควบคุมกลยุทธ์ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจนและทันที เพื่อการนำไปใช้เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์แล้ว หาทางป้องกัน แก้ไขปัญหาที่ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการควบคุมกลยุทธ์

การวิเคราะห์หาแนวทางจัดวางกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โดยทั่ว ๆ ไป องค์กรธุรกิจที่มีหน่วยงานธุรกิจหลายหน่วยงานจะมีกลยุทธ์ ๓ ระดับ ดังนี้ คือ

๑. กลยุทธ์ระดับองค์กร หรือระดับบริษัท (Corporate Strategy) มุ่งพัฒนากลุ่มธุรกิจขององค์กร ครอบคลุมองค์กรโดยรวม โดยพิจารณาว่า

๑.๑ องค์กร ควรดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง

๑.๒ องค์กร ควรจัดสรรทรัพยากรไปยังธุรกิจแต่ละอย่างอย่างไร

๒. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) มุ่งการปรับปรุงฐานะการแข่งขันผลิตภัณฑ์ของบริษัท ซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น กลยุทธ์ระดับธุรกิจ จะพิจารณาครอบคลุม หน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์แต่ละหน่วย โดยพิจารณาถึงการเพิ่มกำไรของการผลิตและการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น ให้สามารถแข่งขันได้นั่นเอง

๓. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) มุ่งการใช้ทรัพยากรขององค์กร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยแผนงานตามหน้าที่ จะพัฒนากลยุทธ์ตามหน้าที่ เช่น กลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์ทางการเงิน กลยุทธ์ทางทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้ข้อจำกัดของกลยุทธ์ระดับบริษัท และระดับหน่วยธุรกิจ

แนวความคิดเรื่องแรงจูงใจ

คำว่า แรงจูงใจ (Motivation) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน Movere (Kidd, 1973 : 101) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “to move” มีความหมายคือ ผลักให้เคลื่อนไหว/โยกย้าย ด้วยนัยดังกล่าวนี้ แรงจูงใจ จึงเกี่ยวข้องกับพลังที่ “เคลื่อน” และจูงใจคนได้ ซึ่งได้แก่ ความต้องการที่มีอยู่มากมาย ทั้งที่ปรากฏชัดแจ้ง (Manifest) หรือแอบแฝง (Latent) เนื่องจากยังไม่มีโอกาสแสดงออก และความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทำให้มนุษย์เกิดการขวนขวาย หรือมีพฤติกรรมในการที่จะลดภาวะขาดแคลนดังกล่าวแรงจูงใจอาจหมายรวมไปถึงความความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน (Work Passion) กล่าวคือในบางครั้งใช้กับระบบการให้รางวัล ซึ่งมักส่อค่าเป็นตัวเงินหรือผลประโยชน์ที่วัดได้ เช่น ให้เงินเดือนเพิ่ม เพื่อจูงใจให้อยู่ทำงานต่อไป แต่ในบางครั้งก็ใช้กับสถานการณ์ ซึ่งไม่เกี่ยวกับรางวัล เช่น มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ก็อาจเป็นแรงจูงใจให้พนักงานต้องการทำงาน ดังนั้น เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน คำว่าแรงจูงใจเริ่มหันมาใช้ในลักษณะที่คำนึงถึงผลของงานหรือความสำเร็จ โดยเฉพาะในบริบทองค์การ จะเน้นไปที่ความมุ่งมั่นของพนักงานที่จะทำงาน (Employee Commitment)

คำว่า Work Commitment หรือความมุ่งมั่นมีที่ใช้กว้างกว่าคำว่าแรงจูงใจ ทั้งนี้ องค์การปัจจุบันประสงค์จะให้เกิดทีมงานหรือกลุ่มพนักงานที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงาน (Committed Workforce) ที่สื่อความรวมไปถึงความจงรักภักดี (Loyalty) การทำงานอย่างถูกต้อง (Conscientiousness) บนพื้นฐานความรับผิดชอบ (Responsibility) และความไว้วางใจ (Reliability) และการได้มาซึ่งสภาพที่พึงประสงค์นี้ องค์การจำเป็นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกผูกพัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของในองค์การที่ตนทำงานอยู่ ความสนใจหรือใส่ใจที่จะทำงาน และความศรัทธาที่มีต่อผู้บริหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นภารกิจที่ทำ ทายความสามารถของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุนี้การศึกษาเรื่องของทฤษฎีแรงจูงใจ ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหรือการจัดการองค์การ โดยเริ่มจากปัจจัยที่เอื้อให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ และมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือนำพาไปสู่สภาพความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) (กุลธิดา กรมเวช, ๒๕๕๕ : ๘๙)

กระบวนการสร้างแรงจูงใจ

ก่อนที่จะเข้าสู่เรื่องของกระบวนการสร้างแรงจูงใจนั้น ควรทำความเข้าใจในเบื้องต้นว่าการสนองตอบต่อแรงจูงใจของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ปัจจัยที่จูงใจทำให้บุคคลหนึ่งปรารถนาที่จะทำงานอาจไม่มีผลที่จะจูงใจพนักงานอีกคนก็เป็นได้

นักทฤษฎีที่มักได้รับการอ้างอิงถึงในการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจ ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) แม็คเคลแลนด์ (McClelland) เฮร์ซเบิร์ก (Herzberg) ล็อก (Locke) อัดัมส์ (Adams) วรูม (Vroom) แฮ็คแมน และโอลด์แฮม (Hackman & Oldham) โดยแต่ละทฤษฎีมีจุดเน้นแตกต่างกันไป เช่น มาสโลว์ อัลเดอร์เฟอร์ และแม็คเคลแลนด์ จะศึกษาเรื่องของแรงจูงใจในระดับบุคคล ขณะที่วรูมจะเริ่มมองเรื่องของแรงจูงใจในลักษณะของความเชื่อมโยงของความสัมพันธ์และระดับความคาดหวัง ส่วนเฮร์ซเบิร์กก็ก้าวไกลเข้าไปถึงความพึงพอใจในงาน และการจำแนกงานเป็นคุณลักษณะหลักของแฮ็คแมน และโอลด์แฮม ซึ่งส่งผลต่อระดับแรงจูงใจที่แตกต่างกันไป การศึกษาเรื่องแรงจูงใจอาจพิจารณาในลักษณะของวิธีการ ซึ่ง Hellriegel และ Slocum (๑๙๘๙) แบ่งแนวทางการศึกษาเรื่องแรงจูงใจเป็น ๓ ชนิด คือ

๑. เน้นสาระ (Content Approaches) คือความต้องการ ได้แก่ มาสโลว์ และเฮร์ซเบิร์ก

๒. เน้นกระบวนการ (Process Approaches) คือ วิธีการเลือกพฤติกรรมในการตอบสนอง ความต้องการ และการพิจารณาว่าประสบความสำเร็จแล้วหรือไม่ ได้แก่ ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม

๓. เน้นการให้สิ่งเสริมแรง (Reinforcement Theories) ซึ่งนำไปสู่การมีหรือรักษาพฤติกรรมที่เหมาะสมให้คงไว้ ได้แก่ ทฤษฎีของสกินเนอร์

แรงจูงใจกับความต้องการ

แรงจูงใจเกิดจากความปรารถนาที่ตอบสนองความต้องการ (Needs) ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังขาดอยู่ และสภาพที่ขาดไปนั้นทำให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาหนทางที่จะระงับความต้องการ ความต้องการที่ว่ามีแตกต่างกันไป บ้างก็ต้องการความสำเร็จ การได้รับความรักหรือการยอมรับ การครอบครองอำนาจเงินทอง หรือความมั่นคงในหน้าที่การงาน เป็นต้น

แรงจูงใจในองค์การเป็นระดับความตั้งใจความเต็มใจที่จะลงแรงหรือใส่ความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าความพยายามนั้น ต้องตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วย โดยพิจารณาทั้งความเข้ม (Intensity) และคุณภาพ (Quality) ของความพยายาม ซึ่งต้องเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายของบริษัท นอกจากนี้แรงจูงใจยังเป็นกระบวนการตอบสนองความต้องการ โดยที่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง (Unsatisfied Need) จะก่อให้เกิดแรงกดดัน (Tension) ที่กลายเป็นแรงผลักดัน (Drive) ให้บุคคลต้องแสวงหาพฤติกรรม (Behavior) เพื่อตอบสนองความต้องการ (Need Satisfaction) และนำไปสู่สภาวะที่ลดแรงกดดัน (Reduction of Tension) เดอเซนโซและโรบบินส์ (De Cenzo and Robbins, ๑๙๙๔) เสนอความคิดสืบเนื่องต่อไปถึงสภาวะเมื่อความต้องการของมนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนอง (Deprivation) ว่าสามารถนำไปสู่แรงกดดันที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ กล่าวคือแรงกดดันที่พึงประสงค์ (Functional Tension) จะนำไปสู่การเกิดแรงจูงใจ หรือเป็นความปรารถนาที่จะตอบสนองความ

ต้องการและใช้ความพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น โดยที่ความพยายามดังกล่าวอาจไม่ปรากฏผลออกมาเป็นกริยาอาการหรือรูปธรรมที่สังเกตเห็นที่ อย่างไรก็ตาม หากผลของการกระทำสามารถตอบสนองความต้องการแล้ว แรงกดดันที่พึงประสงค์จะมีระดับลดต่ำลงจนถึงจุดที่เกิดความสงบ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถนิยามความหมายของแรงจูงใจว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแรงกดดันที่พึงประสงค์ ยังมีแรงกดดันนั้น ๆ มากเพียงใดก็จะมีความต้องการที่จะบรรเทาแรงกดดันมากเพียงนั้น ขณะเดียวกัน เมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจนำไปสู่แรงกดดันที่ไม่ถึงประสงค์ (Dysfunctional Tension) กล่าวคือ เมื่อความพยายามใด ๆ ก็ตาม ไม่สามารถช่วยบรรเทาสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ตัวอย่างเช่น เมื่อพนักงานเกิดความรู้สึกว่าไม่อาจจะพยายามมากสักเพียงใด โอกาสที่จะประสบความสำเร็จดูจะมีน้อยเหลือเกิน ทำให้บุคคลผู้นั้นอยู่ในลักษณะทำงานแบบขอไปทีก็เป็นได้

การก่อตัวของแรงจูงใจ

ยุคบุกเบิกของแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ในยุคทศวรรษ ๑๙๕๐ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่เด่นๆ ได้แก่ ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎี X และ Y และทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอริชเบอร์เกอร์ โดยทั้งสามนี้ยังเป็นที่ยอมรับกล่าวอ้างถึงและเป็นฐานความคิดให้กับแนวคิดใหม่ ๆ จวบจนปัจจุบัน

ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

การศึกษาเรื่องความต้องการ ในที่นี้จะขอเริ่มต้นจากทฤษฎีแรงจูงใจของ มาสโลว์ (๑๙๕๓) ที่แสดงลำดับขั้นของปิรามิตความต้องการของมนุษย์ หรือ Hierarchy of Needs ซึ่งมนุษย์พยายามหาหนทางตอบสนองความต้องการดังกล่าว โดยเริ่มจากความต้องการลำดับต่ำสุด คือ

ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Need) ได้แก่ อาหาร น้ำ และที่อยู่อาศัย ซึ่งความต้องการในลำดับแรกนี้ หากได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จึงจะก้าวขึ้นสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นไป ตัวอย่างเช่น คนที่กำลังหิวโหยจะพยายามทุกวิถีทางที่จะหาอาหารมาระงับความหิว ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารที่คิดจะให้แรงจูงใจเพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงานในระดับนี้ จะมีความคิดว่า มนุษย์ทำงานก็เพราะต้องการเงิน เพื่อที่จะได้สามารถหาอาหารประทังชีพและที่อยู่อาศัยเป็นต้น

ความต้องการความมั่นคง (Security) ซึ่งรวมถึงการปลอดจากความโรคร้าย การถูกคุกคาม หรือความเจ็บปวด โดยในองค์การนั้น พนักงานหลายคนเลือกงานเพราะให้ความมั่นคงของการจ้างงานและมีสวัสดิการ อย่างไรก็ตามพนักงานที่มีแรงจูงใจที่จะตอบสนองความต้องการในระดับนี้ อาจไม่มีความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร และไม่นิยมการนำเครื่องจักรเข้ามาประยุกต์ใช้เนื่องจากคิดว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงในการจ้างงานของตน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาต้านลบ เช่น บุกเข้าทำลายอุปกรณ์ใหม่ หรือจงใจดองงานให้ล่าช้า เป็นต้น

ความต้องการทางสังคมหรือการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น (Social หรือ Affiliation) ได้แก่ ความต้องการเข้าสังคม ความรักและการเป็นเจ้าของในองค์การนั้น ความต้องการในลักษณะนี้จะปรากฏให้เห็นด้วยการที่พนักงานประสงค์จะทำงานร่วมกับคนอื่นหรือทำงานเดี่ยว

การเชื่อมั่นในตัวเองหรือเห็นคุณค่าของตัวเอง/ภาคภูมิใจ (Self-Esteem) ในการตอบสนองความต้องการในระดับนี้นั้น มนุษย์จะแสวงหาความสำเร็จด้วยการได้รับเลื่อนตำแหน่งการได้รับรางวัลหรือการยอมรับในความสำเร็จจากสังคมแวดล้อม

การเข้าใจในตัวเองตระหนักในความเป็นตัวของตัวเอง ความสำเร็จที่ตนเองได้กระทำหรือก่อให้เกิด (Self Actualization) ซึ่งจัดเป็นความต้องการลำดับสูงสุดของมนุษย์ที่จะบรรลุได้ยาก เช่นกัน เพราะต้องฝ่าฟันผ่านด้านความต้องการไปหลายลำดับชั้นทีเดียว ผู้ที่บรรลุความต้องการในขั้นนี้จะมีความสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดีและต้องการใช้ชีวิตที่มีความเป็นส่วนตัวมากกว่าเดิม

ปิรามิดแสดงความต้องการของมนุษย์ในทัศนะของมาสโลว์

สมมุติฐานที่ใช้อธิบายทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ ประกอบด้วย (จิวรรณ ศิริบุญ, ๒๕๕๔ : ๒๐)

๑. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วไม่ใช่สิ่งจูงใจอีกต่อไป และเมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการสนองตอบแล้ว ความต้องการใหม่จะเกิดขึ้นแทนที่ด้วยเหตุนี้ มนุษย์จึงยังคงแสดงหาหนทาง เพื่อจะตอบสนองความต้องการที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง

๒. ความต้องการของมนุษย์มีความสลับซับซ้อน กล่าวคือ อาจมีความต้องการหลายอย่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ซึ่งส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมของมนุษย์

๓. โดยทั่วไปความต้องการในลำดับต่ำจะต้องได้รับการตอบสนองก่อนที่ความต้องการลำดับสูงจะมีผลในการรื้อหรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม

๔. การสนองตอบความต้องการในลำดับสูง สามารถกระทำได้หลายวิธีกว่าการตอบสนองความต้องการในลำดับต่ำ

นอกจากนี้ มาสโลว์ (๑๙๖๘) เห็นว่าการตอบสนองความต้องการเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่การพัฒนา โดยในลำดับชั้นของปิรามิดแรงจูงใจ (Hierarchy of Needs) นั้นแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้ ๒ กลุ่ม คือ ความต้องการอันเนื่องมาจากการขาดแคลน และต้อง “กำจัดให้หมดไป” หรือ Deficiency Needs ซึ่งประกอบด้วยความต้องการทางกายภาพ ความมั่นคง/ปลอดภัย ความรัก และการเห็นคุณค่าตนเอง และความต้องการการพัฒนาที่ต้อง “แสวงหา” ให้ได้มาหรือ Growth Needs ซึ่งประกอบด้วยการได้มีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ความต้องการที่จะรู้ และเข้าใจ รวมถึงความสามารถในการอธิบายขึ้นชมสุนทรียภาพ โดยการพัฒนานี้จะเป็นไปตามลำดับชั้น การได้รับความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการในลำดับที่ต่ำจะเป็นแรงจูงใจใคร่แสวงหาสิ่งแน่วแน่ที่จะกำจัด สภาวะที่ขาดแคลน หรือ Deficiency Need ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกโล่งใจในลักษณะที่ได้ดับความกระหาย (Relief and Satiation) และการ **ขวนขวายปรารถนา**ที่จะแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งความต้องการที่เป็น Growth Needs ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกสุขใจที่ได้สมปรารถนา (Pleasure and Desire)

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจุบันปัญหา ยาเสพติดที่ปรากฏอยู่ในหมู่คนไทยมีรูปแบบต่าง ๆ กันและลักษณะปัญหาแตกต่างกันออกไป ชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนหนึ่งมีอาชีพหลักในการปลูกฝิ่นและมีจำนวนไม่น้อยที่สูบและติดฝิ่นด้วย ในหมู่ชาวไทยชนบทพื้นราบก็มีการสูบฝิ่น ใ้ใบ

กระท่อม กัญชา ยาม้าหรือยาขยัน และยาแก้ปวดอยู่อย่างแพร่หลาย ปัญหาร้ายแรงตามมา คือ การแพร่ระบาดของสารเสพติดหลายชนิดปนอยู่ในขณะนี้ทั้งในต่างจังหวัดและในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะยาม้าหรือยาบ้า ได้แพร่ระบาดเข้าไปในแทบทุกชุมชน และหมู่บ้านซึ่งนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ในขณะนี้ ที่ทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข

ตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ หรือพืช ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีกิน ดม สูบ หรือฉีด แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ ได้ระบุชื่อยาเสพติดไว้ทั้งสิ้น ๑๔๐ ชนิด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก ๔ ประเภท ๔๒ ชนิด รวมเป็น ๑๘๒ ชนิด ยาเสพติดเหล่านี้แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ (ประจัน มณีนิล, ๒๕๒๙ : ๒๙)

๑. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายมนุษย์ได้แก่

๑.๑ ยากดประสาทได้แก่เฮโรอีน มอร์ฟิน เหล้าแห้งจะทำให้ประสาทมึนชา สมองจิตใจอารมณ์เยือกเย็นและเฉื่อยชาลง

๑.๒ ยากระตุ้นประสาทสมอง ได้แก่แอมเฟตามีน ยาบ้ายาขยัน ใบกระท่อม จะออกฤทธิ์กระตุ้นยาเร่งเร้าประสาท ท าให้เกิดการตื่นตัวกระวนกระวาย ประสาทสมองไหวตัวอยู่เสมอ

๑.๓ ยาหลอนจิตประสาท เช่น Lysrgide (LSD) Mescaline ทำให้เกิดประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติรสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอวัยวะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

๑.๔ ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และประสาทหลอน หรือยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน เช่น กัญชา เมื่อเสพจำนวนน้อยจะเกิดอาการกดประสาทอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ต่อไปถ้าเสพเพิ่มมากขึ้นจะกลายเป็นพิษ มีอาการประสาทหลอนต่อไปได้

๒. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของยาได้แก่

๒.๑ ยาเสพติดธรรมชาติเป็นยาเสพติดที่กลั่นหรือสกัดได้จากพืช หรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ตามธรรมชาติหรือนำสารจากพืชเหล่านี้มาทำกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมีแปรธาตุไปเป็นยาเสพติดต่อไปได้เช่นฝิ่น กัญชากระท่อม

๒.๒ ยาเสพติดสังเคราะห์เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการทดลองด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมีนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้โดยสารที่สังเคราะห์ขึ้นนั้นออกฤทธิ์เหมือนยาเสพติดจากธรรมชาติเช่นกัน เช่น เฮโรอีน ยาบ้ายานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

๓. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์ได้แก่

๓.๑ ฝิ่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฝิ่น เช่นมอร์ฟิน ทิงเจอร์ฝิ่น เฮโรอีน โคเคอีน รวมไปถึงสารสังเคราะห์หลายอย่างที่มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน

๓.๒ ยานอนหลับชนิดต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อสมองส่วนกลางยาพวกนี้มีจำหน่ายทั่วไป เช่น ฟินโนบาปีโทร เหล้าแห้ง ซอลาเนอรัลทิวินารวมทั้งยานอนหลับอื่นที่ใช้บาร์บิทูเรท ได้แก่ ไบรไมด์คลอโรลไฮเดรทพาร์ลดีไฮด์และยาสังเคราะห์ใหม่ ๆ เช่น กลูตาไมล์และเมตากูอาโลน

๓.๓ ยากระตุ้นประสาท ได้แก่แอมเฟตามีน และใบกระท่อม

๓.๔ ยาที่ทำ าให้ประสาทหลอน ได้แก่กัญชา, LDS, STP, DMT, ยาเหล่านี้ทำให้ประสาทการรับรู้ของคนเราผิดไปจากเดิม รวมทั้งสารอย่างอื่นและเห็นดบางอย่าง

๓.๕ สารระเหยต่าง ๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์และกาวติดเครื่องใช้ต่าง ๆ

๓.๖ แอลกอฮอล์ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกจัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดอย่างหนึ่งด้วยเพราะเมื่อดื่มจนติดแล้วจะทำให้ผู้ดื่มมีความต้องการและเพิ่มปริมาณการดื่มเรื่อย ๆ อีกทั้งมีโทษต่อร่างกายเช่นเดียวกับยาเสพติดอื่น ๆ

ประเภทของยาเสพติด

สารเสพติด (Substance) หมายถึง ยาหรือสารเคมีใดก็ตามซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด การสูบ การกิน การดม หรือวิธีอื่นติดต่อกันซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ไม่ว่าจะป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานานก็ตาม ยาหรือสารนั้นจะมีผลกระทบต่อ

ความรู้สึก (Feel)

ความคิด (Think)

การมองเห็น (See)

การรับรส (Taste)

การดมกลิ่น (Smell)

การได้ยิน (Hear)

พฤติกรรม (Behavior)

ถ้าผู้ใช้สารนี้เป็นเวลานาน จะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้นั้นด้วย โดยใช้สารนั้น ๆ เป็นประจำทุก ๆ วัน ก่อให้เกิดผล ๔ ประการคือ

๑. ต้องเพิ่มปริมาณการเสพเพื่อให้ได้ฤทธิ์เท่าเดิม

๒. หยุดใช้สารนั้น ๆ จะทำให้เกิดอาการคือ อยากได้สารเสพติดนั้น

๓. ถ้าใช้เป็นเวลานาน ต้องการสารเสพติดมากขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ

๔. ถ้าใช้สารนี้เป็นเวลานาน จะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้นั้นด้วย

รูปแบบของการเสพยา มี ๕ แบบ

๑. การอยากรู้ อยากลอง (Experimental)

๒. การใช้ยาในระยะสั้น (Functional)

๓. การใช้ยาทุกเมื่อ การใช้ยาระยะยาว (Dysfunctional)

๔. การใช้ยาจนเกิดผลต่อร่างกาย (Harmful)

๕. ติดโดยต้องได้รับยาตลอด (Dependence)

ประเภทของสารเสพติดแยกสารเสพติดเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. สารเสพติดถูกกฎหมาย ได้แก่ บุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด เช่น สุรាយาดอง เบียร์ ไวน์ แชมเปญ เป็นต้น

๒. สารเสพติดผิดกฎหมาย ได้แก่ เฮโรอีน ฝิ่น กัญชา ไซโคโทรม เห็ดขี้ควาย และยาบ้า สำหรับยาบ้า นั้นเพิ่มจะมีการวางจัดประเภทใหม่ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๓๕ (พ.ศ.๒๕๓๙) ให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๑

ยาเสพติด สามารถแบ่งได้ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. ยาเสพติดแบ่งประเภทตามแหล่งที่กำหนด ได้แก่

๑.๑ ยาเสพติดธรรมชาติ คือ ยาเสพติดที่ผลิตได้มาจากพืชเช่น ฝิ่น กระท่อม
กัญชา

๑.๒ ยาเสพติดสังเคราะห์ คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น
เฮโรอีน แอมเฟตามีน

๒. ยาเสพติดแบ่งประเภทตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ ได้แก่

ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง ไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น
เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) แอลเอสดี
(LSD) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ เอ็มดีเอ็มเอ (MDMA)

ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น(Opium) มอร์ฟีน (Morphine)
โคเคนหรือโคคาอีน (Cocaine) เมทาโดน (Methadone)

ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ผสมอยู่ เช่น ยาแก้
ไอที่มีโคคาอีนผสมอยู่

ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒
เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Aceticanhydride) อาเซติลคลอไรด์ (Acetylchloride) เอทิลิดีน ไดอะเซ
เตต (Ethylidine Diacetate) ไลเซอร์จิก อาซิด (Lysergic Acid)

ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้อยู่ในประเภท ๑ ถึง ประเภท ๔ เช่น พืช
กัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายรวมถึงพันธุ์ฝิ่น กล้าฝิ่น ฟางฝิ่น) พืชเห็ดขี้ควาย

๓. ยาเสพติดบางประเภทตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ได้แก่

๓.๑ ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น ฝิ่น เฮโรอีน ยากล่อมประสาท
สารระเหย

๓.๒ ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระท่อม โคคาอีน

๓.๓ ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มทีเห็ดขี้ควาย

๓.๔ ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจกด กระตุ้นหรือหลอนประสาท
ร่วมกัน) เช่น กัญชา

๔. ยาเสพติดแบ่งประเภทตามองค์การอนามัยโลก ได้แก่

๔.๑ ประเภทฝิ่น หรือ มอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ฝิ่น
มอร์ฟีน เฮโรอีน เพธิดีน

๔.๒ ประเภทบาบิวเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคอร์บิทัล
อะโมบาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ แมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

๔.๓ ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

๔.๔ ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

๔.๕ ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ใบโคคา

๔.๖ ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

๔.๗ ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

๔.๘ ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน เมล็ดมอร์นิง
โกลี่ ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

๔.๙ ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

ความหมายและความเป็นมาของยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด (วิชา มหาคุณ, ๒๕๕๑ : ๒๒)

ยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายอาชีพ จึงมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันตามความเกี่ยวพันของยาเสพติดที่มีต่อวิชาชีพของบุคคลนั้น ๆ เช่น

เภสัชกร ให้ความหมายของยาเสพติดว่า สิ่งทีก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง และปรากฏอาการของโรคอย่างชัดเจนภายหลังเมื่อหยุดเสพ

นักสังคมสงเคราะห์ ให้ความหมายของยาเสพติดว่า สิ่งทีก่อให้เกิดความเดือนร้อนในสังคม นักกฎหมาย ให้ความหมายของยาเสพติดว่า สิ่งทีทำให้เกิดพิษ และพิษของมันทำให้เกิดอาชญากรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงพอให้ความหมายทั่วไปของยาเสพติดได้คือ สารหรือยาทีอาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพเข้าสู่ร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด ๆ เป็นระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสารนั้นทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกาย และอาจเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้สุขภาพของผู้เสพนั่นเสื่อมโทรมลง ประการสำคัญเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพ จะมีอาการผิดปกติทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกายเกิดขึ้นในผู้เสพ

“ยาเสพติดให้โทษ” ตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ หรือพิษ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีกิน ดม สูบ หรือนิด แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ ดังนี้

- ๑.ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อยๆ
- ๒.มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ
๓. เมื่อถึงเวลาเสพแต่ไม่ได้เสพ จะทำให้เกิดอาการขาดยา
๔. สุขภาพของผู้เสพโดยทั่วไปจะทรุดโทรม

สภาพปัญหายาเสพติด/ภัยคุกคามต่อประเทศไทยปัจจุบัน

ประเทศไทยประสบกับปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่ผลิตการเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านยาเสพติด โดยมีตัวนำหลักที่สำคัญ คือ ผีน โสรโรอิน กัญชา ยาบ้า สารระเหย โคเคน เฮโรอีน และสารเสพติดประเภทวัตถุออกฤทธิ์บางชนิด (วิชา มหาคุณ, ๒๕๕๑ : ๓๗)

๑. การเป็นพื้นที่ผลิต เนื่องจากประเทศไทย มีส่วนติดกับพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นแหล่งยาเสพติดที่สำคัญของโลกอย่างหนึ่ง สามเหลี่ยมทองคำเป็นพื้นที่บริเวณรอยต่อระหว่างพรมแดนของ ๓ ประเทศ คือ ไทย พม่า และลาว มีพื้นที่ ๗๕,๐๐๐ ตารางไมล์ หรือประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๐ ฟุต ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงมีแม่น้ำ ๒ สาย คือ แม่น้ำโขง และแม่น้ำรวกเป็นเส้นกั้นเขตแดน พื้นที่ฝั่งไทย คือ บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ฝั่งพม่า คือ บ้านฝักฮี้ ตำบลเมืองพง อำเภอท่าขี้เหล็ก จังหวัดเชียงตุง ส่วนฝั่งลาว คือ บ้านก๊วาน เมืองต้นฝั้ง แขวงบ่อแก้ว รวปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙

ชาวเขาหลายเผ่าของจีนได้อพยพลงใต้มาและมาอาศัยอยู่ ณ บริเวณนี้ เป็นผู้นำต้นฝิ่นมาปลูกแพร่พันธุ์ ปัจจุบันสามเหลี่ยมทองคำจึงเป็นที่รู้จักกันดีว่า เป็นแหล่งปลูกฝิ่นแห่งหนึ่งของโลก จึงทำให้ประเทศไทยถูกมองว่ามีส่วนในการผลิตยาเสพติด ประเภทฝิ่นและเฮโรอีน นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีการลักลอบผลิตยาบ้าในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำด้วย ยาเสพติดที่ผลิตในประเทศไทยอีกชนิดหนึ่ง คือ กัญชา ซึ่งมีมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเป็นแหล่งผลิตของประเทศไทยนั้น ปัจจุบันได้ลดปริมาณลงอย่างมาก โดยเฉพาะ ฝิ่น เฮโรอีน และกัญชา จนอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ ในส่วนของการผลิตยาบ้าได้มีการย้ายแหล่งผลิตไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่

๒. การเป็นพื้นที่การค้า ประเทศไทยมีการค้ายาเสพติดที่สำคัญ ๓ ชนิด คือ การค้าเฮโรอีน การค้ากัญชา และการค้ายาบ้า

๒.๑ การค้าเฮโรอีน กระจายอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย บริเวณที่ติดกับสามเหลี่ยมทองคำ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคใต้ และชายงานในประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับชายงานต่างประเทศ รวมทั้งชนกลุ่มน้อยในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ เฮโรอีนส่วนใหญ่จะถูกลำเลียงไปยังต่างประเทศ แต่บางส่วนจำหน่ายในตลาดภายในประเทศไทย ในปัจจุบันเครือข่ายการค้าเฮโรอีนถูกเจ้าหน้าที่จับกุมและทำลายลงได้หลายเครือข่าย บางกลุ่มหยุดดำเนินการ บางกลุ่มหันไปค้ายาบ้าแทน

๒.๒ การค้ากัญชา อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกรุงเทพมหานคร ภาคใต้ พื้นที่ดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กัญชาที่รวบรวมได้จะส่งออกไปต่างประเทศเป็นหลักปัจจุบัน กล่าวได้ว่า การค้ากัญชาลดน้อยลงมาก กลุ่มผู้ค้าจะไปดำเนินการในประเทศเพื่อนบ้าน การค้าในประเทศส่วนใหญ่เพื่อใช้เสพเท่านั้น

๒.๓ การค้ายาบ้า ยาบ้าได้แพร่กระจายทุกภูมิภาค ผู้ค้ากระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับรายใหญ่ ระดับกลาง และระดับรายย่อยในพื้นที่แพร่ระบาดเครือข่ายการค้ายาบ้าไม่มีการจัดองค์กรที่ชัดเจน เหมือนกับเฮโรอีนและกัญชาแม้แต่นักค้ารายย่อยบางครั้งก็สามารถจัดหายาเสพติดจากพื้นที่ผลิตบริเวณสามเหลี่ยมทองคำครั้งละเป็นปริมาณมากได้

๓. การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย ประกอบด้วย ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา สารระเหย โคเคน ยาไอ และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทบางชนิด เช่น จำพวกยานอนหลับ ยาที่แพร่ระบาดรุนแรงในอดีต แต่ปัจจุบันลดระดับลง คือ ฝิ่น คงมีแพร่ระบาดเฉพาะกลุ่มชาวเขา เฮโรอีนแพร่ระบาดในกลุ่มผู้เสพติด ตัวยาคีแพร่ระบาดมากและมีปัญหาในระดับรุนแรง คือ ยาบ้า ซึ่งแพร่กระจายในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา สำหรับโคเคน เอ็กซ์ตาซี และยาเค ซึ่งแพร่กระจายในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ผู้ใช้ในสถานบันเทิงและกลุ่มวัยรุ่นที่มีฐานะดี ส่วนสารระเหย จะระยาดในกลุ่มเด็กนอกสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔. การเป็นแหล่งผ่านยาเสพติด การที่ประเทศไทยมีพื้นที่ติดกับสามเหลี่ยมทองคำและการคมนาคมในประเทศมีความสะดวก โดยเฉพาะการขนส่งทางบกและทางอากาศ จึงมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ทั้งในประเทศและไปต่างประเทศ โดยเฉพาะการลักลอบลำเลียงเฮโรอีนไปต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และยุโรป นอกจากนี้ยังมีการลักลอบลำเลียงกัญชาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มายังกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งต่อไปยังต่างประเทศ โดยทางเรือ

หรือส่งลงทางใต้ไปยังประเทศมาเลเซีย และต่อไปยังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศยุโรปบางประเทศ

ปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการติดยาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนบุคคลวัยต่าง ๆ หันไปเสพยาเสพติดมีหลายประการที่สำคัญ ดังนี้ (Parcenwat, ๒๕๕๔)

๑. สาเหตุของการถูกชักจูง เยาวชนส่วนใหญ่มีสัญชาติญาณต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักจูงให้ลองย้อม ขัดไม้ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จึงทำให้เยาวชนต้องยอมใช้ยาเสพติดตามการชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนที่แน่ชัด จากการศึกษาวิจัยของทางราชการพบว่า เยาวชนติดยาเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักจูงมีถึง ร้อยละ ๗๗ ประกอบกับเยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะอยากรู้อยากเห็น อยากรลอง จึงง่ายต่อการชักชวน

๒. สาเหตุจากความกดดันในครอบครัว มีส่วนผลักดันให้สมาชิกในครอบครัว หันไปสู่ยาเสพติดได้ ซึ่งความกดดันในครอบครัวมีความแตกต่างกันไป เช่น

๒.๑ พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ลูกเกิดความรำคาญใจที่เห็นสภาพเช่นนี้ ทำให้เบื่อ บ้าน จึงทำให้ใช้เวลาว่างที่มีไปคบเพื่อนนอกบ้านจนกว่าจะถึงเวลาอนจึงกลับบ้านและในที่สุดก็หันสู่ยาเสพติด

๒.๒ พ่อแม่หย่าร้าง ต่างคนต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่ ทำให้ขาดความสนใจในลูกเท่าที่ควร เด็กในวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความกดดันในธรรมชาติสูง ความน้อยใจว่าพ่อแม่ไม่รัก รู้สึกว่าแห้ว จึงหันไปสู่ยาเสพติด

๒.๓ พ่อแม่ที่ไม่เข้าใจลูก เยาวชนที่หันไปสู่ยาเสพติดมิใช่ว่ามีเฉพาะเยาวชนที่ยากจน หรืออยู่ในสภาพกำพรว้า ฯลฯ เยาวชนที่มีพ่อแม่ร่ำรวยก็ติดยาเสพติดได้ เพราะความที่พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก คิดว่าเด็กมีความต้องการเพียงใช้เงิน หรือหากต้องการอะไรพ่อแม่ก็หาให้ได้โดยใช้เงิน แต่ความจริงเด็กหรือเยาวชน ก็มีจิตใจอยากร่วมกันรับรู้ในกิจกรรมของครอบครัว ต้องการให้พ่อแม่ยกย่องเมื่อทำกิจกรรมดี เช่น สอบไล่ได้ที่ดี ๆ หรือช่วยเหลือผู้อื่น ได้รับคำชมเชย ย่อมต้องอยากเล่าให้พ่อแม่ฟังในเรื่องราวต่าง ๆ แต่เมื่อกลับถึงบ้าน พ่อแม่มีภารกิจมาก ไม่มีเวลาให้ลูกหรือทำความดีก็ไม่เคยรู้ เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อย ๆ เด็กก็เสียใจ ในที่สุดก็กลายเป็นคนเงียบขรึม ว่าแห้วและหันไปสู่ยาเสพติดได้

๒.๔ พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่อาจรักลูกเท่ากันจริง แต่การเอาใจใส่ ที่แสดงออกต่อลูกทุกคนควรเหมือนกัน และพ่อแม่ที่มีลูกหลายคนไม่ควรตั้งความหวังสูงนัก อยากรให้ลูก เรียนเก่ง สอบได้ที่ ๑ ทุกคนก็ต้องการเช่นนี้ แต่ควรยอมรับสภาพความจริงว่าการเรียนเก่งนั้น ขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ประการ เช่น สติปัญญา ความเอาใจใส่ของเด็กเอง ฉะนั้น เมื่อมีลูก ๒-๓ คน อาจมีบางคน เรียนเก่ง ลูกคนเรียนไม่เก่งก็ไม่ควรได้รับการตำหนิจากพ่อแม่ เพราะสติปัญญาคนเราไม่เท่ากันมีพ่อแม่บางคน พยายามชมเชยกย่องลูกคนเรียนเก่งให้ลูกที่ไม่เก่งฟังเสมอ ๆ

๓. สาเหตุจากความจำเป็นในอาชีพบางอย่าง เช่น ผู้ทำงานกลางคืน เป็นพาร์ตเนอร์ นักร้องพนักงานอาบอบนวด นักดนตรี คนขับรถแท็กซี่ คนขับรถบรรทุก ผู้ทำงานในสถานประกอบการผู้มีอาชีพเหล่านี้ใช้ยาเสพติด โดยหวังผลให้สามารถประกอบการทำงานได้ เช่น บางคนใช้เพราะฤทธิ์ยาช่วยไม่ให้ง่วง บางคนใช้เพื่อย้อมใจให้เกิดความกล้า

๔. สาเหตุจากปัญหาทางเศรษฐกิจ คือ การไม่มีงานทำ หรือมีรายได้น้อยพอรายจ่าย รวมทั้งใช้จ่ายเงินเกินตัว แม้จะทราบว่ายาสเสพติดผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเอง จึงยอมไปสู่อายสเสพติด โดยขั้นแรกอาจคิดเป็นเพียงคนช่วยส่งแต่การอยู่ใกล้ซิดยาบ่อย ๆ ในที่สุดเป็นทั้งผู้ส่งยาเสพติดยา บางคนแม้จะมีพอกินพอใช้ คิดอยากรวยก็เป็นทางให้ไปสู่อายสเสพติดได้

๕. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดยาสเสพติดจำนวนไม่น้อย มีความตั้งใจที่จะพยายามเลิกเสพ โดยเข้ารับการรักษาพยาบาลจากทั้งภาครัฐและเอกชน แต่เมื่อหายแล้วปรากฏว่าสังคมไม่ยอมรับ เช่น ในครอบครัวตนเองยังแสดงท่าทีถูกเหยียดหยาม รังเกียจ หรือไปสมัครเข้าทำงานก็ถูกปฏิเสธ เนื่องจากมีประวัติเคยติดยาสเสพติด คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีชีวิตรอด ดังนั้นเมื่อสังคมไม่ยอมรับ จึงหันกลับไปอยู่ในสังคมยาสเสพติดเช่นเดิม

๖. ขาดความรู้เรื่องยาและยาสเสพติด คนบางคนทดลองใช้ยาสเสพติดเพราะไม่รู้จักและไม่มีความรู้เรื่องยาสเสพติด บางคนอาจเคยได้ยินโทษพิษภัยของยาสเสพติด แต่ไม่รู้จักชื่อต่าง ๆ ที่ใช้เรียก อาจถูกหลอกให้ ทดลองใช้และเกิดการเสพขึ้นได้ เช่น คนส่วนใหญ่รู้ว่าเฮโรอีนเป็นยาสเสพติดและไม่เคยคิดจะลอง แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่าผงขาวคือเฮโรอีนด้วย เมื่อเพื่อนมาชักชวนว่าให้ลองผงขาวแล้วจะเที่ยวผู้หญิงสนุก จึงลองเสพโดยไม่คิดว่ามันจะเป็นเฮโรอีน นอกจากนี้ ถ้าคนเรามีความรู้เรื่องการใช้ยาบ้าง ก็จะไม่ทดลองยาที่ไม่มีฉลาก ยาสเสพติดที่ผิดกฎหมายย่อมไม่มีฉลาก จึงหลอกลวงคนได้ง่าย

การป้องกันยาสเสพติด

ความหมายของการป้องกันยาสเสพติด

การป้องกันยาสเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้า โดยการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในระบบต่าง ๆ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพชีวิตและยาสเสพติด เพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้รอดพ้นจากยาสเสพติด ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของชีวิตได้พร้อมกับส่งเสริมให้บุคคลใช้ชีวิตอย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการผลักดันให้คนไปติดยาสเสพติด ซึ่งการป้องกันยาสเสพติด สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาสเสพติด, ๒๕๔๕ : ๑๕)

๑. การป้องกันขั้นต้น ทำให้ประชากรที่ไม่เคยใช้ยาไม่ให้เกิดทดลอง เป็นการป้องกันยาสเสพติดที่ต้องการให้บุคคลรู้จักการหลีกเลี่ยงจากสภาพปัญหาที่จะนำไปสู่การเริ่มทดลองยาสเสพติด โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาสเสพติด และผลกระทบของยาสเสพติดที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ตลอดจนมุ่งเสริมสร้างกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเพียงเบนบุคคลออกจากการใช้ยาสเสพติด

๒. การป้องกันขั้นที่ ๒ ทำให้ผู้เสพเข้ามาบำบัดรักษาหรือพยายามทำให้เลิกยา โดยเร็วเป็นการทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อแทรกเข้ามาในห้วงเวลาที่คนได้ทดลองใช้ยาสเสพติดแล้ว และกำลังจะติดยาแต่ยังไม่ติดยา ซึ่งเป็นผู้ที่เสี่ยงต่อการติดยาสสูง การจัดกิจกรรมในขั้นนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยาสเสพติด การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเยียวยารักษาอาการป่วยไข้ ที่เป็นผลมาจากการใช้ยาสเสพติด

๓. การป้องกันขั้นที่ ๓ ทำในคนที่ติดแล้วแต่ไม่ยอมรับรักษาหรือเลิกไม่ได้ เป็นการดำเนินการเพื่อหยุดพฤติกรรมและผลร้ายที่มาจากกาติดยาสเสพติด โดยกระบวนการบำบัดรักษาและ

ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด กระบวนการการนี้รวมถึงการป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำอีกด้วย

การดำเนินการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จุดเริ่มต้นคงจะต้องมองการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่ตัวเองก่อน แล้วจึงขยายการป้องกันไปยังคนในครอบครัวและเพื่อนรอบข้าง และท้ายที่สุด จะต้องมองการป้องกันและการแก้ปัญหาไปสู่ชุมชนที่ตัวเองอาศัยอยู่

๑. การป้องกันตนเองจากยาเสพติด

เยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นทาสของยาเสพติด มีสาเหตุที่มาต่างกัน เช่น ความอยากรู้อยากลอง ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขตนเองของเยาวชนหรือกลุ่มเสี่ยงให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดสามารถกระทำได้โดย (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๔๕ : ๑๘)

๑.๑ เยาวชนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ขยายวงกว้างไปสู่ประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน คนขับรถบรรทุก ผู้ให้บริการในสถานเริงรมย์ หรือแม่กระทั่งตัวดาราดารา และศิลปิน จนทำให้ดูเหมือนว่าปัญหายาเสพติดคืบคลานเข้ามาใกล้ตัวทุกที่ ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมีหลายชนิด และได้พัฒนารูปแบบการค้ำการเสพยาที่แยบยลขึ้น นอกจากนี้จะชื่อเรียกเฉพาะในกลุ่มผู้เสพยา โดยมักเรียกชื่อตามสรรพคุณของยานั้นตามความเชื่อที่ถ่ายทอดกันมา เช่น แอมเฟตามีน มีชื่อเรียกว่า “ยาขยัน” “ยาแก้ง่วง” หากเยาวชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดประกอบกับความอยากรู้อยากลอง หรือสาเหตุอื่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจทำให้เยาวชนหันไปลองใช้ หรือถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติด ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งจะเป็นก้าวแรกของการนำไปสู่การติดยาเสพติด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องศึกษาให้ครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นโทษ พิษภัย สถานการณ์การแพร่ระบาดของ สาเหตุหรือเหตุการณ์ที่ชักนำไปสู่การเสพยาเสพติดจะช่วยให้เยาวชนรู้เท่าทัน และปลอดภัยจากการใช้ในทางที่ผิด รวมทั้งการถูกหลอกให้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย ในยุคของข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการส่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีหลายรูปแบบและรวดเร็ว การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจึงทำได้หลายวิธี นอกเหนือจากการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เช่น การรับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ วิทยุหรือโทรทัศน์ แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผล จะทำให้เยาวชนรอบรู้ มีความรู้ความเข้าใจในโทษภัยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทันยุคทันเหตุการณ์

๑.๒ มีความภูมิใจในตัวเอง ชีวิตของแต่ละคนย่อมมีค่าเท่ากันที่ได้ใช้ชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการทำงานหรือกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ชีวิตคนเราก็มีคุณค่าอย่างมาก ทั้งในแง่คุณค่าของชีวิตเราเองและคุณค่าของชีวิตของเราที่มีต่อคนอื่น ต่อครอบครัว ต่อชุมชนและต่อสังคม เยาวชนจงภูมิใจและรับรู้ว่าคุณค่า เมื่อชีวิตมีค่าก็ไม่ควรทำลายหรือบั่นทอนความสามารถของตนเองด้านการกระทำที่เสื่อมเสีย เช่น การติดอบายมุข การติดยาเสพติด เพราะจะเป็นสาเหตุนำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเองและส่วนรวม

๑.๓ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนในการดำเนินชีวิต แต่ละคนย่อมมีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และแตกต่างกันไปตามสถานภาพที่ได้รับ เช่น บทบาทลูก พี่ น้อง นักเรียน นักศึกษา เพื่อนสมาชิกในสังคม เยาวชนควรมีความสำนึกถึงคุณค่าในบทบาทหน้าที่ของตนเองและประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เช่น เยาวชนในบทบาทลูกและนักเรียน ควรเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม เยาวชนในบทบาทสมาชิกในสังคม ควรประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ไม่ละเมิดกฎหมายช่วยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม การสำนึกในบทบาทหน้าที่จะช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จในชีวิต

๑.๔ ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส มนุษย์เลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ การเข้าใจในการดำเนินชีวิต ยอมรับความเป็นจริง พอใจในสิ่งที่ตนมี พอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ และใช้สิ่งที่มีที่เป็นอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์ ทำจิตใจให้ร่าเริงและแจ่มใส มองโลกในแง่ดี จะทำให้เยาวชนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิต สามารถหาหนทางแก้ไขปัญหาชีวิต เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

๑.๕ เลือกคบเพื่อนที่ดี ในโลกแห่งความเป็นจริง เยาวชนต้องพบปะบุคคลมากมาย มีทั้งดีและไม่ดี การคบเพื่อนและบุคคลต่าง ๆ เยาวชนควรรู้จักเลือกคบเพื่อนและนำแต่สิ่งที่ดีของเพื่อนเหล่านั้นมาปรับใช้ชีวิตของตนเอง ต้องรู้จักปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธ เช่น การพูด ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด เป็นต้น

๑.๖ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เวลาเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งของมนุษย์ นอกจากเวลาที่ใช้ไปในการทำงานและการศึกษาเล่าเรียนแล้ว ทุกคนย่อมมีเวลาว่างเพื่อพักผ่อน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกาย แต่ถ้าปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปโดยไม่ทำอะไรเลยเท่ากับใช้เวลาไปอย่างไม่มีคุณค่า ยิ่งกว่านั้นหากใช้เวลาว่างในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ จะก่อให้เกิดโทษทั้งต่อตนเอง และสังคม เช่น การเล่นเกมพนัน การมั่วสุมเสพยาเสพติด เป็นต้น เยาวชนจึงควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง อาจทำได้โดยการออกกำลังกาย การอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ การทำงานพิเศษ ทำงานอดิเรก เช่น วาดภาพ เล่นดนตรี สละสมแสดมภ์ เป็นต้น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ครอบครัว อาจทำได้โดยการทำงานบ้าน การทำสวนครัว การปรับปรุงซ่อมแซมบ้านเรือน และเครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่สังคม อาจทำได้โดยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาท้องถิ่น ชนบท โรงเรียน วัดหรือสถานที่สาธารณะ อาสาเป็นผู้นำเยาวชน เป็นต้น

๑.๗ รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตไปในทางที่ถูก ในการดำเนินชีวิตไม่มีใครที่จะไม่มีปัญหา แต่ละคนอาจมีปัญหามากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ หากเยาวชนกล้าเผชิญปัญหา และรู้จักแก้ไขปัญหาดด้วยความคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล แต่ถ้าเยาวชนหลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการหันไปพึ่งยาเสพติดหรือทางเสื่อมอื่น ๆ นั้นไม่ใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหา กลับจะเป็นการสร้างปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคม

๑.๘ ปรีกษาผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหา ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาการคบเพื่อน ปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาเสพยาเสพติด หากไม่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง เยาวชนสามารถขอคำปรึกษา และความช่วยเหลือได้จากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ครู-อาจารย์ หรือแม่แต่แพทย์

ผู้นำในชุมชน พระ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้อีกด้วย บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ยินดีที่จะให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหของเยาวชนด้วยความเต็มใจ ดังนั้นหากเยาวชนมีปัญหา ที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเอง จึงควรรีบปรึกษาผู้ใหญ่ทันที แทนที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาหรือ แก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง และพึงระมัดระวัง ในการปรึกษาในกลุ่มเพื่อนที่อาจชักนำในทางที่ไม่ถูกต้อง

๒. การป้องกันและแก้ไขครอบครัวของตนเองจากปัญหายาเสพติด ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมที่ทุกคนได้มีโอกาสสัมผัสเบื้องต้น จึงมีความใกล้ชิดและมีความหมายกับทุก ๆ คนมาก สังคมจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่ครอบครัว หากครอบครัวดี มีความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมาก ๆ ในสังคมนั้นก็จะมีแต่ความสงบ ปัญหาต่าง ๆ ก็มีน้อย โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ซึ่งส่วนมากจะเกิดในสังคมที่ครอบครัวมีปัญหา ครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากคนในครอบครัวเดียวกัน

การป้องกันและแก้ไขชุมชนให้ปลอดจากปัญหายาเสพติด

การป้องกันตนเองและครอบครัวให้ปลอดจากปัญหายาเสพติดนั้นยังไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากภัยยาเสพติดได้อย่างแท้จริง หากชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ยังมีปัญหา ยาเสพติดหรือยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ติดยาเสพติด เช่น ปัญหาการฉกชิงวิ่งราว ปัญหาอาชญากรรม หรือปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนน อันเนื่องมาจากผลของการใช้ยาเสพติด ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเยาวชนและครอบครัวอย่างแน่นอน ดังนั้น ในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน ควรจะมีบทบาทในการที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดได้ ดังนี้ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๔๕ : ๓๒)

๑. รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด เพื่อร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด โดยการลด ละ เลิกอบายมุขและยาเสพติดให้โทษทั้งปวง หรือร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสร้างสรรค์และพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่อาศัยและมีความปลอดภัย เป็นต้น

๒. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดจากเอกสารสื่อประเภทต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาเผยแพร่ในชุมชน หรือการเข้ารับการฝึกอบรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้เยาวชนในชุมชน ตลอดจนศึกษาและติดตามสถานการณ์ยาเสพติด ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประจำวัน เพื่อเป็นความรู้ที่จะนำไปคิดและดำเนินการป้องกันและแก้ไขเพื่อป้องกันให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด หรือถ่ายทอดให้กับเพื่อนในชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้อง เพื่อจะได้ร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เยาวชนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน และเยาวชนในชุมชนอื่น โดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขและไม่ใช้ยาเสพติดทุกชนิด และควรที่จะว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเพื่อนเยาวชนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมให้ปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้เยาวชนควรมีบทบาทในการชักจูงเพื่อเยาวชนที่ยังหมกมุ่นในอบายมุขและยาเสพติดให้เลิกพฤติกรรมดังกล่าว การเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำ

ให้เยาวชนเป็นที่รักและนับถือ เป็นเยี่ยงอย่างของการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่เด็กและเยาวชนอื่น ในทางที่เหมาะสมและเติบโตเป็นผู้นำของชุมชนในอนาคต

๔. ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ทางราชการมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนมีความตระหนักว่าปัญหาเสพติด เป็นปัญหาที่ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สำหรับเยาวชนในชุมชนควรมีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับทางราชการ

องค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบาย แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๕๙ : ๔๑)

๑. องค์กรระดับชาติ

๑.๑ คณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะปัญหาเสพติด ทำหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติการ

๑.๒ คณะกรรมการอำนวยการแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด ทำหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามแนวทางการใช้พลังแผ่นดิน ในการอำนวยการเร่งรัดติดตามการดำเนินงานตามแผน

๒. องค์กรระดับพื้นที่

๒.๑ ระดับภาค อำนวยการและสนับสนุนการปฏิบัติในพื้นที่และภาคกิจเฉพาะ เสริมการปฏิบัติของจังหวัด อำเภอ โดยจัดตั้งศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาค ทำหน้าที่สกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนและการเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยมีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการ จัดตั้งศูนย์อำนวยการปราบปรามยาเสพติด ทำหน้าที่ปราบปรามการค้ายาเสพติดระดับภาคและพื้นที่รุนแรงพิเศษ โดยมีผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคเป็นผู้อำนวยการและศูนย์อำนวยการร่วมด้านการข่าวภาค โดยมีผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ส. ภาค เป็นผู้อำนวยการ

๒.๒ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานครและจังหวัดเป็นองค์กรอำนวยการปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัด

๒.๓ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขตและอำเภอหรือกิ่งอำเภอ เป็นองค์กรปฏิบัติระดับเขตและอำเภอ/กิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี

การดำเนินงานในส่วนของกระทรวงกลาโหม

เนื่องจากการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถือเป็นนโยบายสำคัญและเป็นความเร่งด่วนอันดับแรกของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นในกระทรวงกลาโหมให้ความสนใจอย่างจริงจังที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาก่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงโดยใช้ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติและทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยยึดหลักผลประโยชน์แห่งชาติเป็นประการสำคัญ

๑. การจัดองค์กรเพื่อดำเนินงานของกระทรวงกลาโหม

๑.๑ ระดับกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้ลงนามในคำสั่งกระทรวงกลาโหม แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกระทรวงกลาโหม (ป.ป.ส. กท.) โดยมีรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (สายงานกำลังพลและธุรการ) เป็น

ประธานกรรมการ และมีเจ้ากรมกำลังพลทหาร เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อรับผิดชอบดำเนินงานในฐานะองค์กรระดับนโยบายของกระทรวงกลาโหม

๑.๒ ระดับสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมปลัดกระทรวงกลาโหม ได้ออกคำสั่งนโยบาย การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เพื่อให้หน่วยขึ้นตรงยึดถือปฏิบัติ และออกคำสั่งแต่งตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (ศปส.สป.) โดยมี รองปลัดกระทรวงกลาโหม (สายงานกำลังพล) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ และมีผู้อำนวยการ สำนักงานกำลังพล กรมเสนาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงาน ๓ คณะ ได้แก่

๑.๒.๑ คณะอนุกรรมการด้านณรงค์ป้องกันและประชาสัมพันธ์ (สำนักงานเลขานุการ สำนักงานกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบ)

๑.๒.๒ ด้านปราบปราม (สำนักนโยบายและแผนกลาโหม รับผิดชอบ)

๑.๒.๓ ด้านบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ (โรงงานเภสัชกรรมทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร รับผิดชอบ)

๑.๓ ระดับกองบัญชาการทหารสูงสุด

๑.๓.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการทหารสูงสุด (ป.ป.ส.บก.ทหารสูงสุด) โดยมีรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (สายงานกำลังพลและธุรการ) เป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าศูนย์อำนวยการร่วม ๑๐๘ ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑.๓.๒ จัดตั้งศูนย์อำนวยการร่วม ๑๐๘ ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด (ศอร.๑๐๘ ศอร.บก.ทหารสูงสุด) เพื่อรับผิดชอบประสานงาน และกำกับดูแลเรื่องการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้จะปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการให้ ป.ป.ส.บก.ทหารสูงสุด

การดำเนินงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่กระทรวงกลาโหมได้รับมอบและปฏิบัติในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติภารกิจที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการจัดส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ที่หน่วยทหารทุกหน่วยจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นโยบายของรัฐบาลและนโยบายของผู้บังคับบัญชา ทุกระดับชั้น โดยจะเป็นการปฏิบัติภารกิจที่สอดคล้องตามหลักการ ในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารนอกจากสงคราม (Military Operations Other Than War-MOOTW) ภายใต้สภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้มีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ เนื่องจากเป็นการแสวงประโยชน์จากกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ของเหล่าทัพ ที่ปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนในชั้นการ เตรียมการตามแผนป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธการของเหล่าทัพที่ชัดเจนต่อไป สำหรับการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย นอกเหนือจากการกำหนดพื้นที่ในหน่วยและนอกหน่วยทหารแล้ว ได้กำหนดพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศได้แก่ พื้นที่นอกแนวชายแดน พื้นที่บริเวณแนวชายแดน และพื้นที่

ภายใน ดังนั้นการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และพื้นที่ปฏิบัติ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแผนป้องกัน ประเทศจะเกิดผลประโยชน์ที่กองบัญชาการทหารสูงสุดและเหล่าทัพจะได้รับ กล่าวคือ

๑. ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม โดยเฉพาะกองบัญชาการทหารสูงสุด และเหล่าทัพรวมถึงกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ สามารถนำแผนนโยบายไปวางแผนยุทธการรองรับ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยทหารมีความครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้อง และถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ของกองทัพในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๒. หน่วยปฏิบัติในพื้นที่และหน่วยตามสายการบังคับบัญชา สามารถนำไปเป็นแนวทางและข้อมูลสำหรับการจัดหายุทธโศภณพิเศษสำหรับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นส่วนที่นอกเหนือจากยุทธโศภณที่มีอยู่ในอัตรการการจัดของหน่วย

๓. ทุกส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง และข้อมูล สำหรับการตั้งคำขอของงบประมาณให้ ป.ป.ส. หรือส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนฝ่ายทหาร รวมถึงขอรับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ และมิตรประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือกับประเทศไทย

๔. ทุกหน่วย และส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมสามารถวางแผนและเตรียมการ เพื่อรองรับการปฏิบัติการกิจ ด้านการปราบปรามยาเสพติดร่วมกับมิตรประเทศ ซึ่งอาจจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นในอนาคต

๕. เป็นการกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ตามแผนการป้องกันประเทศได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสามารถนำไปวางแผนการใช้กำลังและการสนับสนุนอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่ควรทราบ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผล จำเป็นที่จะต้องอาศัยมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายเพื่อช่วยในการปราบปรามยาเสพติดมาตรการทางกฎหมายต้องชัดเจนเหมาะสม และเอื้ออำนวยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า “ยาเสพติด” กับคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” ในทางกฎหมายแล้วมีความหมายแตกต่างกัน ความหมายของคำว่ายาเสพติดตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ ระบุให้ยาเสพติดหมายความว่า ยา ๓ กลุ่ม คือ ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์และสารระเหย ดังนั้นคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” ในทางกฎหมายจึงมีความหมายแคบกว่า “ยาเสพติด” เช่น กฎหมายระบุให้ “ทินเนอร์” เป็นสารระเหย ทินเนอร์จึงถือเป็นยาเสพติดด้วย แต่ไม่เป็นยาเสพติดให้โทษ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีหลายฉบับ ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙

พ.ร.บ. ฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นองค์กรกลางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ โดยมีคณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, ๒๕๑๙ : ๓๒) เป็นส่วนราชการรับผิดชอบดำเนินการคณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. ควบคุมการสืบสวนสอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๓. วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

๔. ควบคุม เร่งรัดและประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๕. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรืองานแผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๖. ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด

๗. พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

๘. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว

๙. การปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ นอกจากนี้ กำหนดให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการสั่งปิดสถานประกอบการ หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตสถานประกอบการที่ฝ่าฝืนปล่อยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการนี้ ได้แก่ สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สถานบริการที่บรรจุก๊าซให้แก่วานพาหนะทั้งทางบกและทางน้ำ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ประเภทหอพัก อาคารชุดหรือเกสเฮ้าส์ สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ที่เก็บค่าบริการ และโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานสำหรับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กฎหมายกำหนดอำนาจดังนี้

๑. เข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ใด ๆ หรือพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่จะถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหะสถานหรือสถานทีนั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้ายหรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

๒. ในเคหะสถาน สถานที่หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติด หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมา เนื่องจากการกระทำ

ความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

๓. จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับได้เป็นเวลาไม่เกิน ๓ วัน

๔. สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๕. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.

๒๕๓๔

สืบเนื่องจากปัญหายาเสพติดของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรง และขยายตัวออกไปทุกพื้นที่แม้ว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้พยายามเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาตลอด แต่เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นมีมูลเหตุจูงใจสูงมาก ในเรื่องของเงินตอบแทนหรือผลกำไร จึงได้มีการผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ขึ้นมาใช้บังคับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการมุ่งเอาผิดต่อผู้ค้ายาเสพติดระดับนายทุน และตัวการสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดและบริษัทยาสินที่ได้รับมาจากการค้ายาเสพติด เพื่อขจัดแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมาตรการตามกฎหมายเดิมที่มีอยู่ไม่สามารถนำตัวมาลงโทษได้ เพราะติดขัดในเรื่องของการหาพยานหลักฐานที่จะเชื่อมโยง ไปถึงตัวบุคคลเหล่านั้นโดยกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๕ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๔๓ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฉบับนี้กำหนดมาตรการพิเศษ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปราบปราม ๓ ประการ คือ

๑. มาตรการขยายเขตอำนาจของศาลไทย เนื่องจากอาชญากรรมด้านยาเสพติดมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มีผู้ร่วมงานและขอความช่วยเหลือกันเนื่องกันในหลายประเทศ และด้วยเหตุที่การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศมีความสะดวก รวดเร็ว องค์การอาชญากรรมเหล่านี้จึงสามารถขยายเครือข่ายได้อย่างกว้างขวาง ประเทศต่าง ๆ จึงต้องร่วมมือกันปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ ไม่ว่าการกระทำความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศใด ๆ โดยการบัญญัติให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดสากล ซึ่งตามปกติศาลไทยจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดในประเทศไทยเท่านั้น แต่กฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดนอกประเทศไทย ศาลไทยก็สามารถลงโทษได้ หากเข้าเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง

๒. มาตรการสมคบ โดยกำหนดให้การกระทำที่เป็นการสมคบหรือร่วมกัน เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิด ซึ่งเป็นการขยายฐานความผิดทางอาญาให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้มีโอกาสจับกุมนายทุนหรือตัวการสำคัญมาลงโทษได้มากขึ้น โดยกำหนดให้บุคคลที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเรื่องของการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายและครอบครอง เพื่อจำหน่ายมีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดความผิดฐานสมคบนี้ แม้ยังไม่มีการกระทำความผิดตาม ที่ได้ตกลงกันก็เป็นความผิดสำเร็จตาม

กฎหมายแล้ว เพราะกฎหมายต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมตัวผู้สั่งการหรืออยู่เบื้องหลัง การกระทำความผิดมาลงโทษได้ แต่เพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอาข้อหานี้ ไปใช้อย่างพร่ำเพรื่อหรือใช้ กลับแกล้างผู้บริสุทธิ์ จึงกำหนดขั้นตอนการกั้นกรองไว้ โดยการจับกุมหรือแจ้งข้อหานี้จะต้องได้รับ อนุมัติจากเลขานุการ ป.ป.ส. ก่อน โดยผู้ขออนุมัติจับกุมคือหัวหน้าในการสืบสวน (ชั้นสัญญาบัตร) หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป หรือหัวหน้าพนักงานสอบสวน ส่วนผู้ขออนุมัติแจ้ง ข้อหา คือหัวหน้าพนักงานสอบสวน ซึ่งในการขออนุมัติจับกุมหรือแจ้งข้อหา ผู้ยื่นคำขอต้องยื่นคำขอ อนุมัติพร้อมหลักฐานตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๓๕) ออกตามความใน พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔

๓. มาตรการริบทรัพย์สิน การปราบปรามยาเสพติดที่ผ่านมามุ่งเน้นการปราบปรามตัว บุคคลและตัวยาเสพติด ในขณะที่เงินซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการค้ายาเสพติดมิได้ถูกกำจัดไป ด้วย ทำให้เป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้กระทำความผิดไม่เซ็ดหลาบ ยังคงค้ายาเสพติดโดยไม่เกรงกลัวต่อ กฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การปราบปรามได้ผลยิ่งขึ้นจึงต้องมีมาตรการริบทรัพย์สินมาบังคับใช้เพื่อให้ การปราบปรามยาเสพติดสัมฤทธิ์ผล มาตรการริบทรัพย์สิน

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดนิยามคำว่า ยาเสพติดให้โทษ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท และกำหนดว่ายาเสพติดแต่ละประเภทได้แก่ยาเสพติดอะไรบ้าง โดย คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษมีหน้าที่เสนอความเห็นในการระบุหรือเพิกถอนชื่อยาเสพติดว่าอยู่ใน ประเภทใดและกำหนดปริมาณยาเสพติดและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดเพื่อใช้ในการทางการแพทย์ ทาง วิทยาศาสตร์และผู้รับอนุญาตครอบครองได้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการ ผลิต จำหน่าย ส่งออก นำเข้าครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพยาเสพติดในแต่ละประเภท ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๒๒)

พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘

พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดนิยามคำว่า “วัตถุออกฤทธิ์” ซึ่งมีอยู่ ๔ ประเภท และกำหนดว่าวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราช กิจจานุเบกษาวัตถุออกฤทธิ์ แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ ๑ จำนวน ๑๘ รายชื่อที่สำคัญคือ ไซโลซีน (PSILOCINE) ไซโลไซบิน (PSILOCYBINE) และเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (TETRAHYDROCANNA) เว้นแต่ที่มีอยู่ในยางกัญชา

ประเภทที่ ๒ จำนวน ๔๐ รายชื่อที่สำคัญคือ อีเฟดรีน (EPHEDRINE) เฟเนทิลีน (FENETHYL-LINE) เพโมลีน (PEMOLINE) เซโคบาร์บิทัล (SECOBARBITAL) โซลพิเดม (ZOLPIDEM) และซู-โดอีเฟดรีน (PSEUDOEPHEDRINE) เว้นแต่ซึ่งเป็นส่วนผสมในตำรับยาสูตรผสมเป็นต้น

ประเภทที่ ๓ จำนวน ๘ รายชื่อที่สำคัญคือ อะโมบาร์บิทัล (AMOBARBITAL) เป็นต้น

ประเภทที่ ๔ จำนวน ๔๕ รายชื่อที่สำคัญคือ คลอร์ไดอาซีพอกไซด์ (CHLORDIAZE-POXIDE) ไดอาซีแพม (DIAZEPAM) และเฟนโพรพอเรกซ์ (FENPROPOREX) เป็นต้น

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการผลิตขายนำเข้าส่งออก นำผ่าน เสพ ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๑๘)

พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.๒๕๓๓

เนื่องจากปัจจุบันได้มีการนำสารระเหยหรือวัตถุหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปมีสารระเหยผสมหรือเจือปนอยู่ ซึ่งผลิตขึ้นเพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรมหรือทางอื่น ไปใช้สูดดม หรือวิธีอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายอย่างมากแก่ผู้สูดดมโดยเฉพาะเยาวชน จึงจำเป็นต้องออกกฎหมายฉบับนี้เพื่อป้องกันการใช้สารระเหยไปในทางที่ไม่ถูกต้องสารระเหย คือ สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศในราชกิจจานุเบกษา

รายชื่อสารระเหยตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ.๒๕๓๘) เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท ชนิดหรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เป็นสารระเหย ได้แก่ สารเคมี มี ๑๔ รายการ คือ

๑. โทลูอิน (Toluene)
๒. อาซีโตน (Acetone)
๓. เมทิลเอทิลคีโตน (Methyl Ethyl Ketone)
๔. ไอโซโพรพิลอาซีโตน (Isopropylacetone)
๕. เอทิลอาซีเตต (Ethyl Acetate)
๖. เซลโลโซลฟออาซีเตต (Cellosolve Acetate)
๗. เมทิลอาซีเตต (Methyl Acetate)
๘. นอร์มัลบิวทิลอาซีเตต (N-Butyl Acetate)
๙. เซคันดารีบิวทิลอาซีเตต (Sec-Butyl Acetate)
๑๐. นอร์มัล-บิวทิลไนไตรท์ (N-ButylNitrite)
๑๑. ไอโซล-บิวทิลไนไตรท์ (Iso-ButylNitrite)
๑๒. บิวทิลเซลโลโซลฟ (ButylCellosolve)
๑๓. เซลโลโซลฟ (Cellosolve)
๑๔. เมทิลเซลโลโซลฟ (Methyl Cellosolve)

ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีสารเคมีเป็นสารระเหยผสมอยู่มี ๕ รายการ คือ

๑. ทินเนอร์ (Thinners)
๒. แลคเกอร์ (Lacquers)
๓. กาวอินทรีย์สังเคราะห์ (Synthetic Organic Adhesives)
๔. กาวอินทรีย์ธรรมชาติ (Natural Organic Adhesives)
๕. ลูกโป่งวิทยาศาสตร์ หรือลูกโป่งพลาสติก (Blowing Balloon)

พระราชกำหนดฉบับนี้กำหนดฐานความผิดและกำหนดโทษเกี่ยวกับการฝ่าฝืน การผลิต นำเข้า ขาย หรือการใช้สารระเหยบำบัดความต้องการ และกำหนดโทษผู้สนับสนุนยุงส่งเสริมหรือชักนำให้ผู้อื่นใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๓๓ : ๘๗)

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายแม่บทในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในระบบ “บังคับ บำบัด” มีวัตถุประสงค์เพื่อวางมาตรการให้ผู้ติดยาเสพติดที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้นพ้นจากการติดยาเสพติดด้วยวิธีการบำบัดรักษา โดยมีสาระสำคัญได้แก่

ผู้ต้องหาในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ข้อหาฐานเสพหรือครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ ตามปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวงยุติธรรม

๒. ไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น ซึ่งมีโทษจำคุกหรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพที่อยู่ในเขตอำนาจ เพื่อตรวจพิสูจน์ว่าผู้ต้องหานั้นติดยาเสพติดหรือไม่ เมื่อได้รับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดำเนินการดังนี้

๑. จัดทำบันทึกประวัติของผู้ต้องหา

๒. ตรวจพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาติดยาเสพติดหรือไม่

๓. รายงานผลการตรวจพิสูจน์และบันทึกประวัติต่อคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ หากผลการฟื้นฟูไม่เป็นที่น่าพอใจและครบกำหนดเวลาแล้วให้ส่งตัวกลับไปยังพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินคดีหรือไม่ หากผู้ต้องหาที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วถูกดำเนินคดี ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดเพียงใดหรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ผู้ต้องหาได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๓๔ : ๙๒)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ (อนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. ๑๙๘๘) จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการจัดการกับการค้ายาเสพติด ประกอบกับในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น จึงได้ตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว

พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดฐานความผิดอาญาขึ้นใหม่เรียกว่า ความผิดฐานฟอกเงิน เช่นเดียวกับความผิดฐานอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งประกอบด้วย ๖๖ มาตรา โดยแบ่งเป็น ๗ หมวด ได้แก่ บททั่วไป การรายงานและการแสดงตน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ป.ง.) การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินและบทกำหนดโทษความผิดฐานฟอกเงิน ต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าความผิดมูลฐาน ๗ ประการได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ การฉ้อโกงประชาชน การฉ้อโกงธุรกิจเงินสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการหรือในการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินโดยกลุ่มอิทธิพลและความผิด

เกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๒ : ๑๐๑)

พระราชบัญญัติควบคุมโคกภัย พ.ศ. ๒๕๔๕

เนื่องจากได้มีการนำน้ำยาเคมีภัณฑ์บางชนิดซึ่งเป็นตัวยาสำคัญที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ห้ามมิให้ผู้ใด นำขนย้าย จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง ให้หรือเปลี่ยนแปลงสภาพเคมีภัณฑ์ในพื้นที่ต่อไปนี้ เว้นแต่ได้ ใบอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ (สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๕ : ๓๓)

พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทาง ทะเล พ.ศ. ๒๕๔๐ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๔)

พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสืบสวนและสอบสวน และมีอำนาจทำการตรวจค้น จับเรือ ยึดเรือ จับและควบคุมผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ไม่เกิน ๗ วัน ในพื้นที่ทางทะเล ทางลำน้ำ ซึ่งติดต่อกับต่างประเทศ หรือ ทางลำน้ำซึ่งออกไปสู่ ทะเลได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๔๐ : ๖๗)

พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามแนวชายแดน พ.ศ. ๒๕๒๔

พระราชกำหนดฉบับนี้ให้อำนาจฝ่ายทหารในการควบคุมสินค้าที่เป็นภัยต่อความมั่นคง ของชาติซึ่งสามารถอาศัยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เคมีภัณฑ์ หรืออุปกรณ์การผลิตยาเสพติด เป็น สินค้าควบคุม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๒๔ : ๑๔)

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทพ.) พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๒ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพไทย, ๒๕๕๔ : ๖๓)

การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพไทย, ๒๕๕๔ : ๗๒)

๑. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผน

๑.๑ นโยบายของ คสช. ในการปราบปรามและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด นโยบายของ คสช. ให้มุ่งเน้นมาตรการป้องกัน โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันในระดับชุมชนและสถาบันการศึกษา มาตรการระยะสั้นให้ดำเนินการปราบปราม โดยระดมสรรพกำลังจัดชุดตรวจเฉพาะกิจร่วมระหว่างทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และสำนักงาน ป.ป.ส. และให้ กกล.ป้องกันชายแดน เพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดมาตรการลงโทษข้าราชการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในภาพรวมทั้งระบบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติ

๑.๒ แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก ๘ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด โดยการนำผู้เสพเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพทั้งระบบ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม โดยการสร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนการนำผู้ต้องขังที่พ้นโทษและผู้ผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยา และผู้ค้ายาเสพติด โดยเพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติเพื่อลดการผลิตยาเสพติด เสริมศักยภาพการสกัดกั้น การทำลายกลุ่มผู้ค้า ควบคุมพื้นที่ปลูกพืชยาเสพติด และการบังคับใช้กฎหมาย ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ระหว่างประเทศ โดยเสริมสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด โดยการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุมพื้นที่ให้เกิดปัจจัยเชิงบวก ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน โดยการสร้างกระบวนการและพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ และบูรณาการเชื่อมโยงแผนแม่บทระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น

๑.๓ นโยบายและแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของ กท.

นโยบายและแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของ กท. กำหนดให้ส่วนราชการใน กท. จะต้องดำเนินการทำให้พื้นที่หน่วยทหาร และชุมชนทหารเป็นเขตปลอดยาเสพติด พร้อมทั้งให้การสนับสนุนส่วนราชการพลเรือนในการปราบปรามยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการป้องกันการสกัดกั้นและปราบปราม การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้ข้าราชการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๑.๔ แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทท.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) เป็นหน่วยงานหลักในการวางแผน อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล ติดตามประเมินผล และดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ บก.ทท. และเหล่าทัพ ในการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง การสนับสนุนส่วนราชการพลเรือนในการปราบปรามยาเสพติด และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามนโยบายของ คสช. รัฐบาล และ กท. พร้อมกันนี้ได้แบ่งมอบภารกิจให้เหล่าทัพ (ทบ. ทร. ทอ.) และหน่วยขึ้นตรง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหล่าทัพ เพื่อสกัดกั้นยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ การสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวังภายในหน่วย และสนับสนุนส่วนราชการอื่นตามนโยบายของรัฐบาล

๒. การสร้างกลไกการขับเคลื่อน

๒.๑ ระดับนโยบาย มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นกลไกระดับชาติในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชาติ โดยมี ผบ.ทสส. และ ผบ.เหล่าทัพ เป็นกรรมการ

๒.๒ ระดับอำนาจการนโยบายแผนยุทธศาสตร์ภาพรวม (Agenda) มีศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์กรอำนาจการ กำกับ ติดตามการนำนโยบายแผนยุทธศาสตร์ทุกด้านไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ โดยมี เสธ.ทหาร และ เสธ.เหล่าทัพ เป็นกรรมการ

๒.๓ กลไกระดับคณะอนุกรรมการในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่ออำนาจการ กำกับ เร่งรัด และสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยมีผู้แทน บก.ทท. และเหล่าทัพ เป็นอนุกรรมการ

๒.๔ ระดับภารกิจ (Function) ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพอากาศ และศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหล่าทัพ เป็นหน่วยรับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการแผนงบประมาณภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

๒.๕ ระดับพื้นที่ (Area) กลไกหลักรับผิดชอบดำเนินงานในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทัพอากาศ หรือกองบิน เป็นต้น

๓. การติดตามประเมินผล

๓.๑ การกำกับติดตาม โดยส่วนอำนาจการของศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหล่าทัพ และศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับพื้นที่

๓.๒ การประเมินผล

๓.๒.๑ การประเมินผลภายในหน่วยงาน

๓.๒.๒ การประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๒.๓ การประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน

ระดับพื้นที่

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องมาตรการเชิงรุกของกองทัพอากาศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในมิติความมั่นคงของประเทศ พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

นภตล ขันตยาภรณ์ (๒๕๕๘ : ๘๒-๘๕) ได้วิจัยเรื่อง “มาตรการเชิงรุกของกองทัพอากาศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในมิติความมั่นคงของประเทศ” ศึกษาหลักปฏิบัติการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพอากาศ ดังนี้

ด้านกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ จะต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อใช้เป็นต้นทุนในการคิดตระหนักถึงโทษภัย ซึ่งจะกลายเป็นทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้านการมีส่วนร่วมนั้น ภาครัฐจะต้องทำหน้าที่ถ่ายทอด โดยต้องมีการพัฒนาผู้นำที่จะไปเสริมพลังให้แก่ภาคประชาชนในแต่ละกลุ่มได้ รวมทั้งการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของปัญหายาเสพติดร่วมกัน

ด้านการพัฒนากลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิดคู่ขนานกับการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อการดึงคนจากภาคประชาชน รวมถึงเด็กและเยาวชนออกมาจากกระแสวัตถุนิยมให้ได้

ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ซึ่งจะกลายเป็นเกราะป้องกันที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้แต่ละคนมีเจตคติปฏิเสธยาเสพติด เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างความเป็นเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด การเรียนรู้ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนาผู้นำ การสร้างทีมงานและเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจสื่อผ่านโครงการสร้างกระแสให้แก่ภาคประชาชน หรือการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

ด้านการปรับกระบวนการทำงานเป็นปฏิบัติการเชิงรุก ไม่เพียงแต่กำลังพลที่อยู่ในกองทัพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนักเรียน นักศึกษา ประชาชนผู้ใช้แรงงาน ที่จะไปเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี การมีเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งหากแพร่กระจายความรู้โดยวิธีการแปลงให้เป็นทุนทางสังคม จะมีลักษณะรวดเร็วจากกลยุทธ์ที่รุกคืบแบบก้าวหน้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ควรมุ่งเน้นด้านการป้องกันการนำหน้าการปราบปราม เพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติดภายในประเทศอย่างยั่งยืน โดยควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การขยายกลยุทธ์การป้องกัน โดยผ่านโครงการ กิจกรรม ที่มีประสิทธิภาพ ให้กว้างขวาง รวมทั้งควรมีการขยายกรอบปฏิบัติด้วยมิติพลังใหม่แผ่นดิน ที่มีมุมมองไปถึงพลังประชาชนจากทุกภาคส่วนทางสังคมที่เป็นทรัพยากรของประเทศ นอกจากนี้ การขยายผลการดำเนินงานทางกลยุทธ์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จะต้องพัฒนาฐานความรู้ทั้งภาครัฐ ผู้ดำเนินการ และภาคประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือชั้นนำทาง อันจะทำให้มาตรการด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบรรลุผลสำเร็จในที่สุด ทำให้สังคมเกิดการตื่นตัว ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของปัญหาเสพติด โดยสรุป การปลูกจิตสำนึก และการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด รวมทั้งการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันให้เกิดขึ้นระหว่างกองทัพ ภาครัฐ และภาคประชาชน

มีชัย ลีใจ (๒๕๔๖ : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของครูต่อกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของครูต่อกิจกรรมป้องกันปัญหาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาทัศนคติของครูต่อกิจกรรมแก้ไขปัญหาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของครูในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย T-Test และ F-Test ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๘ IKP สรุปผลการศึกษา ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง ๕๐ – ๖๐ ปี สถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุราชการระหว่าง ๑๘ – ๒๖ ปี ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ ๒ ระดับ ๗ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ระหว่าง ๖,๐๐๐ – ๘,๐๐๐ บาทต่อเดือน นับถือศาสนาพุทธ สอนในโรงเรียนระดับ

ประถมศึกษา เคยมีความรู้ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีโอกาสดิยาบ้า เคยเข้าร่วมอบรมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้า จำนวน ๒ ครั้ง และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้าขึ้นในโรงเรียน

ทัศนคติของครูต่อกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามกิจกรรม ๓ ด้าน คือ ด้านกิจกรรมป้องกันปัญหายาบ้า ด้านกิจกรรมแก้ไขปัญหายาบ้า และด้านปัญหาอุปสรรคของครูในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้า พบว่า ด้านกิจกรรมป้องกันปัญหายาบ้า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากกว่า โรงเรียนควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมร่วมรับรู้ปัญหายาบ้าในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรเชิญผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน ตำรวจ แพทย์และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าและการปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ให้มีมอมอวลับตาผู้คนโรงเรียนควรเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้ากับนักเรียน โรงเรียนควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในการเรียนการสอนของครูทุกวิชา โรงเรียนควรจัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โรงเรียนควรส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าค่ายพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนควรจัดอบรมจิตวิทยาให้กับนักเรียน นักเรียนควรมีบทบาทในการจัดตั้งชมรมเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน และโรงเรียนควรจัดบอร์ดและนิทรรศการในโรงเรียน ด้านกิจกรรมแก้ไขปัญหายาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่า ครูควรให้คำปรึกษากับนักเรียนที่ไม่สบายใจ ครูควรให้คำแนะนำกับนักเรียนได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาบ้า โรงเรียนควรสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน โดยไม่ได้บอกล่วงหน้า ครูควรดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่มีประสพการณ์ใช้บุหรี่ยาอย่างใกล้ชิด โรงเรียนควรนำนักเรียนกลุ่มติดยาบ้าเข้ารับการบำบัดรักษาและออกกำลังกาย ด้านปัญหาอุปสรรคของครูในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ว่าครูมีภารกิจมากจึงเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้า

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือผู้บริหารโรงเรียนและครูควรสร้างเครือข่ายกับคณะกรรมการโรงเรียน นักเรียน ตำรวจ แพทย์และชุมชนในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายให้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในการสอนของครูทุกวิชา ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้าตามความถนัดและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้คำปรึกษากับนักเรียนที่มีปัญหาไม่สบายใจ โรงเรียนควรสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและเสพยาบ้าโดยไม่บอกล่วงหน้าเป็นระยะ ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจกับครูผู้ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้าในโรงเรียน

พันธศักดิ์ นาครอด (๒๕๔๖ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ต่อการป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดที่เป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของกรมการศาสนา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความพร้อม และบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการป้องกัน บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมและบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการป้องกัน การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกัน การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของวัดที่เป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของกรมการศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจำนวน ๒๓๕ รูป พระสงฆ์ที่เป็นกรรมการประสานงานศูนย์สงเคราะห์

และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจำนวน ๓ รูป เจ้าหน้าที่กรมการศาสนาผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบายจำนวน ๓ ท่าน และการศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจำนวน ๑ ศูนย์ สถิติที่ใช้คือ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS* ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด อายุ ๔๙ - ๘๒ ปี พรรษา ๑-๙ พรรษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านนักธรรมระดับนักธรรมชั้นเอก แต่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านเปรียญธรรม และสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด พระสงฆ์ส่วนมากมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดระยะเวลา ๑-๒ ปี เป็นการช่วยเหลือในรูปแบบผสมผสาน คือ การป้องกัน การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูด้านจิตใจ สาเหตุที่พระสงฆ์เหล่านี้ตัดสินใจดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ก็เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนเป็นเป้าหมาย เพราะผู้มารับการช่วยเหลือส่วนใหญ่มีปัญหาทางครอบครัว และมีปัญหาทางสุขภาพและจิตด้วย

ด้านความรู้ พระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในระดับดี แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับชนิดและลักษณะของยาเสพติด รวมทั้งประเภทใช้ยาเสพติดในปัจจุบัน พระสงฆ์มีความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดในระดับดี แต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการและทางเลือกที่ใช้ในการป้องกันยาเสพติด พระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบำบัดรักษาและขั้นตอนในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และมีความรู้ในด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในระดับดี

ด้านความพร้อมของพระสงฆ์ในการป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตาม พระสงฆ์มีความพร้อมด้านตัวบุคคล แต่ยังขาดความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่ ความพร้อมในการดูแลผู้ติดยาเสพติด การสนับสนุนจากชุมชน และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ด้านบทบาท พระสงฆ์มีบทบาทด้านการป้องกันเป็นส่วนใหญ่ มีความสามารถช่วยยาสมุนไพร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดในการถอนพิษยา และการฟื้นฟูด้านจิตใจแก่ผู้ติดยาเสพติด แต่บทบาทในด้านบำบัดรักษา การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ การระดมทรัพยากร และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดยังกระทำไม่ได้มากนัก

สำหรับการเปรียบเทียบความพร้อมและบทบาทของพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดนั้น พระสงฆ์ที่ผ่านการอบรมมีความพร้อมและมีบทบาทในการป้องกัน บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่ได้ผ่านการอบรม พระสงฆ์กลุ่มวัยทำงาน แม้พรรษาไม่มากนัก แต่มีความรู้ด้านสามัญศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด จะมีความพร้อมและมีบทบาทด้านการป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดได้เป็นอย่างดี ศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่มีผลงานและการทำงานในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง จะมีปัจจัยด้านความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ เช่น กรณีตัวอย่างของศูนย์เต็มใจด้านภักยาเสพติดของพระทวี อายุวัฒนโก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด พระสงฆ์มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ปัญหาเกี่ยวกับการถอนพิษยาก่อนการ

ฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ แก่ผู้ติดยาเสพติดหลังการฟื้นฟูด้านจิตใจแล้ว และปัญหาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ คณะสงฆ์ต้องมีความชัดเจนในการดำเนินงาน ศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ความต่อเนื่องของนโยบายและการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่พระสงฆ์อย่างต่อเนื่อง การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาศักยภาพและการปรับปรุงด้านคุณภาพของศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การระดมทรัพยากรทั้งในส่วนภายในคณะสงฆ์เองและส่วนอื่น ๆ พระสงฆ์ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติและปรับลดอคติทางสังคมของประชาชนที่มีต่อผู้ติดยาเสพติด การปฏิบัติงานของศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดควรเป็นไปในลักษณะสหวิชาชีพ ตลอดจนแสวงหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

บทคัดย่อ ศักดิ์เจริญชัยกุล (๒๕๓๘ : บพคัตย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องมาตรการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชนชาวเขา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเช็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัด เพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้เข้าใจของชาวเขาเผ่าม้งต่อยาเสพติด พฤติกรรมการใช้ ยาและสภาพการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง มาตรการในการดำเนินการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชน ชาวเขาเผ่าม้ง และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนป้องกันปัญหา ยาเสพติด ในชุมชนชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าต่อไป ผู้ศึกษาใช้กลุ่มประชากรศึกษา คือกลุ่มผู้เสพยาเสพติดชาวเขาเผ่าม้ง จำนวน ๑๐๐ ราย ส่วนวิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากเอกสาร การวิจัยภาคสนาม และการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) จำนวน ๕ ราย และเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์เจาะลึก โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน K.R.๒๐ ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจการจำแนก ผล การศึกษาปรากฏว่า

ผู้เสพยาเสพติดชาวเขาเผ่าม้งส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๕ ปี โดยมีอายุเฉลี่ย ๔๑.๖ ปี ส่วนการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือผีบรรพบุรุษและไม่ได้รับ การศึกษา ทาด้านสถานภาพสมรสส่วนใหญ่แต่งงาน ส่วนทางด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม โดยมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง ๑,๒๐๐ - ๕,๐๐๐ บาทต่อปี ส่วนบทบาทและหน้าที่ใน ครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นบิดามารดา ส่วนทางด้านพฤติกรรมการใช้ยาและสภาพการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนชาวเขา สาเหตุที่ผู้เสพยาเสพติดชาวเขาเผ่าม้งติดยาเสพติดส่วนใหญ่เนื่องมาจากการเจ็บป่วยและช่วย ให้คลายปวดเมื่อยร่างกายจากการทำงาน และจะใช้วิธีการเสพโดยการสูบ ส่วนปริมาณยาเสพติดที่ใช้ จำนวนครั้งที่เสพส่วนใหญ่จะใช้ฝิ่นและเสพ ๑-๓ ครั้งต่อวัน สำหรับจำนวนเงินที่ใช้ซื้อยาเสพติดส่วนใหญ่ จะใช้ตั้งแต่ ๑๐ - ๑๐๐ บาทต่อวัน และจำนวนผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่เห็นว่า มีตั้งแต่ ๓๐๑ คนขึ้นไป ส่วนชนิดของยาเสพติดที่แพร่ระบาดในชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่า มี ๔ ชนิด (ฝิ่น ผงขาว กัญชา ยาม้า)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้เสพยาเสพติดชาวเขาเผ่าม้งมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชนชาวเขา ด้าน เจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนมีส่วนรู้เห็นการซื้อยาเสพติดในชุมชน ส่วนทางด้านกฎหมายได้แก่ การลงโทษผู้ค้ายาเสพติดน้อยเกินไป ส่วนทางด้านงบประมาณได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่ตรงกัน

วัตถุประสงค์ ทางด้านผู้ค้ายาเสพติด ได้แก่ มีผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนจำนวนมาก ทางด้านประชาชน ได้แก่ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย และทางสิ่งแวดล้อมไม่ดี เจ้าหน้าที่ขาดความชำนาญทางภูมิศาสตร์ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางส่วนมีการรับสินบน เจ้าหน้าที่บางส่วนเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ มีการใช้ยาเสพติดด้านประเพณี วัฒนธรรม การใช้ยาเสพติดเป็นยารักษาโรค ยาเสพติดมีรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพอื่น ๆ และผู้นำชุมชนไม่ให้ความสนใจปัญหาเสพติด ตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดจากประชาชน

ส่วนทางด้านมาตรการในการดำเนินการ ป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเขา ด้านมาตรการการศึกษา ได้แก่ ควรส่งเสริมครอบครัวให้รู้จักดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ด้านมาตรการบริการสนเทศและเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ การออกเสียงตามสายทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ด้านมาตรการทางเลือกได้แก่ การฝึกฝนอาชีพในหมู่บ้าน ด้านมาตรการสอดแทรกได้แก่ การให้การสงเคราะห์แก่ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา ด้านมาตรการใช้วัฒนธรรมได้แก่ การใช้สุนัขสงครามในการตรวจสอบยาเสพติดในชุมชน มาตรการทางด้านกฎหมายได้แก่ การเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ค้ายาเสพติดให้มากขึ้น มาตรการด้านแนว

วัฒนธรรมชุมชนได้แก่ ควรให้มีการเลิกใช้ยาเสพติดในการรับรองแขกในชุมชน และวิธีการทางด้านกฎหมาย การปราบปรามพ่อค้ายาเสพติดในชุมชน การออกหมายเลขธนบัตร การใช้ระบบผู้อาวุโส ตักเตือน การฝึกฝนอาชีพ การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด การเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ และทัศนคติในด้านประเพณีวัฒนธรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนถึงการบำบัดรักษา

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ ระดับนโยบาย ได้แก่ การจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเขาโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมของชาวม้ง ตลอดจนการกำหนดขอบเขตและวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน และการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเขา โดยมีตัวแทนของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมด้วย ส่วนระดับปฏิบัติการสำหรับผู้เสพยาเสพติด ชาวม้ง ได้แก่ การบำบัดรักษา การปรับปรุงสถานะแวดล้อม การปราบปราม และการฝึกฝนอาชีพและการกักขังเงินเพื่อประกอบอาชีพ และสำหรับชาวม้งทั่วไปได้แก่ ควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดโดยผ่านสื่อต่าง ๆ การขยายบริการด้านสาธารณสุข การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด ตลอดจนการใช้มาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในรูปแบบผสมผสานด้วย

อุทัยศรี แสงคล้าย (๒๕๓๙ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของครูต่อการป้องกันแก้ไขและสงเคราะห์เด็กนักเรียนที่ติดยาเสพติดโดยใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฏิบัติการสอนเพศชายและเพศหญิงในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑,๒๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของครูอาจารย์ทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า

ในด้านการป้องกัน ครูควรนำจิตวิทยาเด็กมาใช้เพื่อทราบถึงความต้องการพื้นฐานของเด็กนักเรียนเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติด ครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กนักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงออกตามความสามารถที่มีอยู่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดนักเรียนมีเวลาว่างไปมั่วสุมยาม้า นอกจากนี้ยังพบว่าความคิดเห็นของครูต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดมีความแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับปัจจัย ๓ ประการ คือ เพศ วุฒิทางการศึกษา และวิธีดำเนินงานกิจกรรมด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดซึ่งปัจจัยในเรื่องเพศ เพศหญิงและ

เพศชายมีความแตกต่างกันในเรื่อง ครูส่วนมากในโรงเรียนขาดความร่วมมือในการป้องกันปัญหาหม่าในโรงเรียน และครูขาดความเอาใจใส่เด็กนักเรียนโดยเฉพาะความประพฤติกรรมของเด็กนักเรียน

ในด้านการแก้ไขและสงเคราะห์เด็กนักเรียนที่ติดยาหม่า ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ผ่านการอบรมเรื่องปัญหาหม่า เห็นว่าควรจัดการสัมมนาร่วมกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาหม่า ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกับครู ผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูเพศหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูเพศชายในเรื่อง โรงเรียนควรจัดตารางสอนให้นักเรียนมีเวลาว่างน้อยที่สุดเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนไปมั่วสุมยาหม่า ส่วนครูที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่มีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาตรีในเรื่องครูควรมีสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กนักเรียนทุกคน เพื่อสอดแทรกข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหายาหม่าที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน ครูควรมีส่วนร่วมในการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหายาหม่าอย่างต่อเนื่อง ครูควรหาวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนได้มีงานทำระหว่างเรียน จัดอบรมผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชน เพื่อขอความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหายาหม่าในโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่เคยจัดกิจกรรมการป้องกันปัญหาหม่าในโรงเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างมากกว่าครูที่ไม่เคยจัดกิจกรรมการแก้ปัญหายาหม่าในโรงเรียนในเรื่องครูควรจัดสถานที่ให้บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ได้มามีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาหม่า ครูที่เคยผ่านการอบรมเรื่องปัญหาหม่า ควรจัดสัมมนาร่วมกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหายาหม่า จัดโครงการค่ายพักฟื้นในโรงเรียนเพื่อรองรับเด็กนักเรียนที่ติดยาหม่า ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องสังคมสงเคราะห์เพื่อทำหน้าที่เป็นครูสงเคราะห์ด้วย โดยนำวิธีการ หลักการ และกระบวนการ มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันแก้ไขและสงเคราะห์เด็กนักเรียนที่ติดยาหม่าและครอบครัว

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ควรจัดการอบรมครูผู้สอนในเรื่องการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาหม่า เพื่อจะได้ประสานงานกับบุคลากร ในแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมมือกับผู้บริหารเพื่อเตรียมความพร้อมของโรงเรียน เพราะครูที่ผ่านการอบรมมีความพร้อมและให้ความสำคัญของการจัดสัมมนาร่วมกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและเด็กนักเรียน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาหม่า นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยการเพิ่มพูนความรู้ วุฒิทางการศึกษา จะช่วยทำให้ครูมีความคิดและความพร้อมในการที่จะรณรงค์ป้องกันและแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสมรรถภาพที่ดีกับเด็กนักเรียน หรือการไปเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียนก็ตาม ตลอดจนระดมทรัพยากรทางบุคคล หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เพื่อเป็นกำลังในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาหม่า และควรทำการศึกษาวิจัยปัญหาและความต้องการของเด็กนักเรียน เพื่อนำข้อมูลนี้มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่บุคลากร ที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุฑารัตน์ ทนชัย (๒๕๕๒ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้แบบจำลองของเคริกแพททริกในการประเมินและติดตามผลโครงการฝึกอบรมการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบจำลองของเคริกแพททริกในการประเมินและติดตามผลโครงการฝึกอบรม ข้อเด่นและข้อจำกัดของการใช้แบบในการประยุกต์ใช้ในการประเมินสัมฤทธิ์ผลของโครงการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและกลุ่มตัวอย่างในโครงการทดลองเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๘๕ ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบประเมินผล

และแบบติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมิน การศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาจากเอกสารวิเคราะห์ตีความแล้วอธิบายประกอบผลการศึกษาสรุปลผลการศึกษาได้ดังนี้

แบบจำลองของเคริกแพตทริค ประกอบด้วยการประเมิน ๔ ชั้น ได้แก่ ชั้นปฏิบัติการ ชั้นการเรียนรู้ ชั้นพฤติกรรม และชั้นผลลัพธ์ การนำแบบจำลองไปประยุกต์เพื่อประเมิน “โครงการฝึกอบรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด” นั้น พบว่า ชั้นปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในการดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมากในชั้นการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และยาเสพติดในระดับสูงชั้นพฤติกรรมและชั้นผลลัพธ์ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการฝึกอบรมในบางพฤติกรรม และสามารถนำผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมเรื่องยาเสพติดไปใช้ประโยชน์มากที่สุด ในส่วนขอข้อเด่นในการใช้แบบจำลองของเคิกแพตทริค คือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของข้อจำกัด มี ๒ ลักษณะ คือข้อจำกัดที่เกิดจากเครื่องมือ และจากกระบวนการประยุกต์ใช้เครื่องมือในเรื่องสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ สามารถนำแบบจำลองของเคริกแพตทริคไปประยุกต์ใช้ได้กับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมให้ความรู้ในลักษณะเดียวกันได้ รวมถึงควรมีการประเมินผลโครงการในช่วงแรกทั้งชั้นบริบทและปัจจัยนำเข้าและควรมีการเก็บข้อมูลระหว่างที่ผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสม ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการประเมินและติดตามผลกับกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่สามารถควบคุมได้ และใช้แบบจำลองอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้กับโครงการลักษณะนี้มากยิ่งขึ้น

พรรณภา เรื่องกิจ, นิตยา ตากวิริยะนันท์ และจุฬาลักษณ์ โภมลตรี (๒๕๕๔ : ๕๔๓-๕๔๘) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้สารแอมเฟตามีนของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นนจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศึกษา และกลุ่มควบคุมแบบไม่จับคู่ อาจอธิบายได้โดยปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกัน อย่างไรก็ตามการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเหล่านี้ในกลุ่มนักเรียนที่ใช้และไม่ใช้สารแอมเฟตามีนยังมีจำกัด การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ชนิดเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมแบบไม่จับคู่ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันด้านบุคคล, ด้านครอบครัว, ด้านเพื่อน และด้านชุมชน ระหว่างนักเรียนวัยรุ่นที่ใช้และไม่ใช้สารแอมเฟตามีน กลุ่มตัวอย่างมีอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๑๐ ราย แบ่งเป็นกลุ่มศึกษา ๕๐ ราย และกลุ่มควบคุม ๑๖๐ ราย เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบสถิติค่าที่ (t-test), สถิติไคว์แควร์ (X) และการถดถอยพหุแบบลอจิสติก (Multiple logistic regression)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ใช้สารแอมเฟตามีนมีคะแนนปัจจัยเสี่ยงในทุกด้านสูงกว่า และมีปัจจัยป้องกันในทุกด้านต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ ($p < .0๑$) โดยปัจจัยเสี่ยงด้านเพื่อนและปัจจัยป้องกันด้านบุคคลมีความแตกต่างกันมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารแอมเฟตามีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .๐๐$) โดยกลุ่มที่ใช้สารแอมเฟตามีนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ สำหรับเพศและรายได้ไม่พบว่ามีผลสัมพัธ์กับการใช้สารแอมเฟตามีน ผล

การศึกษานี้ให้ข้อเสนอแนะว่า การป้องกันหรือแก้ปัญหาการใช้สารแอมเฟตามีนในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น ควรพิจารณาลดปัจจัยเสี่ยงทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยเสี่ยงด้านเพื่อน ตลอดจนเพิ่มปัจจัยป้องกันในทุกด้านเช่นเดียวกัน

สุธิตา โทมลวานิช (๒๕๕๓ : ๑๑๕-๑๑๖) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายในการติดตามการรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานเป็นเครือข่าย การประสานงานเพื่อการติดตามการรักษา ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการปฏิบัติงานติดตามการรักษา เป็น การศึกษาเชิงพรรณนา โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานติดตามการรักษา จำนวน ๑๗๑ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ใช้โปรแกรม SPSS ในการจัดทำข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าไคสแควร์ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ๐.๐๕ ผลการศึกษาโดยสรุป มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ ๔๑-๕๐ ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน ๕-๘ ปี เคยฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับยาเสพติด มีการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายติดตามการรักษาในด้านการกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันมากที่สุด รองลงมาคือ การดำเนินกิจกรรมและเกี่ยวกับการติดตามการรักษาและประเมินผล และมีการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดข้อมูลองค์ ความรู้ที่น้อยที่สุด มีการประสานข้อมูลข่าวสารและสถิติมากที่สุด รองลงมาคือ การประสานเพื่อการวางแผนและกำหนดวิธีการทำงาน และมีการประสานโครงการกิจกรรมการติดตามการรักษาที่น้อยที่สุด ปัญหาอุปสรรคในการติดตามรักษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า มีปัญหาในระดับนโยบายมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับบริหารและระดับปฏิบัติตามลำดับ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายติดตามการรักษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าควรพัฒนาแผนงานและนโยบายมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายและการประสานงานติดตามการรักษา ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากขึ้น จะมีการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายติดตามรักษาน้อยลง ประสบการณ์ทำงานติดตามรักษามากขึ้น จะมีการประสานงานเป็นเครือข่ายติดตามรักษามากขึ้น และการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายติดตามการรักษา มีความสัมพันธ์กับการประสานงานเป็นเครือข่ายติดตามรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา กระทรวงสาธารณสุขควรผลักดันให้การประชุมเครือข่ายติดตามการรักษาเป็นนโยบายระดับชาติ และพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลตามแบบบันทึกรายงานยาเสพติด (บสต.) พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และผู้ปฏิบัติงานควรมีส่วนร่วมในกาประชุมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

ไพฑูรย์ อินทร์มณี (๒๕๕๕ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ๑. บทบาทของพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) และการเกิดองค์การชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ๒. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของพหุภาคี ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับการเกิดองค์การชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ๓. บทบาทของพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(ยาบ้า) ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การชุมชนในโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาครตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน ๘๐ คน และนักเรียน จำนวน ๒๙๖ คน รวม ๓๗๖ คนจาก ๘ โรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทของพหุภาคีเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาตามตัวแปร พบว่า อยู่ในระดับมากหกด้าน คือ การกระตุ้น การสนับสนุน การป้องกัน ปราบปราม การให้คำแนะนำปรึกษา การประสานงาน และการวางแผน ส่วนการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการเกิดองค์การชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นสองกลุ่ม คือ ตัวแปรกลุ่มการวางแผนและกลุ่มการปฏิบัติ พบว่าอยู่ในระดับมากหกด้าน คือ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดองค์การ การจัดระบบบริหาร การจัดทำงาน ส่วนการประเมินผล สรุปผล อยู่ในระดับปานกลาง ๒. บทบาทของพหุภาคีกับการเกิดองค์การชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓. บทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลกระทบต่อองค์การชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ห้าบทบาท คือ การประสานงาน การป้องกัน ปราบปราม การสนับสนุน การให้คำแนะนำปรึกษา และการกระตุ้นบทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลกระทบต่อองค์การชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัศึกษาด้านการวางแผนห้าบทบาท คือ การประสานงาน การป้องกัน ปราบปราม การสนับสนุน การให้คำแนะนำปรึกษา และการกระตุ้น

อภิรัฐ พุ่มกumar (๒๕๔๙ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มิติเสริมสร้างพลังแผ่นดิน : กลยุทธ์การบริหารสังคมแนวใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารสังคมแนวใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยกลยุทธ์ในมิติการเสริมสร้างพลังแผ่นดิน โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการปฏิบัติจริงภาคสนามซึ่งจะอาศัยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการเข้าไปเป็นหนึ่งในผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ในลักษณะของสื่อหรือเครื่องมือจากการทำงานตามที่ของผู้ศึกษาโดยตรง ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิจัยทางเอกสาร แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตีความหมายหาคำอธิบายเพื่อการสังเคราะห์ และนำเสนอโดยการพรรณนาและวิเคราะห์ควบคู่กันไป ในเชิงของการเป็นเหตุเป็นผล

สำหรับโครงการเชิงรุก จำนวน ๘ โครงการ ที่นำมาใช้เป็นสื่อกลางเพื่อการวิเคราะห์กลยุทธ์ และเสนอแนวทางการบริหารสังคมแนวใหม่ ได้แก่

๑. โครงการส่งเสริมพุทธศาสนาและจริยธรรมเชิงรุก เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนที่ประพฤติน่ากลัว และเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด

๒. โครงการพัฒนาศักยภาพพลั้งเครือข่ายเด็กและเยาวชนจากสถานศึกษา ภายใต้รัฐสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และสตรี แบบครบวงจร

๓. โครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ห้างไกลยาเสพติด

๔. โครงการเข้าค่ายคุณธรรมเสริมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนในสถานศึกษา

๕. โครงการปฏิบัติการเชิงรุก เพื่อยึดพื้นที่และป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานบริการ

๖. โครงการปฏิบัติการเชิงรุกเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ ให้นักงงานโรงแรม เพื่อเป็นพลั้งเครือข่ายแนวร่วมป้องกันภัยทางสังคม และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด

๗. โครงการยุทธศาสตร์เชิงรุก เพื่อสร้างเครือข่ายพลังชุมชนเข้มแข็งร่วมใจต้านภัยยาเสพติด

๘. โครงการปฏิบัติการเชิงรุกสร้างพลั้งเครือข่ายทางสังคม เพื่อจัดระเบียบและควบคุมเด็กและเยาวชนในสถานที่เสี่ยงต่อการประทุติตนไม่สมควร หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

โดยเป็นโครงการที่ต้องจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยกลยุทธ์ที่มีความหลากหลาย อาทิเช่น การบรรยาย การละลายพฤติกรรม การแข่งขัน การนัดพบ การโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเข้าไปวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลสัมฤทธิ์ในโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมกับสภาพแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลด้านความหมาย และความรู้สึกนึกคิด

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. ภาครัฐมักเป็นฝ่ายสั่งการ โดยไม่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง คือประชาชนขาดโอกาส และบทบาทที่เข้ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหา

๒. ภาครัฐมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชนไม่ครบทุกภาคส่วน

๓. เจ้าหน้าที่รัฐขาดการเตรียมพร้อม ก่อนการส่งเสริมให้ความรู้ด้านยาเสพติด ทำให้ไม่ได้กลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการ

๔. ภาคประชาชนมีความหวาดระแวงต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

๕. กลุ่มผู้นำภาคประชาชนไม่เคลื่อนไหวเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่สังคม

๖. การดำเนินกลยุทธ์ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๗. การขาดเอกภาพในการดำเนินงาน

สำหรับการเสนอแนวทางการบริหารสังคมแนวใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยกลยุทธ์ในมิติการเสริมสร้างพลังแผ่นดิน ซึ่งจะกลายเป็นมุมมองที่จะทำให้เกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็นพลังที่เข้มแข็ง และทุกภาคส่วนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการใช้ยาเสพติด หรือมีทัศนคติที่ปฏิเสธการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. รัฐควรจัดให้มีการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อประสานความร่วมมือกับภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกขั้นตอน กระบวนการ

๒. ภาครัฐต้องมีมุมมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชน ให้ครบทุกภาคส่วนในสังคม

๓. รัฐต้องส่งเสริมการสร้างสังคมอุดมปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคประชาชน
๔. เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรสร้างสัมพันธภาพกับภาคประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง
๕. รัฐต้องมุ่งเน้นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการรวมพลังกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจ
๖. รัฐต้องส่งเสริม พัฒนา การดำเนินกลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิดควบคู่กับการจัดระเบียบทางสังคม
๗. รัฐควรสร้าง และขยายเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม จากประชาชนให้ครบทุกภาคส่วน

บทสรุป และข้อเสนอแนวทางที่ได้มาจากผลของการวิจัย ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษา เมื่อได้บูรณาการฐานความรู้ทั้งหมด นำมาจัดระเบียบใหม่เป็นกระบวนการ ผู้ศึกษาได้สร้างสูตรในรูปของสมการ เพื่อใช้พิจารณาหากกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ๆ ให้เกิดพัฒนาการก้าวต่อไปข้างหน้าอย่างพลวัตไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์วิกฤติอาชญากรรมในสังคมไทย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยองค์ประกอบสำคัญของมิติการเสริมสร้างพลังแผ่นดิน : กลยุทธ์การบริหารสังคมแนวใหม่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จะประกอบไปด้วย การจัดการความรู้และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์ (Knowledge Management and Strategic Management) ผสมผสานเข้ากับกระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม (Public Participation and Social Network)

$$SA = [KM + SM] + [PP + SN]$$

SA = Social Administration

KM = Knowledge Management

SM = Strategic Management

PP = Public Participation

SN = Social Network

ชินภัทร สารสิน (๒๕๕๗ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลการทำงานด้าน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการจัดการปัญหาอาชญากรรม โดยเป็นการศึกษาจากผลการปฏิบัติราชการในรอบปีของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรม และจากการทบทวนวรรณกรรมและภารกิจของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม แนวคิดต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๗ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรมมีผลการปฏิบัติที่เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี รวมทั้งตามนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปราบปรามอาชญากรรม แต่ก็ยังพบว่าปัจจัยที่ยังเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรม ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคือการที่ยังคงขาดสนับสนุนเครื่องมือ ยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง เบี้ยเลี้ยง ที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน จนทำให้ขาดการสนับสนุนที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติ ส่งผลให้การดำเนินงานสืบสวนปราบปรามไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประการต่อมาคือ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน

การประสานข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติ ยังไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงการแสวงหาความพยายามร่วมมือในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากประชาชนในชุมชน และประการที่สามคือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติเองขาดการฝึกฝนวิทยากร ความรู้ เทคโนโลยีใหม่ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ธนาศักดิ์ ฤทธิเดชไพบูลย์ (๒๕๕๗ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางความร่วมมือในการปราบปรามการค้ายาเสพติดกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา แนวนโยบาย และแผนปฏิบัติการรวมทั้งแนวทางความร่วมมือในการปราบปราม การค้ายาเสพติดของประเทศต่างๆ แผนการปฏิบัติงาน ของกลุ่มประเทศอาเซียนและ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาอุปสรรคและ ผลการดำเนินงานด้านการค้ายาเสพติดในเชิงเปรียบเทียบของ ๑๐ ประเทศในกลุ่มอาเซียน และ เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาความร่วมมือของการปราบปรามการค้ายาเสพติดในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้สามารถเชื่อมโยงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงสุด วิธิดำเนินการวิจัย เป็นกาวิจัยจากเอกสาร (Document Research) โดยการรวบรวมจากผลงานวิจัย และบทความทางวิชาการ (document) เกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศ

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ พบว่าด้านแนวนโยบาย และแผนปฏิบัติการ และสถานการณ์ในการปราบปรามการค้ายาเสพติดของประเทศต่างๆ แผนการปฏิบัติงาน ของกลุ่มประเทศอาเซียน ยังไม่มีการประสานงานเป็นหนึ่งเดียว จึงทำให้มีความหลากหลายไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดให้การปราบปรามยาเสพติดเป็นวาระแห่งอาเซียน ส่วนด้านสถานการณ์ และ ผลการดำเนินงานด้านการค้ายาเสพติด ในการปราบปรามยังไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากการประสานความร่วมมือกันยังไม่เต็มที่ จึงทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคหลายประการ ในด้านการกำหนดรูปแบบการพัฒนาความร่วมมือทางการปราบปรามการค้ายาเสพติดนั้น พบว่าควรมีรูปแบบการจัดตั้งศูนย์ปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยให้ทุกประเทศในอาเซียน ต้องพัฒนาโครงการปลูกพืชทดแทนการปลูกฝิ่นและการปลูกกัญชาตามแนวชายแดน อีกทั้งการพัฒนา รูปแบบทางกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในกลุ่มประเทศอาเซียน และที่สำคัญคือจะต้องส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงชุมชนให้เข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการปราบปรามการค้ายาเสพติดให้ได้ผล อย่างมีประสิทธิภาพ

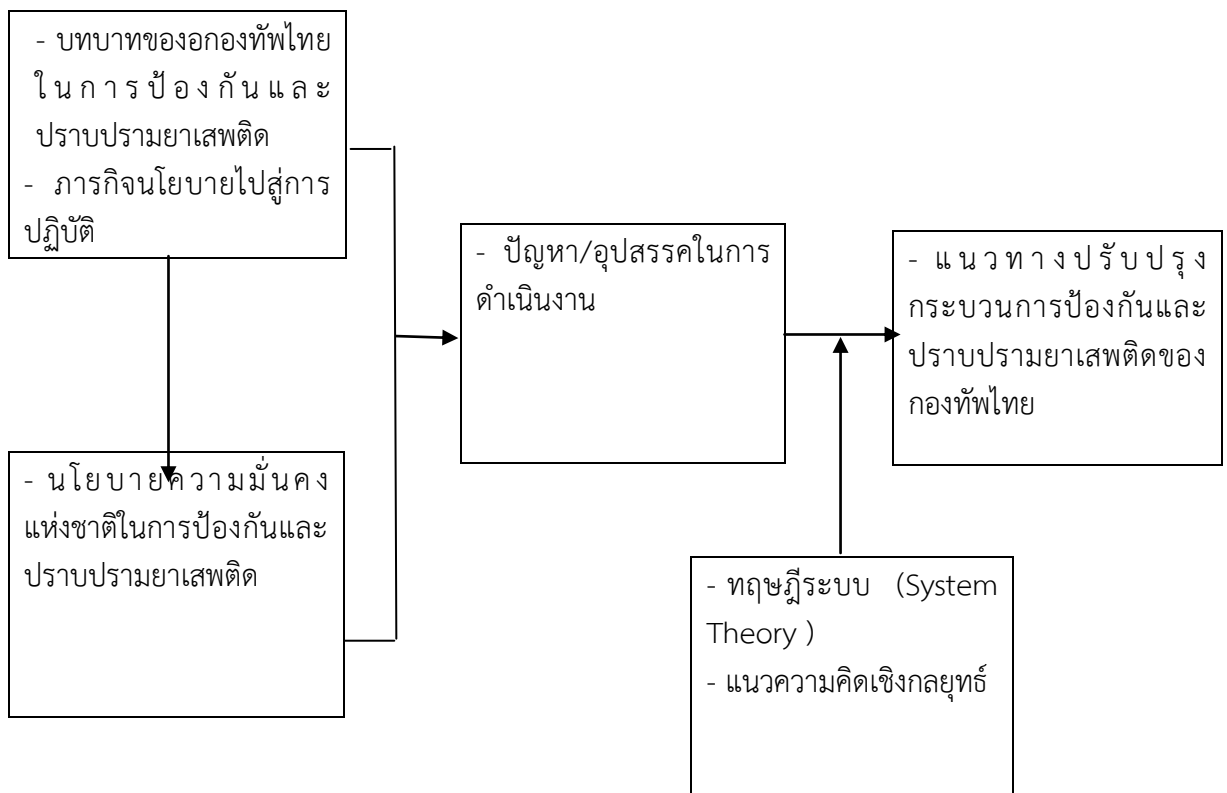
ธีระศักดิ์ กลิ่นพงษา (๒๕๕๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการทำงานของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน กรณีศึกษาเยาวชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภายใต้ความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค ๔ การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ ลักษณะวิธีการวิจัยทางสังคมเชิงพรรณนา ทำการเปลี่ยนแปลงความหมาย วิเคราะห์ประมวลผล และนำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลทั่วไป พฤติกรรม ความคิดเห็น และทัศนคติของเยาวชน นำไปสู่การกำหนดแนวทางการทำงานของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเยาวชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน ๑๑ จังหวัด ศึกษากลุ่มเป้าหมายมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในสัดส่วน ๑ ต่อ ๑ พบว่า มีสัดส่วนเพศหญิงต่อเพศชายเท่ากับ ๓ ต่อ ๒ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุตั้งแต่ ๑๕ ถึงไม่เกิน ๑๘ ปี มีวงเงินที่ได้รับมาโรงเรียนต่อวันตั้งแต่ ๓๐ ถึง ๕๐ บาท และมีภูมิลำเนาในอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ พฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่อาศัยกับพ่อแม่ ขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมต่อต้าน

ยาเสพติด ๑-๒ ครั้ง ในระดับโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด สำหรับกลุ่มที่มีประสบการณ์ส่วนใหญ่นิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ไม่บ่อย นานๆ ครั้ง เพื่อนเป็นผู้แนะนำ ด้วยเหตุผลอยากลอง นิยมซื้อจากร้านค้า เสพด้วยวิธีกัน และใช้หอพัก/บ้านของเพื่อนและตนเองเป็นสถานที่ เสพ มีความเห็นต่อยุทธศาสตร์ ๕ รื้อป้องกันในภาพรวมและทั้ง ๕ ระดับอยู่ในระดับดี โดยเยาวชนในระดับชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนเยาวชนซึ่งอยู่ในต่างพื้นที่จังหวัดมีทัศนคติไม่แตกต่างกันในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นำไปสู่การกำหนดแนวทางการทำงาน ๗ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม Just Say “No” เพื่อนช่วยเพื่อน ครอบครัวอบอุ่น ครูตำรวจ ชุมชนร่วมใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเยาวชน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องมาตรการเชิงรุกของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในมิติความมั่นคงของประเทศ ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิด

สรุป

พบว่า ปัจจุบันการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ควรถูกกำหนดให้เป็น “วาระแห่งชาติ” และ “วาระแห่งชาติอาเซียน” โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤตินิยมชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักผู้เสพ คือ ผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ การสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติด ภาครัฐต้องดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันและปราบปราม ด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียนด้วยกัน ในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมีและสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศ อีกทั้งการพัฒนาารูปแบบทางกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในกลุ่มประเทศอาเซียน และที่สำคัญคือ จะต้องส่งเสริมความร่วมมือมีส่วนร่วมของภาครัฐ กองทัพ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงชุมชนให้เข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการปราบปรามการค้ายาเสพติดให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้บริหารโรงเรียน และครูควรสร้างเครือข่ายกับคณะกรรมการโรงเรียน นักเรียน ตำรวจ แพทย์และชุมชนในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาบ้า ควรมีนโยบายให้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาบ้าในการสอนของครูทุกวิชา ส่งเสริมให้นักเรียนจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาบ้าตามความถนัดและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ให้คำปรึกษากับนักเรียนที่มีปัญหาไม่สบายใจ โรงเรียนควรสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและเสพยาบ้าโดยไม่บอกล่วงหน้า รวมทั้งการจัดโครงการที่มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยกลยุทธ์ที่มีความหลากหลาย ในมิติ “เสริมสร้างพลังแผ่นดิน”

บทที่ ๓

บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกัน ปราบปรามยาเสพติด และปัญหาข้อขัดข้อง

การศึกษาในบทที่ ๓ มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค โดยมีลำดับของการศึกษา ดังนี้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐในระยะ ๗ ปี โดยได้ประเมินสถานะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ได้กำหนดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านต่างๆ และภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็น “เกณฑ์สำคัญ” โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็น แกนหลักของชาติ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนี้ (สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.), ๒๕๕๘. : ๑)

ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงภายในประเทศ

ปัญหายาเสพติด ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ในขณะที่การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่สำคัญ รองลงมา คือ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ กลุ่มนักค้าจากนอกภูมิภาคเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในการลำเลียงยาเสพติดจากหลายแหล่งผลิตทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งการจับกุมกระทำได้อย่างขึ้นเนื่องจาก ลักษณะเฉพาะตัวของการจัดองค์กรและรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ (สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.), ๒๕๕๘. : ๕)

นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

ปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการลดอุปสงค์ หรือ ความต้องการใช้ยาเสพติด และการลดปริมาณยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของภาคประชาชนและชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น และปราบปรามการค้ายาเสพติดจากต่างประเทศ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนและสหประชาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.), ๒๕๕๘. : ๑๖)

ได้ระบุ “การปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด โดยมีเนื้อหา แนวทาง ดำเนินการภายใต้นโยบาย คือ ให้ความสำคัญกับการลดอุปสงค์ หรือความต้องการใช้ยาเสพติด และการลดปริมาณยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของภาคประชาชนและชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น และปราบปรามการค้ายาเสพติดจากต่างประเทศ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนและสหประชาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด” และมอบหมายให้ กท.(กองทัพไทย) เป็นหน่วยร่วม/องค์กรเครือข่ายรับผิดชอบ

(สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.), ๒๕๕๘. : ๓๖)

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.), ๒๕๕๘ : ๔๒)

๑.แนวคิดและทิศทาง

๑.๑ แนวคิดหลัก

๑.๑.๑ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Center) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๑.๒ แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๓ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง (Participation Oriented) ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

๑.๑.๔ แก้ปัญหาแบบองค์รวม (Holistic Approach) ด้วยการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร

๑.๑.๕ สร้างความสมดุลย์ของยุทธศาสตร์ (Balance Approach) ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด (Demand reduction strategy) และการลดอุปทานยาเสพติด (Supply Reduction Strategy)

๑.๑.๖ เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ (Result Based Management) โดยกำหนดมาตรฐานและ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๑.๒ ทิศทาง

๑.๒.๑ ควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม โดยมุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อยาเสพติดของกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผู้เสพยาใหม่ผู้กระทำความผิดรายใหม่

๑.๒.๒ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดพลังแผ่นดิน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระยะยาว

๒. วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

๒.๑ วิสัยทัศน์

สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพยาและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์อาเซียนภายในปี๒๕๖๒

๒.๒ พันธกิจ

๒.๒.๑ มุ่งเสริมสร้างพลังทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด

๒.๒.๒ มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือกับอาเซียนในการควบคุมและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๒.๓ เป้าประสงค์

๒.๓.๑ เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดทุกคน

๒.๓.๒ หมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติด

๒.๓.๓ เด็ก เยาวชน ประชาชน ชุมชน ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและร่วมเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

๒.๓.๔ ทำลายเครือข่ายการค้าและองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติด และทำลายแหล่งผลิต

๒.๓.๕ ผู้เสพยาผู้ติดได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน

๒.๓.๖ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียน

๒.๔ วัตถุประสงค์

๒.๔.๑ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒เป็นแผนชั้นนำในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดระยะ ๕ ปี

๒.๔.๒ เพื่อบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

๒.๔.๓ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตาม ประเมินผลสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๒.๕ จุดเน้นยุทธศาสตร์

เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อ
บูรณาการไปสู่การ

๒.๕.๑ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนมิให้
เป็นผู้เสพยาใหม่

๒.๕.๒ เสริมสร้างมาตรฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย
ต่าง ๆ

๒.๕.๓ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และ
เคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดน

๒.๕.๔ พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติร่วมกันใน
กระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประเทศอาเซียน

๒.๕.๕ พัฒนาขีดความสามารถ (เครื่องมือ เทคโนโลยี บุคลากร) ทั้งด้านการ
ปราบปราม การป้องกัน การตรวจพิสูจน์ และการบำบัดรักษา

๒.๕.๖ พัฒนาความเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๒.๖ ตัวชี้วัด

๒.๖.๑ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนสูงขึ้น ทั้งนี้ โดยวัด
จากคดีที่เกิดกับชีวิต ร่างกายและเพศ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และคดียาเสพติด มีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๒.๖.๒ สามารถควบคุมและลดปัญหายาเสพติดได้มากกว่าปีที่ผ่านมา

๒.๖.๓ ระดับความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด ของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาพรวมสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๓. ยุทธศาสตร์

๓.๑ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
ป้องกันครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมให้ปลอดภัยจากยาเสพติด
รวมทั้งสร้างพลัง ความเข้มแข็ง และ ความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๑.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่อ
การรองรับสภาพปัญหาเสพติดในสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันให้เด็กและเยาวชนนอก
สถานศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันในผู้ใหญ่และวัยแรงงาน

๓.๑.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๑.๒.๑ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในเป้าหมายกลุ่มต่าง
ๆ โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะทางกาย จิต และบริบททางสังคมออกเป็น ๔ ช่วงวัยวัย

ตารางที่ ๓ - ๑ ช่วงอายุกลุ่มเป้าหมาย

วัย (ช่วงอายุ)	จำนวน (คน)
ปฐมวัย (๐ - ๖ ปี)	๖ ล้านคน
วัยเด็ก (๗ - ๑๒ ปี)	๔.๘ ล้านคน
วัยรุ่น (๑๓ - ๑๙ ปี)	๖.๕ ล้านคน
วัยผู้ใหญ่ (๒๐ - ๒๕ ปี)	๕.๕ ล้านคน

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอไทย, ๒๕๕๙ : ๔๘

๓.๑.๒.๒ กลุ่มเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัวที่มีบุคคลในครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓.๑.๒.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และสถานประกอบการในการ ป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓.๑.๓ กลยุทธ์

๓.๑.๓.๑ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มปฐมวัยและวัยเด็กด้วยกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม (Socialization) สร้างความภาคภูมิใจของตนเอง (Self Esteem)สติปัญญา (Intelligence) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)

๓.๑.๓.๒ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นด้วยกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) และสร้างจริยธรรม (Moral Development)

๓.๑.๓.๓ สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ (Resilience) เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้คนวัยผู้ใหญ่สามารถอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้โดยไม่หันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา

๓.๑.๓.๔ สร้างสังคมรอบตัวเข้มแข็งให้กับหน่วยงานที่มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับเป้าหมายคือ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถานประกอบการ

๓.๑.๔ แนวทาง

๓.๑.๔.๑ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

๓.๑.๔.๑.๑ บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับอำนวยการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

๓.๑.๔.๑.๒ คัดกรองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ

๓.๑.๔.๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์กรความรู้ และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ

๓.๑.๔.๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันฯ

- ๓.๑.๔.๑.๕ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนา
วิชาการ
- ๓.๑.๔.๒ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็ก
และเยาวชนนอกสถานศึกษา
- ๓.๑.๔.๒.๑ บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับ
อำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น
- ๓.๑.๔.๒.๒) คุ้มครองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรม
เสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ
- ๓.๑.๔.๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์ความรู้
และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ
- ๓.๑.๔.๒.๔ ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมใน
การทำกิจกรรมป้องกันยาเสพติด
- ๓.๑.๔.๒.๕ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนา
วิชาการ
- ๓.๑.๔.๓ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่ม
ผู้ใหญ่และวัยแรงงาน
- ๓.๑.๔.๓.๑ บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับ
อำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น
- ๓.๑.๔.๓.๒ ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในกลุ่ม แรงงานในระบบ นอกกระบบ และแรงงานข้ามชาติ
- ๓.๑.๔.๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์ความรู้
และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ
- ๓.๑.๔.๓.๔ ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมใน
การทำกิจกรรมป้องกันยาเสพติด
- ๓.๑.๔.๓.๕ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนา
วิชาการ
- ๓.๑.๔.๔ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่ม
เสี่ยง ครอบครัวเสี่ยง
- ๓.๑.๔.๔.๑ เผยแพร่สื่อที่มีคุณภาพให้เข้าถึงชุมชนอย่าง
กว้างขวางเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง ครอบครัวเสี่ยง และประชาชนทั่วไป
- ๓.๑.๔.๔.๒ สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันให้ความ
คุ้มครองหรือช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีปัญหา หรือกำลังมีปัญหา
- ๓.๑.๔.๔.๓ สร้างระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสำหรับ
ครอบครัวและเด็กกลุ่มเสี่ยงโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมสร้างระบบเครือข่ายครอบครัว
- ๓.๑.๔.๔.๔ สร้างทักษะการดำเนินชีวิตที่อยู่ในภาวะความ
เสี่ยงต่างๆ โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๓.๑.๔.๕ แนวทางการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อการป้องกันยาเสพติด

ติด

๓.๑.๔.๕.๑ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อ

การรณรงค์

๓.๑.๔.๕.๑.๑ เสริมสร้างภาคีด้านการผลิต

สื่อและเผยแพร่สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่เหมาะสมทั้ง Air WAR และ Ground War

๓.๑.๔.๕.๑.๒ สนับสนุนภาคีด้านสื่อในการ

ผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

๓.๑.๔.๕.๑.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

กลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กปฐมวัย เด็ก วัยรุ่น องค์กรเยาวชน ชมรมผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ ร่วมเป็นสื่อบุคคล และขับเคลื่อนการรณรงค์ทุกรูปแบบ

๓.๑.๔.๕.๒ พัฒนากลไกการทำงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์

๓.๑.๔.๕.๒.๑ พัฒนาชุดปฏิบัติการรณรงค์

เคลื่อนที่ (Mobile Team) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดเชิงรุกในแต่ละพื้นที่ (Ground War)

๓.๑.๔.๕.๒.๒ เชื่อมโยงการดำเนินงานกับ

เครือข่ายรณรงค์ภาคประชาชนในประเด็นใกล้เคียง ได้แก่ เครือข่ายรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ เครือข่ายรณรงค์งดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อขยายขอบข่ายกลไกการทำงานรณรงค์

๓.๑.๔.๕.๓ พัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน

รณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

๓.๑.๔.๕.๓.๑ สนับสนุนการศึกษาวิจัย

เกี่ยวกับค่านิยม/วิถีคิด/แบบแผนพฤติกรรมผิดๆของกลุ่มเป้าหมายที่นำไปสู่ปัญหา ยาเสพติด เพื่อนำมาใช้วางกลยุทธ์การรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายระดับต่าง ๆ

๓.๑.๔.๕.๓.๒ ส่งเสริมการศึกษาวิจัย

ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

๓.๑.๔.๕.๓.๓ สนับสนุนข้อมูล เนื้อหา องค์

ความรู้ สื่อ แก่ภาคีทุกภาคส่วน และพัฒนาบุคลากรด้านรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติด

๓.๑.๔.๕.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสื่อสาร

รณรงค์ประชาสัมพันธ์

๓.๑.๔.๕.๔.๑ รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อ

ปรับเปลี่ยนค่านิยม/แบบแผนพฤติกรรมทั้ง Air War และ Ground War ในประเด็นสำคัญ เช่น - รักครอบครัว/เลี้ยงลูกให้ปลอดภัย (กลุ่มพ่อแม่ปฐมวัย)

๓.๑.๔.๕.๔.๒ พลังเด็ก ปฏิเสธยาเสพติด

(ปฐมวัย และวัยเด็ก)

๓.๑.๔.๕.๔.๓ จิตอาสา สร้างสังคมปลอดภัย

ชุมชนอุ่นใจ (วัยรุ่น ผู้ใหญ่ตอนต้น)

๓.๑.๔.๕.๔.๔ ตรวจสอบและดำเนินงานต่อ
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่เอื้อหรือสนับสนุนให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดทาง
ช่องทางเผยแพร่ต่างๆ ได้แก่ ทีวีดิจิตอล Social Media

๓.๑.๔.๕.๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลที่เป็นตัวแบบที่ดี
เป็นสัญลักษณ์ เป็นบุคคลในอุดมคติได้มี บทบาทที่สำคัญในการรณรงค์เพื่อการป้องกันยาเสพติด

๓.๑.๔.๕.๖ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงผลกระทบ
เชิงลบสำหรับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓.๑.๕ ตัวชี้วัด

๓.๑.๕.๑ สัดส่วนการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนรายใหม่ลดลงเมื่อ
เทียบกับปีที่ผ่านมา

๓.๑.๕.๒ ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่รับรู้และเข้าใจการรณรงค์
ป้องกันยาเสพติดเมื่อเทียบกับ ปีที่ผ่านมา

๓.๑.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๑.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชน)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการ
ปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข
(กรมสุขภาพจิต)

๓.๑.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก
กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงาน
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรม
กิจการเด็กและเยาวชน กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน กรมการ จัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
ราชอาณาจักร)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (สถาบันการพลศึกษา)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

องค์กรเอกชนและเอกชนผู้ผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อ

เครือข่ายรณรงค์ภาคประชาชนในประเด็นใกล้เคียง ได้แก่ เครือข่าย
รณรงค์ไม่สูบบุหรี่ เครือข่ายรณรงค์งดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
สื่อสารมวลชน

๓.๒ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการเสพและการติดยาเสพติดโดยยึดผู้ป่วยเป็น
ศูนย์กลางเพื่อลดอุปสงค์ด้านยาเสพติดในระยะยาว

๓.๒.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผู้เสพผู้ติดยาเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟู
สมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับ
การติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสพติดยาซ้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เสพ
ผู้ติดยา และมีส่วนร่วม ในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด
(Community-Based Recovery Model)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มี
ประสิทธิภาพ เอื้ออำนวย ต่อการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพโดยยึดผู้เสพผู้ติดยาเป็นศูนย์กลาง

๓.๒.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๒.๒.๑ พัฒนารูปแบบการเข้าถึงบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่
เป็นมิตร เข้าถึงง่าย และผู้เสพผู้ติดยาเข้าสู่บริการเพิ่มขึ้น

๓.๒.๒.๒ ปรับปรุงกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพให้มีคุณภาพ
ทั้งในส่วนของการคัดกรอง บำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู
สมรรถภาพ

๓.๒.๒.๓ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการ
บำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒.๒.๓ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการ
บำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒.๒.๔ พัฒนาการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด
ฟื้นฟูสมรรถภาพตามสภาพปัญหา ความต้องการ เพื่อป้องกันการเสพติดยาซ้ำ

๓.๒.๒.๕ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครอบครัว ชุมชน มีศักยภาพใน
กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และดูแลช่วยเหลือผู้เสพผู้ติดยา

๓.๒.๒.๖ มีอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา

๓.๒.๒.๗ มีมาตรฐานของสถานบริการและบุคลากรที่ให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามมาตรฐานผู้ให้บริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้เอื้ออำนวยต่อการ ดำเนินงานด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๒.๘ พัฒนาระบบข้อมูลผู้เสพผู้ติดยาเสพติด และการรายงานผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ถูกต้อง แม่นยำ เข้าถึงง่าย มีระบบความปลอดภัยของข้อมูล และเคารพสิทธิของผู้ป่วย

๓.๒.๒.๙ บูรณาการระบบงบประมาณแบบองค์รวม ให้เกิดความคล่องตัวเหมาะสม และตรวจสอบได้ สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๒.๓ กลยุทธ์

๓.๒.๓.๑ พัฒนาการบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เข้าถึงง่าย มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ด้วยบริการที่เป็นมิตร

๓.๒.๓.๒ พัฒนาระบบการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๓.๓ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัวและสังคมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๓.๔ บริหารจัดการแบบบูรณาการรอบด้าน

๓.๒.๔ แนวทาง

๓.๒.๔.๑ แนวทางการให้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

๓.๒.๔.๑.๑ เพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คัดกรองผู้เสพผู้ติดยาในการประเมินคัดกรอง การวางแผนให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการส่งต่อเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีคุณภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ ภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๓.๒.๔.๑.๒ ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทั้งในวงกว้างและในระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๓.๒.๔.๑.๒.๑ สร้างเจตคติในการยอมรับว่าผู้เสพคือผู้ป่วย และการเสพติดยาเป็นโรคเรื้อรังเพื่อให้ครอบครัว ชุมชน สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคสมองติดยา และมีเจตคติในการยอมรับผู้เสพผู้ติดยา รวมถึงให้โอกาสในการกลับสู่สังคมและร่วมเป็นพลังในการดูแลและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

๓.๒.๔.๑.๒.๒ ดำเนินการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพสถานที่ให้บริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา

** โดยดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างเจตคติ ผ่านสื่อมวลชนช่องทางสายด่วนโทรศัพท์ รวมถึงสื่อบุคคลในพื้นที่ เช่น ตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.) ผู้นำชุมชน ฯลฯ

๓.๒.๔.๑.๒.๓ พัฒนาคุณภาพการให้บริการของสถานบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งในส่วนของภาครัฐ (ที่ไม่ใช่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน โดยการกำหนดมาตรฐานของการให้บริการ จำนวนของสถานบริการ/บุคลากรที่เป็นไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการและแนวทางการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบบังคับบำบัด ระบบต้องโทษ และระบบสมัครใจในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วัดเป็นศูนย์ สงเคราะห์ ฯลฯ เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน ภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๓.๒.๔.๑.๒.๔ พัฒนาระบบบริการบำบัดรักษา ยาเสพติด (Service Plan) สุขภาพจิตและยาเสพติด โดยการบูรณาการระบบบริการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ (Service Plan) ร่วมกับระบบอื่น ๆ ตลอดจนนำระบบ ดังกล่าวไปทดลองใช้ในเครือข่ายบริการสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข (๑๒ เขต + ๑) และขยายไปในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมต่อไป

๓.๒.๔.๑.๒.๕ บูรณาการระบบการดูแลผู้มีปัญหา ยาเสพติด โดยจัดให้มีการเชื่อมต่อระบบการบำบัดรักษาภายใต้การสนับสนุนแบบรอบด้านทั้งในส่วนของกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนเช่น การฝึกอาชีพ และการจัดหางานให้กับผู้ผ่านการบำบัดฯ ตลอดจนการเพิ่มช่องทางของการให้บริการให้ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

๓.๒.๔.๑.๒.๖ ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติให้เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงบริการด้านการบำบัดโดยการ

๓.๒.๔.๑.๒.๖.๑ ปรับปรุงกฎหมายให้มีมาตรการทางเลือกอื่นๆ เพื่อจูงใจผู้เสพผู้ติดยาเสพติดให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบสมัครใจ

๓.๒.๔.๑.๒.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติเพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๔.๑.๒.๖.๓ จัดหาระบบสวัสดิการ เช่น ระบบประกันสุขภาพ ระบบประกันสังคม ในการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เสพผู้ติดยาที่ประสงค์จะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบสมัครใจ

๓.๒.๔.๑.๒.๖.๓ กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน แนวทางที่กำหนดไว้

๓.๒.๔.๑.๒.๖.๔ พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเข้าถึงผู้เสียหาย รวมถึงผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานเพื่อลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction)

๓.๒.๔.๒ แนวทางการให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการติดตามดูแล ช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสพติดยาซ้ำ

๓.๒.๔.๒.๑ กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางในการติดตามดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาการเสพติด รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในการปฏิบัติงาน

๓.๒.๔.๒.๒ จัดตั้งทีมติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระดับพื้นที่ โดยการประกอบกำลังจากทีมสหวิชาชีพของทุกภาคส่วนตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่

๓.๒.๔.๒.๓ พัฒนาศักยภาพของทีมติดตาม ดูแล ช่วยเหลือฯ ให้สามารถดูแล ช่วยเหลือได้ตามแนวทางมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทีมติดตามดูแลฯ กับผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๔.๒.๔ พัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนจนให้การสนับสนุนในการกลับสู่สังคมของผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการและความเหมาะสม

๓.๒.๔.๒.๕ เผยแพร่แนวคิดให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ครอบครัว และชุมชนได้เข้าใจว่า การติดตามเป็นการสนับสนุน ช่วยเหลือ ปรึกษา ปรึกษาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

๓.๒.๔.๒.๖ พัฒนารูปแบบการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี โดยการนำแนวคิด ระบบการจัดการรายกรณี (Case Management) ที่มอบหมายให้มีทีมสหสาขาวิชาชีพ ทำหน้าที่ในการบูรณาการความช่วยเหลืออย่างรอบด้าน โดยการประเมินภาวะสุขภาพของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา และวางแผนทางการดูแล ตลอดจนติดตามผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการดำเนินงานจะมอบหมายให้ผู้จัดการรายบุคคล (Case Manager) เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการ ประสานงาน และดูแลให้ผู้รับการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพได้รับความช่วยเหลือตลอดจนบริการต่างๆ ที่จำเป็น เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพได้มีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๓.๒.๔.๓ แนวทางการให้ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เสพผู้ติดและมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด(Community-Based Recovery Model)

๓.๒.๔.๓.๑ สนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพให้ครอบครัว ชุมชนมีองค์ความรู้ในการสังเกตและประเมินความรุนแรงเบื้องต้นในผู้ที่เสพยาเสพติด และดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดให้เข้ารับการบำบัดรักษาแบบสมัครใจ โดยชุมชนเป็นลำดับแรก ภายใต้การเสนอแนะจากหน่วยงานด้านการบำบัดรักษาเสพติด

๓.๒.๔.๓.๒ พัฒนาศักยภาพครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมองติดยาตลอดจนวิธีการ ดูแล ช่วยเหลือ ปรึกษา ปรึกษาผู้เสพยาเสพติดไม่ให้กลับไปเสพยาซ้ำ

๓.๒.๔.๓.๓ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาติระหว่างชุมชน

๓.๒.๔.๓.๔ ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้เสพติดในชุมชน

๓.๒.๔.๔ แนวทางการบริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพโดยยึดผู้เสพติดเป็นศูนย์กลาง

๓.๒.๔.๔.๑ ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และระบบงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา ให้เอื้อต่อการเชื่อมต่อระบบบำบัดรักษาตามสภาพความรุนแรงของแต่ละบุคคล และการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๔.๔.๒ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล โดยการจัดหาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพปัญหาการเสพติดและการปฏิบัติงานในพื้นที่ ตลอดจนหาแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

๓.๒.๔.๔.๓ กำหนดมาตรฐานของสถานบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และบุคลากรที่ให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานบริการฯ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓.๒.๔.๔.๔ หน่วยงานที่ให้บริการงานด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ดำเนินการพัฒนาบุคลากร ส่งักด ตลอดจนสถานบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถรองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๔.๔.๕ กำหนดให้มีทีมในการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินงานให้กับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

๓.๒.๔.๔.๖ ดำเนินการสำรวจหรือวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด

๓.๒.๔.๔.๗ พัฒนาระบบข้อมูลการรายงานผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีความทันสมัยถูกต้อง มีเอกภาพ และมีระบบการรักษาความปลอดภัยตามชั้นของข้อมูล เพื่อเป็นการเคารพสิทธิของผู้ป่วย ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนการปฏิบัติงานและการกำหนดนโยบาย/เป้าหมาย

๓.๒.๔.๔.๘ ปรับปรุงและสนับสนุนให้เกิดระบบงบประมาณแบบเบ็ดเสร็จ

๓.๒.๔.๔.๙ จัดทำโครงการนำร่องในการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำปรึกษา ตลอดจนให้บริการจัดหาสถานที่ในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมไปถึงเป็นศูนย์ในการติดตาม ให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่

๓.๒.๔.๔.๑๐ ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ให้เอื้ออำนาจต่อการบำบัดทางเลือกเพื่อการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction)

๓.๒.๕ ตัวชี้วัด

๓.๒.๕.๑ ร้อยละผู้เสพติดซ้ำลดลง

๓.๒.๕.๒ ร้อยละของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพครบตาม

เงื่อนไข เกณฑ์มาตรฐาน และระยะเวลาที่กำหนด

๓.๒.๕.๓ ร้อยละของการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการ
บำบัดรักษา

๓.๒.๕.๔ ปรับปรุงกระบวนการคัดกรอง บำบัดรักษาฟื้นฟู
สมรรถภาพ และติดตามดูแลช่วยเหลือ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีประสิทธิภาพแล้ว
เสร็จภายในปี ๒๕๕๙

๓.๒.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๒.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรม
ราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการ
แพทย์ กรมสุขภาพจิต) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

๓.๒.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงกลาโหม (กองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ
กองทัพอากาศ)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการ
สตรีและสถาบันครอบครัว) กระทรวงสาธารณสุข (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ)

กระทรวงแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร (สำนักอนามัย)

องค์กรศาสนา

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๓.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนให้ผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการ
บำบัดรักษาในการเป็นคนดีและกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ คุณภาพชีวิตที่ดี และเกิด
ความยั่งยืนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๓.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนการคืนคนดี
ให้สังคม

๓.๓.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๓.๒.๑ ประชาชนทุกจังหวัดมีการตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับการคืนคนดีสู่สังคม

๓.๓.๒.๒ ผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีศักยภาพที่จะสร้างประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ และสังคม

๓.๓.๒.๓ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนให้โอกาสผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

๓.๓.๓ กลยุทธ์

๓.๓.๓.๑ สื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับ “การคืน คนดีสู่สังคม”

๓.๓.๓.๒ เสริมสร้างศักยภาพของผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ กับภาคประชาชน

๓.๓.๓.๓ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดได้กลับเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

๓.๓.๔ แนวทาง

๓.๓.๔.๑ แนวทางการสร้างและพัฒนาระบบรองรับและสนับสนุนการส่งต่อผู้พันโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขฟื้นฟูติดตามดูแลช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบครบวงจร กลับคืนสู่สังคม

๓.๓.๔.๑.๑ สร้างระบบข้อมูลรองรับการส่งต่อผู้พันโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแลช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบครบวงจร รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ด้วย

๓.๓.๔.๑.๒ เตรียมความพร้อมผู้พันโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาในการแก้ไขฟื้นฟู ปรับทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และการปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม

๓.๓.๔.๑.๓ ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ พิทักษ์สิทธิ สร้างความเป็นธรรมสร้างการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างทั่วถึง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

๓.๓.๔.๑.๔ พัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อแนะนำการปรับสภาพครอบครัวให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำหรือผู้พันโทษไม่กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

๓.๓.๔.๑.๕ จัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อสิ้นสุดโปรแกรมบำบัดเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๓.๓.๔.๑.๖ จัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้รับการปล่อยตัวเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๓.๓.๔.๑.๗ พัฒนาพฤติกรรมนิสัยเสริมความเข้มแข็งของผู้พันโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาด้านสังคม และคุณภาพชีวิต เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ผู้เสพซ้ำผู้ถูกจับกุมซ้ำ

๓.๓.๔.๑.๘ สร้างโอกาสทางสังคม บุคคลหากมีโอกาสก็สามารถที่จะเรียนรู้ ปรับทัศนคติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นได้

๓.๓.๔.๑.๙ สร้างชุมชนเอื้ออาทรรองรับผู้พันโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษา ให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลชุมชนไม่ให้มีผู้เสพผู้ค้ายาเสพติด

๓.๓.๔.๑.๑๐ บริหารจัดการเพื่อติดตามพฤติการณ์ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พันโทษให้ผ่านพ้นภาวะความเสี่ยงในการกลับมากระทำผิด รวมทั้งติดตามว่ายังมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่หรือไม่

๓.๓.๔.๒ แนวทางการสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๓.๓.๔.๒.๑ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เสพผู้ติดยาเสพติด ว่าเป็นผู้ป่วยโรคสมองติดยา ทำให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการให้การบำบัดรักษาผู้ป่วย และทำให้ผู้เสพผู้ติดยารู้สึกเต็มใจในการเข้ารับการรักษาจนสามารถเลิกยาเสพติดและกลับคืนสู่สังคมได้

๓.๓.๔.๒.๒ จัดทำข้อมูล ข่าวสาร และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ โดยข้อมูลข่าวสารเพื่อการเผยแพร่ มีสาระการสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม” รวมถึงตัวอย่างบุคคลผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดที่ได้กลับคืนเป็นคนดีของสังคมที่จัดทำในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สิ่งพิมพ์ สื่อ ออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

๓.๓.๔.๒.๓ ประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมประชาสัมพันธ์ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของคน และเปลี่ยนทัศนคติไปสู่การยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๓.๓.๔.๒.๔ ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีให้กับสาธารณชน เน้นย้ำเรื่องการให้โอกาสแก่ผู้เคยกระทำผิดคดียาเสพติดและผู้เคยติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคม

๓.๓.๔.๒.๕ ปรับทัศนคติของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของการคืนคนดีให้สังคม และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้พันโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้และอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

๓.๓.๔.๒.๖ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครอบครัว ให้กำลังใจ ให้อภัย ให้โอกาส

๓.๓.๔.๓ แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการ
บำบัดรักษาเพื่อให้ความพร้อมทั้งสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต สามารถสร้างประโยชน์ให้สังคมทั้ง
ในมิติเศรษฐกิจและสังคม

๓.๓.๔.๓.๑ พัฒนาระบบและวิธีปฏิบัติในการแก้ไขฟื้นฟู
ผู้กระทำผิดให้ได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นคนดี

๓.๓.๔.๓.๒ รวบรวมข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการฝึก
วิชาชีพ การสงเคราะห์ ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา การหางานทำ

๓.๓.๔.๓.๓ พัฒนาผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มี
ความรู้และมีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงมีทักษะในการใช้ชีวิต
โดยสถาบันการศึกษาสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน และกระทรวงสาธารณสุข

๓.๓.๔.๓.๔ สร้างโอกาสให้ผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการ
บำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้รับการจ้างงานหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวที่สุจริตอย่างเท่าเทียมกับคน
ทั่วไป

๓.๓.๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพที่ผู้พันโทฯ
และผู้ผ่านการบำบัดรักษามีอยู่ออกมาใช้ประโยชน์

๓.๓.๔.๓.๖ พัฒนาอาชีพเดิม อาชีพเสริม หรือเปลี่ยน
อาชีพใหม่โดยคำนึงถึงความต้องการและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการหาเลี้ยงชีพในอนาคต

๓.๓.๔.๓.๗ พัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับ
ความถนัดของแต่ละบุคคลเพื่อเข้าทำงานในหน่วยงาน ได้งานทำอย่างต่อเนื่อง และมีอาชีพที่มั่นคงใน
ระยะยาว

๓.๓.๔.๓.๘ สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการสร้างอาชีพ
สร้างรายได้ จัดหางาน หาดตลาด

๓.๓.๔.๓.๙ จัดหาแหล่งเงินทุนก้อนแรก (Seed
Money) ให้มีกองทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พันโทฯ

๓.๓.๔.๓.๑๐ ให้ผู้ผ่านกระบวนการบำบัดรักษามาแล้ว
ร่วมเป็นวิทยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๓.๓.๔.๔ แนวทางการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
ภาคเอกชนสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้กลับเข้าสู่
กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

๓.๓.๔.๔.๑ สร้างมาตรการจูงใจให้ภาครัฐ ท้องถิ่น และ
เอกชนจ้างผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเข้าทำงานในองค์กร

๓.๓.๔.๔.๒ ส่งเสริมให้ผู้พันโทฯ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่
ได้รับการพัฒนาศักยภาพได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตสาธารณะในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

๓.๓.๔.๔.๓ ส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้าง
มาตรการรองรับแรงงานคืนถิ่นด้านวิชาชีพ เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้

๓.๓.๔.๔ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการให้โอกาสในการ
รับผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

๓.๓.๔.๕ สร้างความสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่ง
ของครอบครัวได้

๓.๓.๕ ตัวชี้วัด

๓.๓.๕.๑ มีระบบการส่งต่อติดตามดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษและผู้
ผ่านการบำบัดรักษาที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

๓.๓.๕.๒ จำนวนผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้ารับการศึกษ/
พัฒนาฝีมือเพิ่มขึ้น

๓.๓.๕.๓ ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีสัมมาชีพที่มั่นคงเพิ่มขึ้น

๓.๓.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๓.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน
ป.ป.ส.)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการ
ปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

๓.๓.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการ
สตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และ
ผู้สูงอายุ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กรมอนามัย)

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๓.๔ ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อควบคุม ลด และกำจัดยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์
และป้องกัน ป้องปราบ และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๓.๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายนอก
ประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดใน
ประเทศ

ยาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้า

ประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ควบคุมพื้นที่ผลิตหรือปลูกพืชเสพติดใน

เอกภาพและประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ บริหารจัดการการบังคับใช้กฎหมายให้มี

๓.๔.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๔.๒.๑ ลดพื้นที่ผลิตยาเสพติดภายนอกและภายในประเทศ

๓.๔.๒.๒ ทำลายเครือข่าย ขบวนการค้ายาเสพติด รวมทั้งขจัด
ปัจจัยเอื้ออำนวยหรือสนับสนุนต่อขบวนการค้ายาเสพติด

๓.๔.๒.๓ พัฒนาระบบการสกัดกั้นยาเสพติดของประเทศให้
ครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน

๓.๔.๓ กลยุทธ์

๓.๔.๓.๑ ทำลายโครงสร้าง ลิตรอนเครือข่าย สลายอิทธิพล จำกัด
หนทางปฏิบัติ และยุติบทบาทองค์กรการผลิตและค้ายาเสพติด

๓.๔.๓.๒ ลดความสามารถ (Incapacitation) ของผู้กระทำความผิด ลดช่องโอกาส (Window of Opportunity) ของอาชญากร ลดช่องทางในการเข้าถึงยาเสพติดของผู้เสพในระดับพื้นที่ ลดความล่าช้าต่อการตกเข้าไปสู่กับดักของยาเสพติด (Drugs Trap) ของกลุ่มเสี่ยง และลดการทุจริตและประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่

๓.๔.๓.๓ เกาะติดสถานการณ์ เกาะติดพื้นที่ เกาะติดเป้าหมาย

๓.๔.๓.๔ พัฒนาระบบการยุติธรรม กฎหมาย ระเบียบ และ
ขั้นตอนการปฏิบัติให้เท่าทันกับพัฒนาการของปัญหาเสพติด

๓.๔.๔ แนวทาง

๓.๔.๔.๑ แนวทางการลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายนอก
ประเทศ

๓.๔.๔.๑.๑ กำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะต่อพื้นที่ผลิตยา
เสพติดนอกประเทศ

๓.๔.๔.๑.๒ ทำลายจุดแข็งและโอกาสขององค์กรการผลิตและค้ายาเสพติด

๓.๔.๔.๑.๓ จัดตั้งแหล่งข่าวที่เข้าถึงเครือข่ายนักค้ายา
เสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๔.๔.๑.๔ ดำเนินการต่อชนกลุ่มน้อยที่มีพฤติกรรม
เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยผู้ผลิตยาเสพติดในประเทศแหล่งผลิต

๓.๔.๔.๑.๕ ติดตามพฤติกรรมและความเคลื่อนไหวของ
ขบวนการการค้ายาเสพติด

การเชื่อมโยง	๓.๔.๔.๑.๖	ตรวจพิสูจน์และวิเคราะห์ด้วยาแบบบูรณาการ
การผลิตยาเสพติดนอกประเทศ และกำหนดมาตรการควบคุม ลด และกำจัด	๓.๔.๔.๑.๗	วิเคราะห์ปัจจัยในประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตยาเสพติดนอกประเทศ
ยุทธศาสตร์ทั้งในประเทศและนอกประเทศ	๓.๔.๔.๑.๘	เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านข่าวกรอง
ปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติด	๓.๔.๔.๑.๙	บริหารจัดการประชาคมข่าวกรองยาเสพติด
ภายในประเทศ	๓.๔.๔.๑.๑๐	สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานชุด
พื้นที่ผลิตยาเสพติดภายในประเทศ	๓.๔.๔.๒	แนวทางการลดศักยภาพการผลิตยาเสพติด
กัญชา และพืชกระท่อม	๓.๔.๔.๒.๑	กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเลือกต่อ
ผู้สนับสนุน	๓.๔.๔.๒.๒	พิสูจน์ทราบพื้นที่เพาะปลูกพืชเสพติดทั้งผืน
ชายแดน	๓.๔.๔.๒.๓	ตัดพื้นที่ทำลายพืชเสพติด
และเจ้าหน้าที่ของประเทศเพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๒.๔	ดำเนินการต่อกลุ่มผู้ปลูก นายทุน และ
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓	แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนว
ตามแนวชายแดน	๓.๔.๔.๓.๑	กำหนดจุดตรวจร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๒	จัดกำลังประจำชุดตรวจชายแดน (ทหาร
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๓	ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของไทยและประเทศ
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๔	นำเครื่องมือมาใช้ในการสกัดกั้นบริเวณ
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๕	ดำเนินการโครงการหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๖	จัดโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งปลอดยาเสพติด
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๗	จัดระเบียบพื้นที่ชายแดนเพื่อลดปัญหาการ
เพื่อนบ้าน	๓.๔.๔.๓.๘	สกัดกั้นการลักลอบลำเลียงผ่านระบบการ
เพื่อนบ้าน		คมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ

๓.๔.๔.๓.๙ บริหารจัดการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด
ที่มาจากการข้ามแดน (การผ่านแดนของบุคคล)

๓.๔.๔.๓.๑๐ ลาดตระเวน ฝ้าตรวจตามเส้นทาง
ตรวจค้นจับกุมยานพาหนะ จัดตั้งจุดตรวจเคลื่อนที่บนเส้นทางหลัก

๓.๔.๔.๔ แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่
ตอนใน

แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ตอนใน

๓.๔.๔.๔.๑ วิเคราะห์ความเสี่ยงเส้นทางลำเลียงเพื่อ
กำหนดจุดในการสกัดกั้น โดยการสืบทราบ ประสานงานทางการข่าวกับแหล่งข่าว

๓.๔.๔.๔.๒ กำหนดเส้นทางลำเลียง กำหนดโครงข่าย
พื้นที่กลุ่มจุดตรวจหรือด่านหลักในเส้นทางหลักของพื้นที่ ร่วมกับจุดตรวจเส้นทางรองหรือจุดตรวจ
เคลื่อนที่ในลักษณะจุดตรวจกับดักเป็นชั้น ๆ

๓.๔.๔.๔.๓ กำหนดแผนปฏิบัติการจากเส้นทางเหลือมเวลา
เพื่อออกแผนปฏิบัติการที่เชื่อมโยงรองรับจากจุดตรวจชายแดนถึงจุดตรวจตอนในทั้งหลักและรอง

๓.๔.๔.๔.๔ จัดระบบควบคุมการขนส่งทางพาณิชย์
ภายในประเทศ โดยเน้นควบคุมด้วยกฎหมายยาเสพติดต่อผู้ประกอบการ จัดระบบควบคุมตั้งแต่ต้น
ทาง สกัดกั้นระหว่างทางจนถึงปลายทาง

๓.๔.๔.๔.๕ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ตามด่านตรวจจุด
ตรวจ เช่น ระบบ License Plate

๓.๔.๔.๔.๖ พัฒนาทักษะบุคลากรในการตรวจค้นให้มี
ทักษะในการตรวจค้นอย่างต่อเนื่อง

๓.๔.๔.๔.๗ จัดตั้งศูนย์ประสานงานข่าวพื้นที่ชายแดนเพื่อ
สนับสนุนข้อมูลให้กับด่านสกัดกั้นพื้นที่ตอนใน

๓.๔.๔.๔.๘ เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นยาเสพติด

๓.๔.๔.๕ แนวทางการทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายา
เสพติด

๓.๔.๔.๕.๑ สืบสวนเชิงลึกเพื่อหาข่าวบุคคลในเครือข่าย
รูปแบบ และลักษณะในการกระทำความผิดของเป้าหมายอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการทำลายข่ายงาน
นักค้ายาเสพติดระดับสำคัญ

๓.๔.๔.๕.๒ พัฒนาระบบการข่าวรองรับการสืบสวน
ปราบปราม วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูล

๓.๔.๔.๕.๓ พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของ
บุคลากรด้านการสืบสวนปราบปราม

๓.๔.๔.๕.๔ กำหนดให้มีหน่วยงานกลางด้านสืบสวนและ
การปฏิบัติการด้านการข่าวยาเสพติด พัฒนาระบบข่าวรองรับการสืบสวนปราบปราม

๓.๔.๔.๕.๕ สืบสวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อนำมาตรการด้านทรัพย์สินมาใช้กับเครือข่ายนักค้ายาเสพติด

๓.๔.๔.๕.๖ นำมาตรการสืบสวนด้านการเงินมาใช้กับเครือข่ายนักค้ายาเสพติด โดยการติดตามเส้นทางทางการเงิน ใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างครบวงจรเพื่อการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

๓.๔.๔.๕.๗ ใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้สามารถทำลายเครือข่ายนักค้าได้ครอบคลุมและไม่ซ้ำซ้อน (เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ประมวลวิธีพิจารณา)

๓.๔.๔.๕.๘ พัฒนาเทคนิคการสืบสวน นำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำลายขบวนการ

๓.๔.๔.๕.๙ ยุติบทบาทผู้ค้ารายใหม่ที่พัฒนามาเป็นนักค้าระดับสำคัญ

๓.๔.๔.๕.๑๐ ยุติบทบาทนักค้าที่เคลื่อนไหวในหลายพื้นที่ (ข้ามภาค ข้ามจังหวัด)

๓.๔.๔.๕.๑๑ ยุติบทบาทนักค้ายาเสพติดข้ามชาติ (แอฟริกันตะวันตก)

๓.๔.๔.๕.๑๒ ยุติบทบาทเครือข่ายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มผู้มีอิทธิพล

๓.๔.๔.๕.๑๓ ติดตาม ศึกษา วิเคราะห์รูปแบบ แผน ประทุษกรรม และวิธีการกระทำความผิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๔.๖ แนวทางการทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับชุมชน

๓.๔.๔.๖.๑ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในอนาคตให้ชัดเจน บริหารจัดการข้อมูล ข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการใช้ประโยชน์และชี้แนะในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๔.๔.๖.๒ จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและการแก้ไขปัญหา

๓.๔.๔.๖.๓ กำหนดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่สืบสวนเครือข่ายนักค้ายาเสพติดระดับชุมชนอย่างจริงจัง และเพียงพอ

๓.๔.๔.๖.๔ จัดชุดเฉพาะกิจ (Task Force Team) ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว รองรับภารกิจการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่

๓.๔.๔.๖.๕ กำหนดแผนยุทธการร่วมและการใช้กำลังเข้าปฏิบัติการต่อเป้าหมายแผนปฏิบัติการ ลาดตระเวน กวาดล้าง ปิดล้อมตรวจค้น ป้องปราม

ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก เพิ่มความเข้มข้นในมาตรการและ ความเข้มแข็งในการดำเนินงาน และ
กีดกันผู้ค้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

๓.๔.๔.๖.๖ สืบสวนและจับกุมเครือข่ายนักค้าในระดับ
ชุมชน หรือกีดกันไม่ให้อาจจำหน่ายยาเสพติดให้กับผู้เสพในชุมชนได้ โดยใช้ภาคประชาชนเข้า
ร่วม

๓.๔.๔.๖.๗ ยุติบทบาทนักค้ารายย่อยที่พัฒนามาจากผู้
เสพ

๓.๔.๔.๖.๘ นำมาตรการทางสังคมมาใช้กับนักค้ายาเสพติดระดับชุมชน

๓.๔.๔.๖.๙ สร้างความศรัทธาเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ในพื้นที่

๓.๔.๔.๖.๑๐ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของ
ประชาชนในพื้นที่ สร้างแนวร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน

๓.๔.๔.๗ แนวทางการยุติปัจจัยสนับสนุนการค้ายาเสพติด

๓.๔.๔.๗.๑ ผลักดันมาตรการในระดับนโยบายไม่ให้นักโทษ
เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

๓.๔.๔.๗.๒ กำหนดมาตรการในการตรวจสอบการนำ
โทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำอย่างเข้มงวด เช่น การมีคณะกรรมการตรวจค้นจากหน่วยงานภายนอก การ
ใช้เครื่องมือช่วยในการตรวจค้น (แบบเดียวกับสนามบิน)

๓.๔.๔.๗.๓ กำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ที่
เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชา

๓.๔.๔.๗.๔ ผลักดันให้มีการบันทึกข้อมูลผู้เข้าเยี่ยม
นักโทษเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลนักค้ายาเสพติด

๓.๔.๔.๗.๕ กำหนดมาตรการในการดูแลติดตาม
ช่วยเหลือหลังจากพ้นโทษ

๓.๔.๔.๗.๖ นำมาตรการด้านทรัพย์สินมาใช้กับผู้
เกี่ยวข้องกับนักค้าในเรือนจำ

๓.๔.๔.๘ แนวทางการบริหารจัดการการบังคับใช้กฎหมายให้มี
เอกภาพและประสิทธิภาพ

๓.๔.๔.๘.๑ บัญญัติกฎหมายใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ
ในการแก้ไขปัญหาเสพติด พัฒนามาตรการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับ
บริบทของปัญหาเสพติด

๓.๔.๔.๘.๒ สร้างเอกภาพในกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญาด้านยาเสพติดตั้งแต่การสืบสวน จับกุม สอบสวน ฟ้องคดี พิจารณาพิพากษา และบังคับคดีตาม
คำพิพากษา

๓.๔.๔.๘.๓ บริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้านยาเสพติดให้บังเกิดประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรถอนรากถอนโคนโครงสร้างปัญหา

๓.๔.๔.๘.๔ พัฒนาคุณภาพคดียาเสพติดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระบบการสืบสวน ระบบปฏิบัติงานการข่าว ระบบแหล่งข่าว ระบบแผนงาน ระบบงบประมาณ ระบบกฎหมายยาเสพติดกระบวนการฟ้องคดี กระบวนการพิจารณาคดียาเสพติด และระบบการบังคับโทษคดียาเสพติด

๓.๔.๔.๘.๕ ผลักดันให้มีหน่วยงานกลางในการสืบสวนทางการเงินเพื่อตัดวงจรเส้นทางการเงินและตัดวงจรยาเสพติด

๓.๔.๔.๘.๖ สร้างกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้านยาเสพติด

๓.๔.๔.๘.๗ ควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ กวดขัน สอดส่องดูแลมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องเร่งรัดกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๓.๔.๔.๘.๘ สร้างระบบการป้องปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด ลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำทั้งของผู้กระทำความผิดเองและสาธารณชนโดยส่วนรวม

๓.๔.๔.๘.๙ ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย

๓.๔.๔.๘.๑๐ ประชาชนที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการผู้ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓.๔.๔.๘.๑๑ คุ้มครองและให้ความปลอดภัยแก่พยานในคดีสำคัญ คุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

๓.๔.๔.๘.๑๒ ส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นพยานเพื่อการพิสูจน์ความผิด นำตัว ผู้กระทำผิดมาลงโทษ และเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

๓.๔.๕ ตัวชี้วัด

๓.๔.๕.๑ สัดส่วนผู้กระทำผิดคดียาเสพติด ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คนลดลง

๓.๔.๕.๒ ร้อยละของการจับกุมคดียาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ (ร้อยละ ๒๐)

๓.๔.๕.๓ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓.๔.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๔.๖.๑ หน่วยงานหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ท.
 กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์)
 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก
 กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
 กรมการปกครอง)

๓.๔.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)
 กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต
 กรมสรรพากร ธนาคารแห่งประเทศไทย)
 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหาร
 และยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)
 กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)
 กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก การรถไฟแห่งประเทศไทย
 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย บริษัทขนส่งจำกัด)
 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (บริษัท
 ไปรษณีย์ไทยจำกัด)
 สำนักงาน ปปง.
 สำนักงานอัยการสูงสุด
 สำนักงานศาลยุติธรรม

๓.๕ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหา สร้าง เสริม และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง
 ประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมใน
 ไทยและในภูมิภาคอาเซียน

๓.๕.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานความร่วมมือ
 ระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมือ
 อาเซียนในการควบคุมปัญหาอาชญากรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความ
 ร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดเพื่อการดำเนินงานควบคุมปัญหาอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ
 ร่วมกัน และรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติดและการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดยาเสพติดระหว่างประเทศเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและมาตรฐานการบำบัดรักษาระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาทางเลือกและเผยแพร่แนวปฏิบัติ สหประชาชาติด้านการพัฒนาทางเลือกที่เกิดจากการผลักดันของไทยให้กับนานาประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎหมายและสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

๓.๕.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๕.๒.๑ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเข้มแข็งและปลอดภัยจากภัยคุกคามของยาเสพติด

๓.๕.๒.๒ พัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อควบคุมยาเสพติด

๓.๕.๒.๓ ปฏิบัติตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด

๓.๕.๒.๔ ประสานผลักดันการยุติบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบผลิต ค้า และลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศ

๓.๕.๒.๕ ประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกัน บำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพ กฎหมาย การพัฒนาทางเลือก และการพัฒนาศักยภาพที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๒.๖ บริหารจัดการความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างมีเอกภาพ

๓.๕.๓ กลยุทธ์

๓.๕.๓.๑ ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับนานาประเทศเพื่อจัดการกับความท้าทายจากปัญหายาเสพติด

๓.๕.๓.๒ ดำเนินการเชิงรุกเพื่อแสวงหา ขยายเครือข่าย และพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๕.๓.๓ มุ่งมั่นผลักดันหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศและสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และประชาคมโลก

๓.๕.๓.๔ พัฒนาคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

๓.๕.๓.๕ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศไทย

๓.๕.๔ แนวทาง

๓.๕.๔.๑ แนวทางการประสานผลักต้นการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓.๕.๔.๑.๑ พัฒนากลไกบริหารจัดการ (โครงการ ASEAN-NARCO) เพื่อการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓.๕.๔.๑.๒ พัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและทางวิชาการในภูมิภาคอาเซียนทุกด้าน

๓.๕.๔.๑.๒.๑ ด้านการปราบปรามการผลิต การค้า และการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และ เคมีภัณฑ์ สกัดกั้นยาเสพติดบริเวณท่าอากาศยานหลักของประเทศ การข่าว และการตรวจพิสูจน์คุณลักษณะยาเสพติด

๓.๕.๔.๑.๒.๒ ด้านการป้องกันยาเสพติด และการบำบัดรักษายาเสพติด

๓.๕.๔.๑.๒.๓ ด้านการพัฒนาทางเลือก การสำรวจพืชเสพติดและการควบคุมพืชเสพติด

๓.๕.๔.๑.๓ พัฒนาความร่วมมือเพื่อผลักต้นเชิงนโยบายในการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดในภูมิภาค อาเซียน

๓.๕.๔.๑.๔ พัฒนาทางวิชาการและบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเป็นศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓.๕.๔.๑.๕ บูรณาการการพัฒนาบริเวณชายแดนทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และยาเสพติด

๓.๕.๔.๒ แนวทางการพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ และการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

๓.๕.๔.๒.๑ เพิ่มบทบาทของไทยในกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมคณะกรรมการยาเสพติด (Commission on Narcotic Drugs-CND) คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotic Control Board-INCB) การประชุมสมัยพิเศษของสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยการแก้ไขปัญหายาเสพติดโลก (UNGASS)

๓.๕.๔.๒.๒ ขยายความร่วมมือภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ ๗ ฝ่ายว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดในอนุภูมิภาค (ไทย สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน กัมพูชา เวียดนาม และ UNODC) เพื่อผลักต้นการดำเนินงานแก้ไขปัญหากลไกการผลิต ค้า และเสพยาเสพติดตามแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคเพื่อควบคุมยาเสพติด (Sub-Regional Action Plan on Drug Control)

๓.๕.๔.๒.๓ เสริมสร้างความไว้วางใจกับนานาชาติเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน

๓.๕.๔.๒.๔ ให้ความร่วมมือตามข้อตกลงหรือพันธกรณี และส่งเสริมการแสดงบทบาทนำของไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนา ข้อตกลงบันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม

๓.๕.๔.๒.๕ ผลักดันเชิงนโยบายและการดำเนินงานเพื่อ การควบคุมปัญหายาเสพติดร่วมกันระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๒.๖ พัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการ พัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

๓.๕.๔.๓ แนวทางการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่าง ประเทศด้านปราบปรามยาเสพติด

๓.๕.๔.๓.๑ พัฒนาความร่วมมือด้านการควบคุมสารตั้ง ต้นและเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๓.๒ พัฒนาความร่วมมือด้านการปราบปรามและ การสกัดกั้นการลักลอบค้ายาเสพติด

๓.๕.๔.๓.๓ พัฒนาความร่วมมือด้านข่าวกรองยาเสพติด

๓.๕.๔.๓.๔ พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการ บังคับใช้กฎหมาย สืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๔.๓.๕ พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการ ตรวจพิสูจน์คุณลักษณะยาเสพติดระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๓.๖ พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการ สืบสวนและการควบคุมพืชเสพติดระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๓.๗ พัฒนาบุคลากรด้านปราบปรามยาเสพติด และบังคับใช้กฎหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ให้ความร่วมมือกับนานาชาติประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๔.๔ แนวทางการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่าง ประเทศด้านการป้องกันยาเสพติด และการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดเพื่อพัฒนารูปแบบการ ป้องกันและมาตรฐานการบำบัดรักษาระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๔.๑ พัฒนาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติดเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันที่มีประสิทธิภาพร่วมกันกับนานาชาติ ประเทศ

๓.๕.๔.๔.๒ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนามาตรฐาน การบำบัดรักษาให้ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อให้ได้รูปแบบการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่เหมาะสมกับตัวยาเสพติด

๓.๕.๔.๔.๓ พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันยา เสพติดเพื่อให้สามารถให้ความร่วมมือกับนานาชาติประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๔.๔.๔ พัฒนา ศักยภาพบุคลากรด้านการ บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อให้สามารถร่วมมือกับนานาชาติประเทศในการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๔.๔.๕ พัฒนาและสร้างเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับนานาชาติประเทศเพื่อพัฒนามาตรฐานการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

๓.๕.๔.๔.๖ สนับสนุนการวิจัยและการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาเพื่อพัฒนาการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และจัดการกับปัญหาผู้เสพยาเสพติดที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและตัวยาเสพติด

๓.๕.๔.๕ แนวทางการประสานผลักดันการเผยแพร่ด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

๓.๕.๔.๕.๑ พัฒนากลไกบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่แนวทางการพัฒนาทางเลือกของไทย และแนวปฏิบัติสหประชาชาติฯ (อาทิจำโครงการจัดตั้งศูนย์ Excellence Centre on AD)

๓.๕.๔.๕.๒ เผยแพร่การพัฒนาทางเลือกตามแนวพระราชดำรินำต่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย

๓.๕.๔.๕.๓ ให้ความร่วมมือและการเผยแพร่แนวปฏิบัติสหประชาชาติด้านการพัฒนาทางเลือกให้กับนานาชาติประเทศที่สนใจ

๓.๕.๔.๕.๔ พัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อสามารถให้ความร่วมมือกับนานาชาติประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๔.๖ แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการพัฒนากฎหมายและสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

๓.๕.๔.๖.๑ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศที่มีอยู่ให้สอดคล้องและสามารถรองรับการดำเนินงานร่วมกันกับนานาชาติประเทศในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓.๕.๔.๖.๒ พัฒนาข้อตกลง บันทึกความเข้าใจ และกฎบัตรร่วมกันระหว่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓.๕.๔.๖.๓ พัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย และนิติกรเพื่อสามารถให้ความร่วมมือกับนานาชาติประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๕ ตัวชี้วัด

๓.๕.๕.๑ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ไปสู่เป้าหมายในการลดยาเสพติด

๓.๕.๕.๒ ระดับความสำเร็จของการประสานการปฏิบัติร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสกัดกั้น ปรามปรามจับกุมยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ก่อนที่จะเข้ามาในประเทศไทย

๓.๕.๕.๓ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๓.๕.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๕.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการ
ต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก
กองทัพเรือ)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๓.๕.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์

๓.๖ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็น
รูปธรรมและนามธรรม ให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

๓.๖.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุม ป้องปราม และ
ป้องกันปัญหายาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็น
รูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

๓.๖.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๖.๒.๑ สร้างและพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุมพื้นที่ปัญหา
และเหตุปัจจัยหรือเงื่อนไขของปัญหายาเสพติด

๓.๖.๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาพื้นที่
บวก เพิ่มปัจจัยบวก

๓.๖.๓ กลยุทธ์

- ๓.๖.๓.๑ ป้องกันเชิงรุก
- ๓.๖.๓.๒ ป้องกันพื้นที่ (Defensible Space)
- ๓.๖.๓.๓ ควบคุมพื้นที่เสี่ยง ปักจ้ยเสี่ยง
- ๓.๖.๓.๔ เพิ่มพื้นที่เชิงบวก ปักจ้ยบวก

๓.๖.๔ แนวทาง

๓.๖.๔.๑ แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรม ควบคุมพื้นที่เสี่ยงปักจ้ยเสี่ยง และเพิ่มพื้นที่เชิงบวกปักจ้ยบวกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในระยะเวลา

๑) ป้องกันเชิงรุก

(๑) ควบคุมและบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุมอาชญากรรมก่อนที่จะเกิดขึ้น ตัดช่องโอกาสสำหรับอาชญากร และป้องกันปัญหาอาชญากรรม

(๒) จัดผังเมืองใหม่โดยใช้กฎหมายบังคับ

(๓) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำผัง

ชุมชน

(๔) จัดระเบียบชุมชน อาคาร ร้านค้า สถาน

ประกอบการ

(๕) จัดโซนพื้นที่ให้สถานศึกษาสถาบันทางศาสนาอยู่

ห่างจากสถานเริงรมย์แหล่งท่องเที่ยว

(๖) ใช้มาตรการทางสังคม โดยชุมชนกำหนดกฎของ

ชุมชน กติกาของหมู่บ้าน ระเบียบ ข้อบังคับหมู่บ้านชุมชนเพื่อเป็นมาตรการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน

(๗) มอบหมายให้สมาชิกในหมู่บ้านชุมชนทำหน้าที่

เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมอย่างชัดเจน เป็นระบบ

(๘) บูรณาการกับยุติธรรมชุมชน เครือข่ายยุติธรรม

ชุมชนเพื่อเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรม และยาเสพติดในพื้นที่

(๙) สร้างความรักความผูกพันต่อชุมชนหรือสังคมที่

อยู่

(๑๐) การควบคุมอาชญากรรมต้องทำโดยชุมชนและ

สมาชิกในชุมชนเป็นหลัก

๒) ควบคุมพื้นที่เสี่ยงปักจ้ยเสี่ยง

(๑) สำรวจพื้นที่เสี่ยงในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผน

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อให้ทุกคนได้อยู่อาศัยอย่างปลอดภัย

(๒) ธรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและ

สถานประกอบการให้ความร่วมมือในการเข้าไปตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดและแหล่งมั่วสุม

(๓) บูรณาการระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่
เสียงให้เหมาะสมกับแต่ละรูปแบบของปัญหา

(๔) จัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษาเป้าหมาย

(๕) มาตรการบังคับใช้กฎหมายฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคมอย่างเข้มแข็งต่อสถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก ร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต และพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุมอย่างต่อเนื่อง

(๖) ส่งเสริมการรวมกลุ่มสมาชิกในหมู่บ้านชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ตั้งจุดตรวจ เดินเวรยาม รับแจ้งข่าวสาร

(๗) ควบคุมและจัดการพื้นที่เสียงไม่ให้แหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด

(๘) สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังสอดส่องดูแลแหล่ง
อบายมุข พื้นที่เสียง ปักจี้เสียง

(๙) ป้องกันยาเสพติดในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเรื่องอบายมุขอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ที่ไม่ดีของประเทศไทย

๓) เพิ่มพื้นที่เชิงบวก ปักจี้บวก

(๑) สำรวจพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันปัญหา ยาเสพติด

(๒) ปรับภูมิทัศน์ ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ สามารถควบคุม ดูแลตรวจตราได้ ไม่มีมุมอับสายตา

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่เชิงบวก/
พื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็กเยาวชน และ ประชาชนในพื้นที่

(๔) ปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมและ
สนับสนุนการป้องกันปัญหา ยาเสพติด

(๕) สร้าง เสริมปักจี้บวกเพื่อการป้องกันและแก้ไข
ปัญหา ยาเสพติด

๓.๖.๔.๒ แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็น
รูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืน

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดที่ชัดเจน

(๒) ให้ท้องถิ่นมีศักยภาพ สามารถจัดการตนเองได้
(Self Management) มีความพร้อมในการดูแลแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

(๓) ลงพื้นที่คลุกคลีกับประชาชน พบปะเยี่ยมเยียน
ประชาชน เปิดเวทีเสวนา ประชุม ปรึกษาหารือ ประเด็นปัญหาของท้องถิ่นนำไปหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๔) ทำให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม

(๕) บูรณาการเชิงพื้นที่ บริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรในชุมชนและเครือข่าย เพื่อรองรับแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างเช่น โรงพยาบาล สถานบำบัดรักษาขององค์กร ภาคเอกชน วัด มัสยิด ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครคุมประพฤติ ฯลฯ ดำเนินการทุกรูปแบบให้ผู้เสพผู้ติดเห็นความสำคัญในการเข้ารับการรักษา ดำเนินการทุกรูปแบบให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด

(๖) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและภาคประชาสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินชุมชน

(๗) พัฒนารูปแบบการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่น

(๘) ถ่ายโอนอำนาจหน้าที่จากรัฐบาล และกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และถ่ายโอนภารกิจด้านยาเสพติดไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๙) ประสานการส่งมอบพื้นที่เป้าหมายที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้วให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับผิดชอบในการกำกับ ดูแล และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๑๐) สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) สถาบันศาสนา

(๑) สร้างจิตสำนึกในเรื่องศาสนา (Religion Consciousness)

(๒) ใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

(๓) ตัวแทนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดศาสนาประเพณีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน รวมทั้งเด็กและเยาวชน

(๔) ใช้มาตรการทางด้านศาสนาในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๕) ผู้นำศาสนาสอดแทรกประเด็นปัญหายาเสพติดควบคู่ไปกับการสอนหลักศาสนา

(๖) สอนจริยศึกษาให้แก่เด็กเยาวชน ประชาชน

(๗) จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา

(๘) จัดกิจกรรมให้คนในทุกศาสนาทำกิจกรรมร่วมกัน

ร่วมกัน

(๙) สร้างความผาสุกทางจิตวิญญาณ

(๑๐) สร้างสังคมเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีเป้าหมายร่วมกัน มีวิธีที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

๓) สื่อสารมวลชน

(๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ปัญหาเสพติดเพื่อให้สื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ

(๒) ส่งเสริมการใช้สื่อสารมวลชนให้เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สร้างทัศนคติต่อต้านยาเสพติด หลอมรวมความคิด เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างค่านิยมที่ดีงาม

(๓) สนับสนุนให้สื่อมวลชนเสนอสื่อที่สร้างสรรค์ชีวิต ครอบครัวและชุมชน เสนอความเห็นที่สร้างสรรค์แก่สังคม หลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

(๔) ป้องกัน ระมัดระวังการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบโดยผ่านสื่อ

(๕) มีเวทีสาธารณะ (Social Dialogue) ในทุกประเด็นปัญหาเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอที่ชัดเจน และสัมผัสได้

(๖) ให้ความสำคัญกับบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบความสุจริต ความโปร่งใส และการใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชน

(๗) สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการนำเสนอของสื่อ สื่อทุกแขนงต้องระมัดระวัง และรับผิดชอบในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน

(๘) ดำเนินการอย่างจริงจังกับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อปัญหาเสพติด เช่น Website, Facebook, Twitter, Instagram

(๙) เจ้าของ ผู้ลงทุน ผู้ประกอบการ และนักวิชาชีพสื่อต้องสร้างความสมดุลของการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนเพื่อสังคมและเพื่อธุรกิจแสวงหาผลกำไร

(๑๐) ผู้บริโภคสื่อหรือข่าวสารต้องรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) และมีความเข้มแข็งในการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาสังคม กำกับดูแลสื่อแบบทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

๓.๖.๕ ตัวชี้วัด

๓.๖.๕.๑ พื้นที่เสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงในทุกจังหวัดลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๓.๖.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๖.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง)

๓.๖.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการ
ศาสนา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๓.๗ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

วัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมไทย
ปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว

๓.๗.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วน
ร่วมของภาคประชาชน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการ
ควบคุมปัญหาเสพติดระดับพื้นที่ในระยะยาว

๓.๗.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๗.๒.๑ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็งเอาชนะปัญหาเสพ
ติดและมีกลไกในการเฝ้าระวังปัญหา (๘๑,๙๐๙ หมู่บ้าน/ชุมชน)

๓.๗.๒.๒ หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งพัฒนาสู่กองทุนแม่ของแผ่นดิน
พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน บูรณาการสู่เศรษฐกิจพอเพียง

๓.๗.๓ กลยุทธ์

๓.๗.๓.๑ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง
พัฒนา

๓.๗.๓.๒ ระเบิดมาจากข้างใน

๓.๗.๓.๓ ทำให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

๓.๗.๓.๔ เชื่อมบน ประสานล่าง

๓.๗.๔ แนวทาง

๓.๗.๔.๑ แนวทางการสร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วน
ร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๑) ศึกษาชุมชน วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น
สังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ผลกระทบ และนำข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไข
พัฒนา

๒) คัดเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะ
ทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติ

๓) ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการแก้ไข
ปัญหาสาธารณสุขติดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๔) เสริมสร้างทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ทั้งที่เป็นระบบคุณค่า ความเชื่อ อุดมการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา
ชาวบ้าน ปรากฏชาวบ้าน กระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนสั่งสมและสร้างสรรค์

๕) เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนเอง
โดยยกระดับความรู้และพัฒนา ศักยภาพผู้นำทางการและผู้นำธรรมชาติเพื่อเตรียมความพร้อมในการ
มีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขระดับพื้นที่

๖) กระตุ้นให้เกิดจิตอาสาเพื่อเฝ้าระวังปัญหาสาธารณสุข
การอุทิศตนเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ

๗) ล้อมวงคุยกัน แบ่งปันประสบการณ์ สร้างบรรยากาศใน
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๘) ใช้กลไกท้องถิ่นที่ทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อสนับสนุนการ
ดำเนินงานของภาครัฐในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนในพื้นที่

๙) ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อสร้างการมีส่วน
ร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาธารณสุข

๑๐) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการ
ขับเคลื่อนงานภาคประชาชนในระดับพื้นที่

๓.๗.๔.๒ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการ
ควบคุมปัญหาสาธารณสุขระดับพื้นที่ในระยะยาว

๑) สร้างครอบครัวเข้มแข็ง

(๑) สสำรวจข้อมูลครอบครัว จำแนกประเภท
ครอบครัวเพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสุขภาพ
ติด

(๒) สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ
สมาชิกครอบครัวทั้งบทบาทสามีภรรยา บทบาทพ่อแม่ และบทบาทลูก

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวทำหน้าที่หล่อ
หลอมกลมเกลียวทางสังคม (Socialization) ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม
ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

(๔) อบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการสมดุรอบตัว
และเหมาะสมตามวัย มีวินัยในตนเอง เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม มีทักษะชีวิต

(๕) ให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นกลไกหลัก
ในการสร้างครอบครัวเข้มแข็ง

(๖) จัดเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัว สร้าง
ครอบครัวจากความรักเพื่อเป็น ภูมิคุ้มกัน รั้วครอบครัว ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาที่จำเป็นแก่
ครอบครัว

(๗) สนับสนุนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
ความรับผิดชอบของคนในครอบครัว และชุมชน จัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กในหน่วยงาน สถาน
ประกอบการ และศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

(๘) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัว
และชีวิตครอบครัว ครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน สร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของครอบครัวบนพื้น
ฐานเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวพึ่งพาตนเองได้

(๙) สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว สร้างหลักประกัน
ความมั่นคงทางสังคมแก่ครอบครัว สร้างความมั่นคงของครอบครัว สนับสนุนคุณภาพชีวิตของ
ครอบครัว เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง

(๑๐) สร้างครอบครัวเข้มแข็ง หากครอบครัวต้นแบบ
เพื่อเชิดชูเกียรติ เป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ชุมชนและสังคม

๒) สร้างสถานศึกษาเข้มแข็ง

(๑) ให้มีการศึกษาและพัฒนาการตามวัย
(๒) ปลูกฝังลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ของคนดี รู้จัก
หน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีพฤติกรรมที่ดีงาม

(๓) สร้างความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กและ
เยาวชน

(๔) สร้างความตระหนักถึงผลกระทบของปัญหา
เสพติดที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น ชุมชน และ สังคม และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
เสพติด

(๕) มีทักษะในการปฏิเสธต่อพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการ
ดำรงชีวิต รู้วิธีป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติด

(๖) สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชน
ได้อย่างยั่งยืน

(๗) จัดทำข้อมูลและประวัติของเด็กกลุ่มเสี่ยง กลุ่ม
เสพ กลุ่มค้า พ่อแม่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(๘) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากบิดา มารดา
ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชนเพื่อจูงใจให้ผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา

(๙) มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน
(๑๐) สร้างสถานศึกษาเข้มแข็ง สร้างสถานศึกษา

ปลอดยาเสพติด

๓) สร้างสถานประกอบการเข้มแข็ง

(๑) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดในกลุ่มผู้ประกอบการและ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน

(๒) สร้างความตระหนักของผู้ประกอบการในการป้องกันยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ไม่ปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ยาเสพติดหรือค้ายาเสพติดในสถานประกอบการ

(๓) ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนให้บริจาคทุนเพื่อสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

(๔) เร่งรัดกวดขันการบังคับใช้กฎหมายในสถานประกอบการ ตรวจสอบสภาพปัญหา ตรวจหาสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง

(๕) สร้างกลไกในการป้องกันยาเสพติดระหว่างสถานประกอบการ

(๖) กำหนดมาตรการลงโทษผู้ประกอบการที่ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๗) จัดระบบสวัสดิการให้เพียงพอเพื่อลดแรงจูงใจในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๘) สร้างสถานประกอบการเข้มแข็ง ยกย่องชมเชยสถานประกอบการเข้มแข็ง

๔) เสริมสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง

(๑) นำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานชุมชน และข้อมูลวิจัยชุมชนมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด

(๒) วิเคราะห์สถานะหมู่บ้านชุมชน จำแนกพื้นที่เป้าหมายเป็นหมู่บ้านชุมชนที่ไม่มีปัญหายาเสพติด หมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดเบาบาง หมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดปานกลาง และหมู่บ้าน ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดรุนแรง ทั้งพื้นที่ในชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และชุมชนชายแดน

(๓) นำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปกำหนดเป็นระเบียบวาระของพื้นที่ เป็นวาระของประชาชน มีการประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การกล่าวปฏิญาณว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

(๔) ใช้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน ทำให้ชุมชนเข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหายาโดยคนในชุมชน ชุมชนจัดการตนเอง

(๕) บูรณาการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภารกิจด้านยาเสพติดตามสภาพปัญหาในพื้นที่และความต้องการของประชาชน โดยจัดทำกรอบ ขอบเขต และรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อร่วมกันดำเนินงาน หรือถ่ายโอนงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างหมู่บ้านชุมชน เข้มแข็งและกองทุนแม่ของแผ่นดิน

(๓) จัดตั้งอาสาสมัครเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน จัดอาสาสมัครภาคประชาชนเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการบูรณาการประสานความร่วมมือกับอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ ด้วย อย่างเช่น ชูตรวจรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

(๔) พัฒนาหมู่บ้านชุมชนไปสู่หมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติด หมู่บ้านชุมชน เข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน บูรณาการ สู่เศรษฐกิจพอเพียง

(๕) พัฒนาและบูรณาการกลไกทั้งระดับอำนวยการ และปฏิบัติในการเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งและกองทุนแม่ของแผ่นดิน

(๑๐) ส่งเคราะห์องค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการปฏิบัติ

๕) สร้างภาคประชาชนเข้มแข็ง

(๑) สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) และจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน (Public Consciousness) สร้างสำนึกชุมชนเพื่อให้ลุกขึ้นมาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเอง

(๒) สนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยความสมัครใจ สนับสนุนองค์กรภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและท้องถิ่น

(๓) จัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ ให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบในทุกพื้นที่

(๔) จัดเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีพลังในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

(๕) จัดทำข้อบัญญัติของชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น

(๖) สนับสนุนแหล่งเงินทุน สำหรับการพัฒนาชุมชน เพื่อการบริหารจัดการตนเองของชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น

(๗) พัฒนาระบบการเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้ของชุมชน ขยายเครือข่ายการเรียนรู้

(๘) สนับสนุนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ของคนในชุมชนเดียวกัน และระหว่างชุมชน

(๙) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๑๐) จัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด บริหารจัดการกลไกองค์กรและกลไกภาคประชาชน

๓.๗.๕.๑ สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด
 ๓.๗.๕.๒ สัดส่วนหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดมีคุณภาพ
 ชีวิตที่ดีเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๓.๗.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๗.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
 กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง
 ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ
 การอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบัน
 ครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรม
 สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน)

๓.๗.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการ
 ศาสนา)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม

สื่อสารมวลชน

๓.๘ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเอกภาพการบริหาร
 จัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๘.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ จัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความ
 เหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และสามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ บูรณาการประสานเชื่อมโยงระหว่างแผน
 แม่บทแผนยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดกับทุกแผนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบข้อมูลยาเสพติดทุกระบบให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกและระบบสนับสนุนที่มีเอกภาพ

๓.๘.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๓.๘.๒.๑ พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรทุกระดับให้เกิดประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๓.๘.๒.๒ พัฒนาระบบแผนงานและงบประมาณให้มีความเชื่อมโยงกันทุกระบบ และบูรณาการงบประมาณจากทุกแหล่ง

๓.๘.๒.๓ พัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดให้สามารถบ่งชี้สถานการณ์ปัญหายาเสพติด ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหายาเสพติด และนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการและเป้าหมายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๘.๒.๔ พัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อเตรียมคนสำหรับอนาคต และสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันไปสู่ขีดความสามารถในระดับที่เป็นสากล

๓.๘.๒.๕ พัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล

๓.๘.๒.๖ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านยาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๘.๒.๗ พัฒนาการวิจัยและพัฒนาวิชาการ และองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๘.๒.๘ พัฒนาการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๓.๘.๓ กลยุทธ์

๓.๘.๓.๑ จัดทำโครงสร้างนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดเพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาในระยะยาว

๓.๘.๓.๒ กำหนดบทบาทภารกิจและจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

๓.๘.๓.๓ ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบแนวทางในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๘.๓.๔ จัดทำตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Joint KPI)

๓.๘.๔ แนวทาง

๓.๘.๔.๑ แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

๑) ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อค้นหาโอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ที่หน่วยงานเผชิญอยู่ และประเมินสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานเพื่อค้นหาจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ที่มีอยู่ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานกลยุทธ์องค์การ และพัฒนานโยบายการบริหารจัดการนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

๒) วางตำแหน่งที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของแต่ละหน่วยงาน

๓) จัดรูปองค์กรในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแบบคณะกรรมการ (Committee) อนุกรรมการ (Sub-Committee) คณะทำงาน (Working Group) รวมทั้งชุดเฉพาะกิจ (Task Force Team) ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดเอกภาพทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย (Policy Making) และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation)

๔) จัดโครงสร้างกลไกในระดับประเทศ ภาค และจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกัน โดยการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ เรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และกำหนดให้มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับชาติ และจังหวัด โดยเป็นองค์กรอำนวยการเฉพาะที่มีโครงสร้างชัดเจนด้านยาเสพติดในระดับจังหวัด

๕) ปรับปรุงการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้มีลักษณะพลวัต ยืดหยุ่น และอ่อนตัว มีระบบการทำงานลักษณะแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในหน่วยเดียว

๖) สร้างและพัฒนาหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ-เอกชน (Public-Private Partnership) จัดทำข้อตกลงมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานอื่นทำแทน ทำข้อตกลงในการทำงานร่วมกันทำสัญญาร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วน บริหารภารกิจร่วมกัน

๗) สร้างและพัฒนาองค์กรแห่งการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดทั้งใน ระหว่างองค์กร และประชาคมระหว่างประเทศ

๘) พัฒนาระบบและกลไกให้มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ปรับปรุง รูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๙) พัฒนาระบบการประสานงานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความชัดเจน เป็นเอกภาพ และมีความเชื่อมโยงระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๑๐) บริหารจัดการและกำกับดูแลเรื่องสิทธิประโยชน์และขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เช่น พิจารณาบำเหน็จความชอบประจำปีกรณีพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ระบบเงินสินบนเงินรางวัลคดียาเสพติด สิทธิกำลังพล สวัสดิการ การสงเคราะห์ช่วยเหลือ

- ๑) ให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
  - ๒) พัฒนาระบบการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับชาติ โดยมีจังหวัดเป็นศูนย์กลางการจัดทำแผนปฏิบัติการและการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณในแต่ละแหล่ง
  - ๓) ปรับแผนปฏิบัติการแผนงบประมาณให้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
  - ๔) พัฒนาระบบโปรแกรมแผนและงบประมาณให้สามารถติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และประเมินประสิทธิผลของงบประมาณที่ดำเนินงานกับผลที่ได้รับ
  - ๕) พัฒนาระบบการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด
  - ๖) แสวงหาและบูรณาการงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรองรับแผนปฏิบัติการยาเสพติดอาเซียน
  - ๗) กำหนดแนวทางในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านยาเสพติดให้แก่หน่วยงานต่างๆ ในระยะยาว
  - ๘) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการที่มีความสำคัญสูง
  - ๙) รู้จักใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นการแสวงหาทรัพยากรภายนอก
  - ๑๐) ให้มีการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนากฎหมายลำดับรองเพื่อรองรับการบูรณาการงบประมาณด้านยาเสพติดโดยเฉพาะ อย่างเช่น การออกเป็นพระราชบัญญัติ
- ๓.๘.๔.๓ แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด
- ๑) พัฒนาระบบข้อมูลปฏิบัติการยาเสพติด (War Room) ทุกระดับทั้งในส่วนกลาง ภาค และ จังหวัดให้สามารถติดตาม เฝ้าระวัง และนำไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างทันการณ์
  - ๒) พัฒนาระบบเฝ้าระวังเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์/แนวโน้มการแพร่ระบาดของยาเสพติด
  - ๓) พัฒนาระบบวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศ ภาค และจังหวัด
  - ๔) สํารวจตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

๕) ประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชนทั่วประเทศเพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในแต่ละช่วงเวลาว่าเป็นอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

๖) วิเคราะห์จำแนกระดับความรุนแรงของปัญหา ยาเสพติดแต่ละช่วงเวลา

๗) จัดทำฐานข้อมูลด้านยาเสพติดของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมสถานการณ์และจัดระบบการเฝ้าระวัง

๘) ร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุ เงื่อนไขของปัญหาในแต่ละพื้นที่

๙) สร้างเครือข่ายระบบเตือนภัยยาเสพติด (Safety Nets)

๑๐) จัดทำฐานข้อมูลยาเสพติด (Data Bank)

๓.๘.๔.๔ แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อดึงขีดความสามารถของแต่ละบุคคลออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๒) พัฒนาความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๓) พัฒนาศักยภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๔) พัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและการเป็นมืออาชีพด้านยาเสพติด

๕) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งภายในสำนักงาน ป.ป.ส. และภายนอก

๖) จัดให้มีการสรุปบทเรียน องค์กรความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบ

๗) เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้เพื่อต่อสู้กับปัญหายาเสพติด

๓.๘.๔.๕ แนวทางการพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล

๑) ให้มีกลไกการกำกับติดตามประเมินผลในระดับภาค ทำหน้าที่ในการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานในพื้นที่ โดยมีสถาบันวิชาการในพื้นที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน และสำนักงานปปส.ภาค เป็นฝ่ายเลขานุการ

๒) จัดให้มีการประเมินผลในเชิงคุณภาพที่ชี้ผลลัพธ์ ผลกระทบของแผนต่อการแก้ไขปัญหายา ทั้งระดับภาพรวม ระดับยุทธศาสตร์ และระดับพื้นที่ และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการจัดทำ/ปรับแผนปฏิบัติการ

๓) พัฒนาระบบรายงานผลการดำเนินงานทุกระบบให้ สอดคล้องกัน โดยเน้นระบบ NISPA , POLIS , บสต. ฯลฯ

๔) พัฒนาระบบการประเมินผล โดยจัดระบบการ ประเมินศักยภาพจังหวัดในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่พิจารณาใน ภาพรวมทั้งด้านสภาพปัญหา ศักยภาพการบริหารจัดการ ผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัด

๕) จัดลำดับผลการดำเนินงานยาเสพติดในระดับจังหวัด และอำเภอสำคัญ (Ranking) เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำกับและเร่งรัดการดำเนินงานควบคู่กับการ รายงานเชิงคุณภาพ

๖) ประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการดำเนินงานเพื่อ นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขนโยบาย (Policy revision) การให้ข้อเสนอต่อผู้กำหนดนโยบาย

๓.๗.๔.๖ แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑) บูรณาการการบริหารองค์กรและเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งทางการ ติดต่อสื่อสาร ด้านคอมพิวเตอร์ และด้านสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงาน สร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้แก่องค์กร

๒) พัฒนาโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้าด้วยกันเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๓) ปรับปรุงฐานข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ทันสมัย และพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

๔) พัฒนาระบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำ เป็นสารสนเทศที่เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๕) พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการ เผื่อระวังปัญหายาเสพติดในประเทศ และระหว่างประเทศ

๖) พัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อใช้ วิเคราะห์เป้าหมายการดำเนินงาน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอผลการดำเนินงาน

๗) สร้างศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลด้านยาเสพติดในทุก มิติของปัญหา เพื่อให้เกิดมาตรการแบบผสมผสานและการทำงานแบบครบวงจร

๘) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๙) เสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาระบบป้องกันการโจมตีระบบสารสนเทศ

๑๐) พัฒนาขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของอำเภอทั่วประเทศจนครบทุกอำเภอในช่วง ๕ ปี

๓.๘.๔.๗ แนวทางการพัฒนาการวิจัยและพัฒนาวิชาการ และองค์ ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑) ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาสุขภาพจิต วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในลักษณะพหุปัจจัย ศึกษาปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบปัญหาสุขภาพจิตทั้งด้านตัวคน ตัวยา และสภาพแวดล้อม ศึกษาความสัมพันธ์ของปัญหาสุขภาพจิตกับปัญหาอื่น ๆ

๒) ติดตามพัฒนาการของปัญหาสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาโดยครอบคลุมทั้งพื้นที่กลุ่มเป้าหมายและตัวยาสุขภาพจิต พัฒนาองค์ความรู้ด้านระบาดวิทยา

๓) ศึกษาวิเคราะห์ประมาณการขนาดของปัญหาสุขภาพจิต (Problem Size)

๔) มองภาพสถานการณ์ปัญหาสุขภาพจิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research)

๕) ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตของนานาประเทศเพื่อนำมาสังเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

๖) พัฒนานวัตกรรมเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม (Policy Innovation)

๗) วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ (Meta Analysis)

๘) เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา นโยบายแก่สาธารณชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Policy Advocacy)

๙) ศึกษาวิจัยผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return of Investment)

๑๐) จัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

๑๑) พัฒนาเครือข่ายวิชาการด้านยาเสพติด

๓.๘.๔.๘ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๑) สร้างกระแสสังคม โดยใช้กระบวนการสร้างกระแสสังคมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมั่นว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

๒) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยวางแผนการประชาสัมพันธ์ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทำให้ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสาธารณะ (Public Problem) ทำให้สังคมเห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง ประชาสัมพันธ์โทษทางกฎหมาย เพื่อสร้างความตระหนักและความยั้งคิดในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อ
รณรงค์ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย

๓) ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก โดยสร้างความรู้สึกร่วมต่อต้าน
อาชญากรรมด้านยาเสพติดในหมู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุกต่อต่างประเทศทั้ง
ประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง สะท้อนการดำเนินงานที่คุ้มครองสิทธิ
ประชาชน ประชาสัมพันธ์ถึงโทษบทลงโทษให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ทราบเพื่อป้องปราม
การลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ โดยใช้สื่อในรูปแบบง่ายต่อความเข้าใจ เนื้อหาตรงประเด็น
และดำเนินการซ้ำ ๆ

๓.๘.๔.๙ แนวทางการดำเนินงานจังหวัดนำร่องที่จัดทำแผน
ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

๑) นอกจากแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ ในระดับประเทศแล้ว ยังได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับภาคและระดับจังหวัดให้เชื่อมโยง ประสานสอดคล้องและรองรับ
กันด้วย โดยมี ๑๐ จังหวัดนำร่องประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร (เขตลาดพร้าว) สมุทรปราการ
สระแก้ว ยโสธร มุกดาหาร เชียงราย พิชณุโลก นครปฐม นครศรีธรรมราช และสตูล

๒) ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนำร่องที่จัดทำ
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ เร่งรัดกระบวนการบูร
ณาการแผนและงบประมาณเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ และนำไปขยายผลในโอกาสต่อไป

๓) จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา
ยาเสพติดของแต่ละพื้นที่

๔) จัดสรรงบประมาณสมทบให้แก่จังหวัดนำร่อง
(Matching Fund)

๓.๘.๕ ตัวชี้วัด

๓.๘.๕.๑ มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เหมาะสม ลดความ
ซ้ำซ้อนทั้งในด้านกลไก และการบรรจุเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ชัดเจน

๓.๘.๕.๒ มีระบบข้อมูลยาเสพติดที่สามารถชี้สถานการณ์ปัญหา
ยาเสพติด และนำไปสู่การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา

๓.๘.๕.๓ มีการบูรณาการแผนงานงบประมาณด้านยาเสพติดของ
ทุกหน่วยงานและทุกแหล่งงบประมาณ และเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนท้องถิ่น และแผนพัฒนา
จังหวัด

๓.๘.๕.๔ การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนและตามอัตรการ
เบิกจ่ายในแต่ละไตรมาส

๓.๘.๕.๕ มีระบบการกำกับ ติดตาม การรายงานผลการดำเนินงาน
ตามช่องทางได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

๓.๘.๕.๖ มีการจัดทำ Best Practice และนำไปสู่การสรุปบทเรียน
และองค์ความรู้ร่วมในระดับภาคและประเทศเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนางานคุณภาพ

๓.๘.๕.๗ มีการบริหารการกำกับ ติดตาม โดยศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ ในแต่ละไตรมาส เพื่อพิจารณากระบวนการขับเคลื่อน หรือความเป็ยงเบนของการปฏิบัติ และสามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติได้

๓.๘.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๓.๘.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง

สาธารณสุข)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคง

ภายในราชอาณาจักร)

๓.๘.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรม

คุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน กรมราชทัณฑ์)

กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมการพัฒนา

ชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง)

กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง)

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานประมาณ)

กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๔. การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ

๔.๑ การสร้างความพร้อมในการผลักดันแผน

แนวทางในการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์แต่ละด้าน เป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่กำหนด มีขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน (Roadmap) ดังนี้

๔.๑.๑ ระยะเร่งด่วน

๔.๑.๑.๑ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และเจตนารมณ์ของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งประสานผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบแผนงานและโครงการรองรับกับแผนยุทธศาสตร์นี้

๔.๑.๑.๒ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ รวมทั้งบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔.๑.๑.๓ จัดให้มีกลไกการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ที่ชัดเจนเพื่อประสานผลักดันให้นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบรรลุผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔.๑.๑.๔ จัดระบบอำนาจการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ รวมทั้งอำนาจการ สั่งการ ควบคุม เร่งรัด และติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๔.๑.๑.๕ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๑.๖ ประชาสัมพันธ์แผนยุทธศาสตร์ให้สาธารณชนได้รับทราบและเห็นความสำคัญ

๔.๑.๒ ระยะกลาง

๔.๑.๒.๑ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการแต่ละด้านแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔.๑.๒.๒ จัดระบบการรายงานที่ทันเหตุการณ์ สอดคล้องตามเป้าหมายและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของแผนยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ

๔.๑.๒.๓ ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานทุกระยะ ประเมินผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๒.๔ ประสานผลักดันให้ภาคการเมืองนำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปผสมผสานในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๒.๕ ประสานผลักดันความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ แผนยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณด้วย

๔.๑.๒.๖ ประเมินผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม และพัฒนาแผนในระยะต่อไป

๔.๑.๓ ระยะยาว

๔.๑.๓.๑ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังสิ้นสุดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และคณะรัฐมนตรี

๔.๑.๓.๓ ร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในห่วงถัดไป

๔.๒ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผน

๔.๒.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตรความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนให้สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ในการสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ในสังคมไทย ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันหลักของสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ให้มีบทบาทหลักในการหล่อหลอม บ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม และยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และแพร่ระบาดของโรคภัย โดยพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๔.๒.๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วยนโยบายเสริมสร้างความมั่นคง ที่เป็นแก่นหลักของชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ นโยบายจัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาข้ามพรมแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน นโยบายเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาภัยคุกคามข้ามชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมข้ามชาติ นโยบายเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปกป้องความ

มั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด นโยบายเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาและนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม นโยบายพัฒนาระบบข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสริมสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการในประชาคมข่าวกรองและหน่วยงาน ภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานข่าวกรองต่างประเทศ และมีเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารกับภาคเอกชนและประชาชน และนโยบายเสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาอย่างยิ่งสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นทางการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๔.๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

- ๒๕๖๐

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่าง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน และยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้ สอดคล้องกับความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนโดยการจัดระเบียบชุมชนและเสริมสร้างระบบหมู่บ้านเข้มแข็งให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดน และยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเร่งรัดการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้าน

๔.๒.๔ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ -

๒๕๖๐

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์การวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ ยุทธศาสตร์การ ส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ยุทธศาสตร์การยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน และการสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

๔.๒.๕ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐

แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐

เป็นแผนที่มุ่งการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญ

เพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาส เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่เป็นตำแหน่งการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้แก่ ด้านเกษตร ด้านท่องเที่ยว ด้านการค้า การลงทุน การค้าชายแดน ด้านอุตสาหกรรม ด้านคมนาคม ด้านพลังงาน และอื่นๆ

๔.๓ การสร้างกลไกการขับเคลื่อน

๔.๓.๑ กลไกการขับเคลื่อนด้านยาเสพติด

๔.๓.๑.๑ ระดับนโยบาย มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นกลไกระดับชาติในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีในระดับชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๓.๑.๒ ระดับอำนวยการนโยบายแผนยุทธศาสตร์ภาพรวม (Agenda) ให้มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์กรอำนวยการ รับผิดชอบการอำนวยการ กำกับ ติดตามการนำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ทุกด้านไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ข้อขัดข้อง ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

๔.๓.๑.๓ กลไกระดับคณะกรรมการในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่ออำนวยการ กำกับ เร่งรัด และสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการ คณะกรรมการที่มีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ คณะอนุกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ คณะอนุกรรมการบริหารแผนงานและงบประมาณป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และ คณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๔.๓.๑.๔ ระดับภารกิจ (Function) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวง กรม หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ โดยเน้นการบูรณาการแผนงบประมาณ และบูรณาการภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานระดับพื้นที่ รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

๔.๓.๑.๕ ระดับพื้นที่ (Area) กลไกหลักรับผิดชอบดำเนินงานในพื้นที่ ได้แก่

๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดและกรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบการบูรณาการแผนงบประมาณ และอำนวยการ กำกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กร ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อำเภอและเขต โดยนายอำเภอ/ ผู้อำนวยการเขต เป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทาง และแผนงานโครงการที่จังหวัด/กรุงเทพมหานคร กำหนดไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๓) องค์กรอำนวยการประสานพื้นที่เฉพาะ ที่สำคัญ ได้แก่ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๓.๒ กลไกการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้อง

๔.๓.๒.๑ กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคง ได้แก่ คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย – ประเทศเพื่อนบ้าน (JC) คณะกรรมการระดับสูงไทย – เมียนมา, ไทย – มาเลเซีย คณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย – ลาว, ไทย – มาเลเซีย, ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย – พม่า, ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการชายแดนส่วน ท้องถิ่น ไทย – พม่า คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับจังหวัด/แขวง ชายแดน ไทย – ลาว คณะกรรมการประสานงานชายแดนท้องถิ่น (TBC)

๔.๓.๒.๒ กลไกการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ

๔.๔ การติดตามและประเมินผล

๔.๔.๑ การกำกับติดตาม

๑) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ภาพรวม)

๒) กำกับติดตามโดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจ ราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการกรม

๓) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด

๔) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละด้าน

๔.๔.๒ การประเมินผล

๑) ประเมินผลภายในหน่วยงานควบคู่ไปกับประเมินผลจากสถาบัน วิชาการภายนอก

- ๒) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๓) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมทั้งประเทศ
- ๔) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
ระดับพื้นที่โดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๕) ประเมินผลแผนรายยุทธศาสตร์ใช้แนวทางการประเมินผลการ
ดำเนินงานยาเสพติดระดับจังหวัด (Ranking)
- ๖) ประเมินรายแผนยุทธศาสตร์และสถานการณ์ยาเสพติดในระดับ
จังหวัด

๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

องค์ประกอบปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors) ได้แก่

๔.๕.๑ เจตจำนงทางการเมืองที่รัฐบาลประกาศนโยบายแน่วแน่ชัดในการยกระดับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ และมุ่งมั่นต่อเจตนารมณ์ในการเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดจนไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนภายในระยะเวลา ๕ ปี

๔.๕.๒ การบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานผลักดันการแปลงนโยบายด้านยาเสพติดและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนโดยเร็วที่สุด

๔.๕.๓ บันทึกร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดกับหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด นายอำเภอ รวมทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

๔.๕.๔ การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน ตลอดจนต่างประเทศ

๔.๕.๕ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการร่วมการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ห้อง War Room และการจัดระบบการอำนวยการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การสั่งการ การติดตามประเมิน สถานการณ์ การเร่งรัดติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานทุกระยะ และการประเมินผลการดำเนินงานตาม เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

โครงสร้างการบริหารจัดการกลไกอำนวยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี ๒๕๕๙

กลไกการบริหารจัดการและอำนวยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ จะใช้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจระดับชาติ ระดับภารกิจ และระดับพื้นที่

เพื่อเป็นกลไกอำนวยการ กำกับ ติดตาม และ บูรณาการการดำเนินงานด้านยาเสพติดโดยแบ่ง ออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. กลไกระดับชาติ (Agenda) มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็น กลไกอำนวยการ กำกับ ติดตามการนำยุทธศาสตร์ที่เป็นวาระแห่งชาติไปสู่ การปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้ง ประเมินผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด

๒. กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับกระทรวง กรม และระดับหน่วยงาน รับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเน้นการบูรณาการแผนงานและงบประมาณภายใน หน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อ การสนับสนุนการดำเนินงานระดับพื้นที่รวมทั้งการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานใน สังกัด

๓. กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและดำเนินงานใน พื้นที่ ดังนี้

๓.๑ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) คณะกรรมการบริหารการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกรุงเทพมหานคร และศูนย์อำนวยการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงานงบประมาณ และ อำนวยการ กำกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วน ราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๒ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) และศูนย์ ปฏิบัติการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดเขต (ศป.ปส.เขต) โดยนายอำเภอและผู้อำนวยการเขต เป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทาง และแผนงานโครงการที่จังหวัดและกรุงเทพมหานคร กำหนด นำไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชนและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๓.๓ พื้นที่เฉพาะ

๓.๓.๑ พื้นที่ชายแดนภาคเหนือ มีศูนย์อำนวยการร่วมสกัดกั้นยาเสพติด ภาคเหนือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศอ.ปส.ชน.)

๓.๓.๒ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์อำนวยการร่วมสกัด กั้นยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ชอน.)

๓.๓.๓ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (ศอ.ปส.จชต.)

๓.๔ พื้นที่ในสถานศึกษา มีศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษาจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอำเภอ

๔. กลไกคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๔.๑ คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายูสเฝ้าผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การ สร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน คณะอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ และ คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ

๔.๒ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารแผนและงบประมาณป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะอนุกรรมการอำนวยการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๕. กลไกคณะกรรมการ/คณะทำงานภายใต้ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

๕.๑ คณะอนุกรรมการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายยาเสพติด คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลด้านการบำบัดรักษาผู้เสผู้ติดยาเสพติด

๕.๒ คณะทำงานสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ณ ท่าอากาศยานสากล ประเทศไทย

๖. กลไกพิเศษ

๖.๑ ศูนย์เพื่อการคัดกรองผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูอำเภอ/เขต ศูนย์ประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัด ฟื้นฟูอำเภอ/เขต ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๑๐๘/๒๕๕๗

การรายงานผลการดำเนินงานและการประเมินผล

๑. การรายงานผลการดำเนินงาน ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามรูปแบบและห้วงเวลาที่กำหนดเป็นประจำทุกเดือน ไปยังสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อ รวบรวม ประมวล วิเคราะห์ นำเสนอ ศอ.ปส.

๒. การกำกับติดตาม

๒.๑ กำกับติดตามในภาพรวม โดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒.๒ กำกับติดตาม โดยกลไกผู้ตรวจราชการทั้งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงและกรม

๒.๓ กำกับติดตามภายในแต่ละหน่วยงาน โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการติดตาม

๒.๔ กำกับติดตามในระดับพื้นที่ โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัด

๒.๕ กำกับติดตาม โดยกลไกระบบห้องปฏิบัติการข้อมูล (War Room) ที่มีการประสานเชื่อมโยงกันทั้งใน ส่วนกลางและระดับพื้นที่

๓. การประเมินผลการดำเนินงาน

๓.๑ ประเมินผลภายในโดยหน่วยงาน

๓.๒ ประเมินผลภายนอกโดยหน่วยงานภายนอกหรือสถาบันทางวิชาการ

(ผนวกแนบท้ายคำสั่ง คอ.ปส.ที่ ๘ / ๒๕๕๘ เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี ๒๕๕๙)

การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (คอ.ปส.ทท.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

รัฐบาลได้ประกาศให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องบูรณาการแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง และจัดการปัญหาอื่นๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นการป้องกันและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด การปราบปราม การปรับกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ และกำหนดให้ทุกส่วนราชการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการ รองรับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ และให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้รับผิดชอบในการบูรณาการแผนงาน โครงการ งบประมาณในภาพรวม ตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (คอ.ปส.ทท.) ได้รับมอบหมายภารกิจสกัดกั้นการนำเข้า/ส่งออกยาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดน ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล ติดตามประเมินผล และสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการระดับต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๒ เพื่อให้ส่วนราชการในศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการกองทัพไทย (บก.ทท./คอ.ปส.บก.ทท.) และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหล่าทัพ (เหล่าทัพ/คอ.ปส.เหล่าทัพ) ใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระยะเวลา ๕ ปี และเป็นเครื่องมือของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ ในการอำนวยการ และกำกับดูแลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ และเพื่อประสิทธิผลในภาพรวมของกองทัพไทย ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป

๑. วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

๑.๑ วิสัยทัศน์

กองทัพไทยเข้มแข็งต้านภัยยาเสพติด พร้อมสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๒ พันธกิจ

๒.๒.๑ ผนึกกำลังและทรัพยากรของกองทัพ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒.๒.๒ แสวงหาความร่วมมือกับกองทัพในกลุ่มประเทศอาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๒.๓ เป้าประสงค์

๒.๓.๑ กำล้างผลและครอบครัวยุคใหม่ผู้ค้ำกันยาเสพติด

๒.๓.๒ ชุมชนโดยรอบหน่วยทหารมีความเข้มแข็งไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และร่วมเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

๒.๓.๓ สกัดกั้นการลักลอบ ลำเลียง และการนำเข้า - ส่งออกสารตั้งต้น และยาเสพติด

๒.๓.๔ สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างมีมาตรฐาน

๒.๓.๕ กองทัพไทยเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๒

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
๑. ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑.๑ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร	๑.๑.๑ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้ข้าราชการและครอบครัว ๑) การจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกัน ๒) เผื่อระวังในกลุ่มข้าราชการและครอบครัว ๓) การจัดตั้งจุดตรวจ/	นขต.ศอ.ปส.ทท. และ นขต.ศอ.ปส.บก.ทท.

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
		<p>จุดสกัดในพื้นที่ รับผิดชอบ</p> <p>๔) การจัดตั้งเครือข่าย และระบบป้องกัน</p> <p>๕) การป้องปรามและ เฝ้าระวังในพื้นที่พัก อาศัย</p> <p>๖) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์</p> <p>๑.๑.๒ แนวทางการ สร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดให้พล ทหารและนักเรียน ทหาร</p> <p>๑) การจัดกิจกรรม สร้างภูมิคุ้มกัน</p> <p>๒) การเฝ้าระวังและ การสุ่มตรวจปัสสาวะ</p> <p>๓) การจัดตั้งเครือข่าย และระบบป้องกัน</p> <p>๔) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์</p>	<p>นขต.ศอ.ปส.ทท. และ นขต.ศอ.ปส.บก.ทท. ที่ มีทหารกองประจำการ และนักเรียนทหารใน อัตราหรือประจำหน่วย</p>
	<p>๑.๒ สร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติด ในชุมชนใกล้ที่ตั้งหน่วย ทหาร</p>	<p>๑.๒.๑ แนวทางการ สร้างภูมิคุ้มกันและ ป้องกันยาเสพติดใน ชุมชน ใกล้ที่ตั้งหน่วย ทหาร</p> <p>๑) การจัดกิจกรรม สร้างภูมิคุ้มกันในชุมชน และสถานศึกษา</p> <p>๒) การจัดตั้งเครือข่าย ป้องกันยาเสพติด</p> <p>๓) การสนับสนุนฝ่าย</p>	<p>นขต.ศอ.ปส.ทท. และ นขต.ศอ.ปส.บก.ทท.</p>

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
๒. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด	<p>๒.๑ สนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ระบบบังคับบำบัด) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๒.๒ สนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ระบบสมัครใจ) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>พลเรือนในการปราบปรามยาเสพติด</p> <p>๔) การผลิตสื่อรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด</p> <p>๒.๑.๑ แนวทางการสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูฯ (ระบบบังคับบำบัด)</p> <p>๑) จัดตั้งโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองและศูนย์บำบัดฟื้นฟูในค่ายทหาร/หน่วยทหารทั่วประเทศ</p> <p>๒) พัฒนาระบบงานการบำบัดฟื้นฟูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ</p> <p>๓) ปรับปรุงอาคารสถานที่ในการบำบัดฟื้นฟูฯ ให้มีความพร้อมในการให้บริการ</p> <p>๔) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการบำบัดฟื้นฟูฯ</p> <p>๒.๒.๑ แนวทางการสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูฯ (ระบบสมัครใจ)</p> <p>๑) พัฒนาขีดความสามารถของศูนย์บำบัดฟื้นฟูฯ ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่</p> <p>๒) สร้างกลไกความ</p>	<p>ศอ.ปส.เหล่าทัพ และ นทพ.</p> <p>รพ. ของกองทัพ</p>

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
๓. ยุทธศาสตร์การ สร้างและพัฒนาระบบ รองรับการคืนคนดีให้ สังคม	๓.๑ ผู้ผ่านการบำบัด ฟื้นฟูฯ มีศักยภาพใน การสร้างประโยชน์ด้าน สังคมและเศรษฐกิจ	ร่วมมือกับศูนย์บำบัด ฟื้นฟูฯ ของส่วน ราชการพลเรือนใน ลักษณะพหุภาคี ๓.๑.๑ แนวทางการ พัฒนาศักยภาพให้กับผู้ ผ่านการบำบัดฟื้นฟูฯ ๑) การฝึกอบรม วิชาชีพในโรงเรียน วิวัฒน์พลเมืองและ ศูนย์บำบัดฟื้นฟูฯ ๒) สร้างความพร้อม ให้กับผู้ผ่านการบำบัด ฟื้นฟูฯ ทั้งร่างกายและ จิตใจในการปรับตัวใน การใช้ชีวิตร่วมกันใน สังคม ๓) ให้ความรู้ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ของพลเมืองที่ดี ๔) สร้างระบบการ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ เมื่อสิ้นสุดโปรแกรม การบำบัดฟื้นฟูฯ	ศอ.ปส.เหล่าทัพ และ นทพ.
๔. ยุทธศาสตร์การ ควบคุมตัวยาและผู้ค้า ยาเสพติ	๔.๑ ลดพื้นที่ผลิตยา เสพติ ภายนอก ประเทศและตามแนว ชายแดน	๔.๑.๑ แนวทางการลด ศักยภาพการผลิตยา เสพติ ภายนอก ประเทศและตามแนว ชายแดน ๑) บูรณาการข่าว แหล่งผลิตยาเสพติ	ศอ.ปส.ทอ. ศอ.ปส.ทร. ขว.ทหาร ศรภ. นทพ. และ ยก.ทหาร

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
	๔.๒ การสกัดกั้นยาเสพติด/สารตั้งต้นตามแนวชายแดน	๒) ปฏิบัติการข่าวยาเสพติด ๓) การแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านยาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ๔) การเสริมสร้างปฏิบัติการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ๔.๒.๑ แนวทางการสกัดกั้นยาเสพติด/สารตั้งต้นตามแนวชายแดน ๑) การบูรณาการข่าวยาเสพติด ๒) การปฏิบัติการข่าวยาเสพติด ๓) การเสริมประสิทธิภาพการสกัดกั้นยาเสพติด ๔) การสกัดกั้นยาเสพติด/สารตั้งต้น โดยการจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดปิดล้อม/ตรวจค้น ๕) การปฏิบัติด้านยุทธการในพื้นที่พ่งเล็ง ๖) การสกัดกั้นยาเสพติด/สารตั้งต้น บริเวณท่าอากาศยานในพื้นที่รับผิดชอบ ๗) การทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติด	กกล.ป้องกันชายแดน ขว.ทหาร ศรภ. สน. ผบ.ตม. และ ยก.ทหาร

(ต่อ)

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
	๔.๓ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดน	๘) การสนับสนุนส่วนราชการอื่นในการปราบปรามยาเสพติด ๔.๓.๑ แนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดน ๑) การจัดตั้งหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดน และ เขตติดต่อกับพื้นที่ชั้นใน ๒) การฝึกอบรมเยาวชนตามแนวชายแดน ๓) การรณรงค์และประชาสัมพันธ์	ศอ.ปส.ทบ ศอ.ปส.ทร. และ นทพ.
๕. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๕.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน	๕.๑.๑ แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ๑) ผลักดันให้เกิดความร่วมมือ โดยใช้กลไกระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ๒) การพบปะพัฒนสัมพันธ์ และ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติด ตั้งแต่ ระดับ (ต่อ) , ปฏิบัติการจนถึงระดับทภ. ๓) การจัดตั้ง Point of	ศอ.ปส.เหล่าทัพ ขว.ทหาร ชด.ทหาร และ ยก.ทหาร

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
	๕.๒ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งคู่ขนาน	Contact ๕.๒.๑ แนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ๑) จัดตั้งชุมชนเข้มแข็งคู่ขนาน โดยรอบประเทศ	
	๕.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียน	๕.๓.๑ แนวทางการเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียน ๑) ขยายกรอบความร่วมมือ โดยใช้กลไกระดับกองทัพ ๒) จัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน	หน่วยรับผิดชอบ นขต.ศอ.ปส.ทท. นขต.ศอ.ปส.บก.ทท. สน.บก.บก.ทท.
๖. ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด	๖.๑ การเสริมสร้างปัจจัยบวกและพื้นที่บวกในหน่วยทหาร	๖.๑.๑ แนวทางการเสริมสร้างปัจจัยบวกและพื้นที่บวกในหน่วยทหาร ๑) การป้องกันในเชิงบวก โดยการเฝ้าระวังและการป้องปรามอย่างต่อเนื่อง ๒) การจัดระเบียบชุมชนในหน่วยทหาร ๓) การจัดลานกีฬาเพื่อสุขภาพ	นขต.ศอ.ปส.ทท. นขต.ศอ.ปส.บก.ทท. กร.ทหาร และ สน.บก.บก.ทท.
	๖.๒ การเสริมสร้าง	๖.๒.๑ แนวทางการเสริมสร้างปัจจัยบวก	หน่วยรับผิดชอบ

(ต่อ)

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
๗. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน	ปัจจัยบวกและพื้นที่บวกในชุมชนใกล้ที่ตั้งหน่วยทหาร	และพื้นที่บวกในชุมชนใกล้ที่ตั้งหน่วยทหาร ๑) การป้องกันในเชิงรุก โดยการลาดตระเวน/ตรวจตราอย่างต่อเนื่อง ๒) การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ๓) การพัฒนาชุมชนให้เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่มีความน่าอยู่	นขต.ศอ.ปส.ทท. นขต.ศอ.ปส.บก.ทท. และกร.ทหาร
	๗.๑ การสร้างชุมชนโดยรอบที่ตั้งหน่วยทหารมีความเข้มแข็ง	๗.๑.๑ แนวทางในการสร้างชุมชนโดยรอบที่ตั้งหน่วยทหารมีความเข้มแข็ง ๑) จัดตั้งเครือข่ายยาเสพติดภาคประชาชน ๒) จัดตั้งแกนนำนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา ๓) การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกับภาครัฐ ๔) การจัดกิจกรรมประสานความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง	ส่วน อำนวยการ ศอ.ปส.ทท.

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
๘. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๘.๑ การบริหารหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	<p>๘.๑.๑ แนวทางการบริหารหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ</p> <p>๑) วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มปัญหายาเสพติด</p> <p>๒) วิเคราะห์ภารกิจให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล</p> <p>๓) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้มีความอ่อนตัวและเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน</p> <p>๔) จัดทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณเชิงบูรณาการ รองรับยุทธศาสตร์ของรัฐบาล</p> <p>๕) อำนาจการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๖) ทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการ (ต่อ) สอดคล้องกับสถานการณ์</p> <p>๘.๒.๑ แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูล</p>	<p>ข.ทหาร ข.เหล่าทัพ</p> <p>ศรภ. ยก.ทหาร ยก.เหล่าทัพ</p> <p>กพ.ทหาร กพ.เหล่าทัพ</p>

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
	<p>๘.๒ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด</p> <p>๘.๓ พัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด</p>	<p>เกี่ยวข้องกับยาเสพติด</p> <p>๑) จัดทำฐานข้อมูลปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่</p> <p>๒) จัดทำข้อมูลเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด</p> <p>๓) จัดทำข้อมูลปฏิบัติการด้านยาเสพติด</p> <p>๔) จัดทำข้อมูลกำลังพลปฏิบัติงานด้านยาเสพติด</p> <p>๕) จัดทำระบบรายงานการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล</p> <p>๘.๓.๑ แนวทางการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด</p> <p>๑) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อรองรับการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน</p> <p>๒) พัฒนาความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p> <p>๓) การรวบรวมองค์ความรู้ด้านยาเสพติด และเผยแพร่ให้กับกำลังพลผู้ปฏิบัติงานได้ทราบ</p>	<p>กพ.ทหาร กพ.เหล่าทัพ ขว.ทหาร ขว.เหล่าทัพ ยก.ทหาร ยก.เหล่าทัพ</p> <p>ยก.ทหาร ยก.เหล่าทัพ</p>

ตารางที่ ๓ - ๒ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ
	๘.๔ การเสริมประสิทธิภาพการสกัดกั้นการปฏิบัติการด้านยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๘.๔.๑ แนวทางการเสริมประสิทธิภาพการสกัดกั้น/ปฏิบัติการด้านยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๑) การสนับสนุนยุทธโศปกรณ์พิเศษให้กับ กกล.ป้องกันชายแดน และหน่วยปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด ๒) การสนับสนุนยุทธโศปกรณ์ในการจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด	

บทบาทหน้าที่กองทัพไทยในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

บทบาทหลัก

จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และให้การสนับสนุนส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงการบำบัด/ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยมี ผบ.ทสส. เป็น ผอ.ศอ.ปส.ทท. ซึ่งเป็นหน่วยหลักในการประสานการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลหน่วยปฏิบัติในการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยใช้กำลังจาก กกล.ป้องกันชายแดน ๘ กกล. เป็นหน่วยหลักในการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดนทางบก และใช้กำลัง ๓ ทรภ. สกัดกั้นทางทะเล ใช้กำลังของ ศอ.ปส.ทอ. สกัดกั้นบริเวณท่าอากาศยาน มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ ใช้กลไกความร่วมมือทางการทหารกับทหารในประเทศเพื่อนบ้านทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ

กลยุทธ์ที่ ๒ การสกัดกั้นบริเวณแนวชายแดน : สกัดกั้น ป้องกัน ควบคุม ไม่ให้ยาเสพติดเคมีภัณฑ์ สารตั้งต้น ผ่านเข้า - ออกตามแนวชายแดน บริเวณช่องทางทำข้ามทั้งทางบกและทางน้ำ

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : บูรณาการกลไกชุดปฏิบัติการมวลชนของ กอ.รมน. หน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และพลังชุมชนในพื้นที่ หมู่บ้านตามพื้นที่ชายแดน สร้างความปลอดภัย พัฒนา และสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๔ การปฏิบัติการในพื้นที่พิเศษ : โดยจัดหน่วยเข้าปฏิบัติการและเคลื่อนไหวในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดรุนแรง เป็นแหล่งพักยาเสพติด และเป็นเส้นทางผ่านในการลำเลียงยาเสพติด บทบาทสนับสนุน ให้การสนับสนุนส่วนราชการอื่น ตามนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญ ได้แก่

ด้านบำบัดรักษา/ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด : จัดตั้งค่ายวิวัฒน์พลเมือง สนับสนุนกรมคุมประพฤติ โดยมีค่าย/โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง และศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่จัดตั้งขึ้นในค่ายทหาร รวม ๕๕ ศูนย์

ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานประเทศเพื่อนบ้าน (ศปย.ศอ.ปส.ทท.) มี ขต.ทหาร เป็นหน่วยรับผิดชอบ โดยการใช้กลไกความร่วมมือทางทหารในทุก ระดับ เพื่อแสวงหาความร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และยกระดับปัญหาเป็นระดับ ภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล

การสนับสนุนยุทธโศปกรณ์พิเศษให้กับ กกล.ป้องกันชายแดน

บก.ทท. ได้จัดหายุทธโศปกรณ์พิเศษ สนับสนุนภารกิจของ ศอ.ปส.เหล่าทัพเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ทั้งนี้ ในห้วงระยะเวลาที่มีการจัดหาที่สำคัญ ดังนี้ ดำเนินการจัดหายุทธโศปกรณ์พิเศษ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๑๑ รายการ วงเงิน ๑๕,๓๗๒,๗๐๔.- บาท ประกอบด้วย ยุทธโศปกรณ์ฯ สาย ขส. จำนวน ๓ รายการ สาย สส. จำนวน ๖ รายการ สาย พธ. จำนวน ๑ รายการ และสาย ช. จำนวน ๑ รายการ ซึ่งได้แจกจ่ายให้กับ กกล.ป้องกันชายแดนแล้ว

ดำเนินการจัดหายุทธโศปกรณ์พิเศษ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๑๘ รายการ วงเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐.- บาท ประกอบด้วย ยุทธโศปกรณ์ฯ สาย ขส. จำนวน ๕ รายการ สาย สพ. จำนวน ๘ รายการ สาย สส. จำนวน ๔ รายการ และสาย พธ. จำนวน ๑ รายการ ทั้งนี้ อยู่ในขั้นตอนการจัดหา ซึ่งจะส่งมอบยุทธโศปกรณ์ฯ ให้กับ กกล.ป้องกันชายแดน ในไตรมาสที่ ๓/๕๘ ต่อไป

การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ศอ.ปส.ทท. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด
๒. คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด
๓. คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ
๔. คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ
๕. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

แนวคิดหลัก

๑. ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Center) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒. แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง (Participation Oriented) ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

๔. แก้ปัญหาแบบองค์รวม (Holistic Approach) ด้วยการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบครบวงจร

๕. สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ (Balance Approach) ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด (Demand reduction strategy) และการลดอุปทานยาเสพติด (Supply Reduction Strategy)

๖. เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ (Result Based Management) โดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

ทิศทาง

๑. ควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม โดยมุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อยาเสพติดของกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผู้เสพรายใหม่ผู้กระทำความผิดรายใหม่

๒. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดพลังแผ่นดิน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระยะยาว

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๑. ด้านการป้องกันยาเสพติด

๑.๑ โครงการปฏิบัติธรรมนำปัญญาต้านภัยยาเสพติด

จัดกิจกรรมโดยนำกำลังพล บก.ทท.และ ครอบครัวจำนวน ๒๐๐ คน ไปปฏิบัติธรรม และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยจากยาเสพติด ณ วัดสามง่าม ต.ลำโพ อ.บางบัวทอง จว.น.บ. จำนวน ๒ รุ่น รุ่นที่ ๑ เมื่อ ๒๒ – ๒๕ ธ.ค.๕๘ และรุ่นที่ ๒ เมื่อ ๑๙ – ๒๒ ม.ค.๕๙

๑.๒ โครงการเยาวชนภาคฤดูร้อนของ บก.ทท. โดย กร.ทหาร

กร.ทหาร ๒๘๐,๐๐๐ ดำเนินการจัดโครงการเยาวชนภาคฤดูร้อน ของ บก.ทท. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๙ เม.ย.๕๙ ณ อาคาร ๖ กร.ทหาร เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเป็นบุตร หลานข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงาน ราชการ ของ บก.ทท. จำนวน ๘๐ คน โดยจัดให้มีการเดินทางไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ทำกิจกรรมเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ

๑.๓ การป้องกันและเฝ้าระวังกลุ่มเป้าหมายพลทหาร กองประจำการของ สส.ทหาร
 - ตรวจหาสารเสพติดทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๒/๕๘ จำนวน ๑๘๑ นาย
 ผลการตรวจ พบสารเสพติด จำนวน ๑๔ นาย -
 - จัดการศึกษาอบรมให้ความรู้และดูงานการ บำบัดยาเสพติด ณ สถาบันธัญญา
 รักษ์

๑.๔ โครงการเยาวชนภาคฤดูร้อนของ บก.ทท. โดย สส.ทหาร
 - จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัย ของยาเสพติดให้กับเยาวชนที่
 เข้าร่วมกิจกรรม และเพิ่มทักษะด้านการเล่นกีฬาฟุตบอล และ การเล่นดนตรีไทยขั้นพื้นฐาน

- พาเยาวชนทัศนศึกษาในพื้นที่ จว.ส.พ. และ จว.ช.บ.

๑.๕ โครงการเยาวชนภาคฤดูร้อนของ บก.ทท. โดย สปท.
 สปท. จัดกิจกรรมโครงการเยาวชนภาคฤดู ร้อนของ บก.ทท. ประจำปี
 งบประมาณ ๒๕๕๙ ระหว่าง ๒๓ มี.ค. - ๑ เม.ย.๕๙ มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ คน
 กิจกรรมประกอบด้วย การจัดการอบรมเกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติด ณ ป.ป.ส. ฝึกซ้อมกีฬาว่ายน้ำและ
 ฝึกอรรถยุทธการต่อสู้ป้องกันตัว ณ ศรภ. ฝึกพลังจิตใต้สำนึกกับการดำเนินชีวิต ณ ห้องเรียน
 บทว.สปท. ทัศนศึกษาดูงาน ณ จว.อ.ท. เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร (สนามหลวง) และ
 เข้าชมพิพิธภัณฑ์เรือ (อรุณ อมรินทร์) ฟังบรรยายธรรมะ ณ อาคาร พุทธชาติพระทรงชัย เพื่อ
 เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวังภายในหน่วย และ เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 ห่างไกลจากยาเสพติด

๑.๖ เตรียมทหารร่วมใจเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด
 จัดกิจกรรมร่วมใจเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ดังนี้
 - กิจกรรมเฝ้าระวังและตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยงหาสารเสพติด กับข้าราชการ พล
 ทหาร และนักเรียนเตรียมทหาร
 - กิจกรรมแอโรบิกต้านยาเสพติด แก่ข้าราชการและครอบครัวในทุกวันจันทร์ -
 วันพุธ เวลา ๑๗๐๐ - ๑๘๐๐ ชั่วโมง พ.ย.๕๘ - ก.ค.๕๙ ณ ลานอเนกประสงค์ ซอย ๒๖ บริเวณ
 บ้านพักข้าราชการ รร.ตท.๑
 - กิจกรรมเทควันโดต้านยาเสพติด แก่บุตรหลานข้าราชการและเยาวชนพื้นที่
 รอบที่ตั้ง รร.ตท.สปท. หัวง ๕.ค.๕๘ - ม.ค.๕๙
 - กิจกรรมรวมพลังแผ่นดินดนตรีต้านยาเสพติด แก่บุตรหลานข้าราชการและ
 เยาวชนพื้นที่รอบ ที่ตั้ง รร.ตท.สปท. เมื่อ ๙ ม.ค.๕๙
 - กิจกรรมปฏิบัติธรรมถวายในหลวง - ราชนี โรงเรียนเตรียมทหารสามัคคีร่วม
 ต้านยาเสพติด ระหว่าง ๑๗ - ๑๙ มี.ย.๕๙ ณ วัดอัมพวัน จว.ส.ท.
 - จัดบรรยายพิเศษ ชีวิตดี๊ดี ชีวิตดี๊ดี ต้องห่างไกลยาเสพติด หยุดป่วยเร็ว หยุด
 แก่ง่าย ด้วยธรรมชาติบำบัด เมื่อ ๒๗ ก.ค.๕๙ ณ ห้องประชุมอัมพรพิสิษฐ์ รร.ตท.๑

๑.๗ ค่ายเยาวชนฤดูร้อนเตรียมทหาร ต้านภัยยาเสพติด

จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนฤดูร้อนเตรียมทหาร ด้านภัยยาเสพติด ระหว่าง ๑๔ - ๒๕ มี.ค.๕๙ ณ กองพลศึกษา รร.ตท.สปท. โดยมีนักเรียนในโรงเรียนใกล้เคียงที่ตั้ง จำนวน ๓๐๐ คน ร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนห่างไกลยาเสพติด

๑.๘ การรณรงค์ป้องกันกลุ่มเป้าหมาย นชท.

- ดำเนินการตรวจปัสสาวะ นชท. ภาคปกติ/ ภาคสมทบ ในลักษณะการสุ่มตรวจ นชท. กลุ่มเสี่ยง เป็นประจำทุกต้นเดือน (เว้นช่วงปิดภาคเรียน) เพื่อตรวจหาสารเสพติดในขั้นต้น

- ดำเนินการจัดบรรยายพิเศษ เรื่องยาเสพติด สำหรับ นชท. ชั้นปีที่ ๑ ภาคปกติ และภาคสมทบ จำนวน ๕๗๐ คน เมื่อวันที่ ๒๓ ธ.ค.๕๙ ณ ลานอเนกประสงค์ กรม นร.รร.ชท.สปท. พร้อมได้จัดบอร์ดนิทรรศการฯ ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด

- จัดการแข่งขันฟุตบอล ๗ คน เพื่อต่อต้านยาเสพติด เมื่อ ๒ พ.ย.๕๘ - ๑๖ ธ.ค.๕๘ เวลา ๑๖๓๐ - ๑๙๓๐ ณ สนามฟุตบอล กรม นร. รร.ชท.สปท. และได้ดำเนินการจัดพิธีมอบรางวัลให้กับนชท. ที่ได้เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอล

๑.๙ การป้องกันและเฝ้าระวังกลุ่มเป้าหมายพลทหาร พัน.รวป.สน.บก.บก.ทท.

- สน.บก.บก.ทท. ดำเนินการฝึกอบรม จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ในห้วงเดือน ธ.ค.๕๘ จำนวน ๓๐๐ นาย และครั้งที่ ๒ ในห้วงเดือน มี.ย.๕๙ จำนวน ๓๐๐ นาย โดยเดินทางไปดูงาน ณ วัดถ้ำกระบอก จว.ส.บ.

๑.๑๐ การสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวังพื้นที่พักอาศัย ของ บก.ทท.

- จัดเจ้าหน้าที่สารวัตรทหาร ในและนอกเครื่องแบบ ออกตรวจและตั้งด่านตรวจ รวมทั้งออกหาข่าว ช่วงนอกเวลาราชการ และวันหยุดราชการ บริเวณพื้นที่ที่ตั้งหน่วยทหาร ใน บก.ทท. อาคารสวัสดิการ บก.ทท. และ พื้นที่ใกล้เคียง รวม ๑๒ พื้นที่

๑.๑๑ โครงการรวมพลังเยาวชนกองทัพไทยด้านภัยยาเสพติด

จัดกิจกรรมนำนักเรียนจากโรงเรียนที่เคยผ่านการอบรมตามโครงการฝึกอบรมเยาวชนฯ ของ บก.ทท. รวม ๑๕๐ คน มาร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกัน ต่อต้านภัยจากยาเสพติด ในงานวันเด็กแห่งชาติ ๙ ม.ค.๕๙ ที่ บก.ทท. และห้องประชุม ๑ กร.ทหาร

๑.๑๒ โครงการค่ายพุทธธรรมต้านภัย

จัดกิจกรรมนำนักเรียน จากโรงเรียนฤทธิณรงค์รอน และโรงเรียนนันทประสิทธิ์วิทยา เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติธรรม ณ วัดสามง่าม ต.ลำโพ อ.บางบัวทอง จว.น.บ. จำนวน ๒ รุ่นๆ ละ ๓๐๐ คน รุ่นที่ ๑ เมื่อ ๖ - ๘ ม.ค.๕๙ และรุ่นที่ ๒ เมื่อ ๒๗ - ๒๙ ม.ค.๕๙

๑.๑๓ สานฝันวัยใส ของ นทพ.

นทพ. ร่วมกับมูลนิธิรัฐบุรุษ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ จัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ให้รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า สามารถเป็นแกนนำในการป้องกันปัญหาหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มี.ย.๕๙ ณ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จว.ข.ก. โดย สนภ.๒ นทพ. และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๐ ส.ค.๕๙ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จว.บ.ร. โดย สนภ.๕ นทพ. มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการฯ รวม ๓,๑๖๐ คน

๑.๑๔ โครงการเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด

นทพ. (นพค.สนภ.๑ - ๕ นทพ., วส.๙๑๒ สนภ.๔ นทพ. และ กกส.สทพ. นทพ.) จัดฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย รวมจำนวน ๖๒ รุ่น ๆ ละ ๔๐ คน โดยดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการ หมู่บ้าน และโรงเรียน ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการ และสถานศึกษาในพื้นที่ดำเนินโครงการอย่างบูรณาการ

๑.๑๕ โครงการนักเรียนเตรียมทหารร่วมใจป้องกันยาเสพติดในชุมชน

จัดกิจกรรมโครงการนักเรียนเตรียมทหารร่วมใจป้องกันภัยยาเสพติดในชุมชน
 ขั้นที่ ๑ จัดการฝึกอบรมนักเรียนเตรียมทหาร ที่เข้าร่วมโครงการฯ ระหว่าง ๓ - ๔ พ.ค.๕๙ เวลา ๑๙๐๐ ถึง ๒๒๐๐ ณ ห้องประชุมจตุรงค์ บก.กรม นร.รร.ตท.สพท. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและเทคนิคการเป็นวิทยากรด้านยาเสพติด ในการนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง รร.ตท.ฯ

ขั้นที่ ๒ นำนักเรียนเตรียมทหารที่ผ่านการฝึกอบรมการเป็นวิทยากรด้านยาเสพติด แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม เพื่อเข้าทำกิจกรรมตามโครงการฯ เมื่อ ๑๐ มิ.ย.๕๙ เวลา ๐๘๓๐ - ๑๒๐๐ ณ โรงเรียนเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง รร.ตท.ฯ จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขาดิน (แสงสว่างวิทยา) โรงเรียนนายกัฒนการ (บ้านนา) โรงเรียนมาลาสวรรค์พิทยา โรงเรียนวัดหนองรี และโรงเรียนนักบุญยอแซฟอุปถัมภ์ หนองรี อ.บ้านนา จว.น.ย.

๑.๑๖ ดุริยางค์กองทัพไทยร่วมใจต้านภัยยาเสพติด

จัดกิจกรรมโครงการดุริยางค์กองทัพไทยร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ประจำปี ๒๕๕๙ ระหว่าง ๑ - ๒๙ เม.ย.๕๙ ณ ดย.สสท.ทหาร มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๕ คน

๑.๑๗ การผลิตสื่อเพื่อรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

กร.ทหาร จัดทำหนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อใช้ในกิจกรรมของหน่วยในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จำนวน ๒๕,๐๐๐ เล่ม

๑.๑๘ การรณรงค์และประชาสัมพันธ์โดย นทพ.

นทพ. (วส.สนภ.๑ - ๕ นทพ. และ วส.๙๑๙ บก.นทพ.) จัดการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ภายในเขตรับผิดชอบ จำนวน ๖ รุ่น ๆ ละ ๑๐๐ คน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมาย และนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้กับบุคคลในครอบครัว และชุมชนต่อไป

๑.๑๙ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามพื้นที่ชายแดน ของ นทพ.

นทพ. ได้ดำเนินโครงการการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามพื้นที่ชายแดน โดยจัดการฝึกอบรมราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๖๐ รุ่นๆ ละ ๖๐ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและชุมชน มีส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกระทำ ร่วมแก้ไขร่วมตรวจสอบปัญหาของชุมชน โดย สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน ร่วมคิดตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของชุมชน โดยมีผู้ผ่านการฝึกอบรมรวม ๓,๖๐๐ คน

๒. ด้านการปราบปราม

๒.๑ การบูรณาการข่าวกรองยาเสพติด

- ผอ.สนช.ชว.ทหาร เป็นประธานการประชุม ประชาคมข่าวกรองยาเสพติด ณ ห้องประชุม ชว.ทหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานข่าวระหว่างหน่วยข่าวของ บก.ทท./ศอ.ปส.ทท. วิเคราะห์และประมาณการข่าวกรองยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เดินทางประสานงานประชาคมข่าวกรองยาเสพติด พื้นที่ ทภ.๓ ระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ธ.ค.๕๘ และ ๒๐ - ๒๔ มิ.ย.๕๙ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานสายงานข่าว และรับทราบข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ รวมถึงรับทราบ สภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน

- เดินทางไปศึกษาและสำรวจสภาวะแวดล้อมด้านยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาว และ วน.

๒.๒ การปฏิบัติการข่าวยาเสพติดของ ศรภ.

ศรภ. ได้ปฏิบัติงานด้านการข่าวยาเสพติด ดังนี้

- ติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดและพฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

- ตรวจสอบพื้นที่ที่ตั้งแหล่งผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศ และแหล่งพักยาเสพติด และเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- การรวบรวมข่าวสารเพื่อนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิด ผลการดำเนินการนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิด จำนวน ๘๐ ครั้ง อาชญากรรมข้ามชาติ ๑ ครั้ง ผู้ต้องหาทั้งสิ้น ๑๑๘ คน

๒.๓ การอำนวยความสะดวกด้านยาเสพติด

ชว.ทหาร จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการข่าว กรองยาเสพติด ระหว่าง ๓๐ พ.ย. - ๒ ธ.ค.๕๘ ณ จว.น.ฐ. และ จว.ก.จ. โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานสายงานข่าว เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานสายงานข่าว

๒.๔ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน

ยก.ทหาร ดำเนินการเสริมสร้างประสิทธิภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามพื้นที่ชายแดน ดังนี้

- จัดหาชุดโพรเกร็ดพิเศษ สนับสนุน กกล. ป้องกันชายแดน
- จัดข้าราชการของ ทท./ศอ.ปส.ทท. เดินทางไปศึกษาภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมของ สปป.ลาว และ วน. ระหว่าง ๑๑ - ๑๙ ธ.ค.๕๘

- เดินทางไปติดตามการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และ สมม. ระหว่าง ๘ - ๑๑ ส.ค.๕๙

- เดินทางไปตรวจ ติดตาม ประเมินผล และรวบรวมข้อมูลการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของ ศอ.ปส.ทท.

๓. การบำบัด

๓.๑ การฝึกอบรมเยาวชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

นพท. (นพค.๑๓ สนภ.๑ ฯ) จัดการฝึกอบรม เยาวชนที่ต้องเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู และประสบปัญหาการมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จำนวน ๑ รุ่น จำนวน ๓๙ คน ให้มีความตระหนักในพิษภัยของยาเสพติด และสามารถ เป็นแกนนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ สามัคคี มีความภูมิใจในแผ่นดินเกิด และตระหนักในการตอบแทนคุณของแผ่นดินมีความรอบรู้ในแนวทางที่จะศึกษาต่อ และการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

๔. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ

- จก.ชต.ทหาร และคณะ เข้าพบ ลธ.ป.ป.ส. เพื่อหารือข้อราชการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานยาเสพติด ปี ๕๙ เมื่อ ๗ ต.ค.๕๘ ณ สำนักงาน ป.ป.ส.
- จัดการสัมมนา ศปย.ศอ.ปส.ทท. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ระหว่าง ๑๕ - ๑๘ มี.ค.๕๙ ณ โรงแรม เดอะ รอยัล เจมส์ ลอตจ จว.น.ฐ.
- นำเจ้าหน้าที่สำนักงานประสานงานปราบปรามยาเสพติดชายแดน (BLOs) ไทย - กัมพูชา ศึกษาดูงาน ณ กรุงเทพฯ และ จว.ช.ร. ระหว่าง ๖ - ๙ มิ.ย.๕๙ (กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๕๙ : ๓๓ - ๔๔)

ปัญหาอุปสรรค

ผู้ศึกษาพบว่า การปฏิบัติในกระบวนการที่สำคัญในการนํานโยบายสู่การปฏิบัติของส่วนราชการใน บก.ทท. ในการบริหารและจัดสรรทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญอยู่ ๔ กระบวนการ ได้แก่

๑. กระบวนการจัดทำแผน
๒. กระบวนการจัดสรรทรัพยากร
๓. กระบวนการปฏิบัติและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์
๔. กระบวนการตรวจสอบและประเมินผล

พบว่า การดำเนินการแต่ละกระบวนการยังมีปัญหาในการปฏิบัติ ทำให้กองทัพไม่สามารถบริหารและจัดการการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไปยังทิศทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ นั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกัน ปราบปรามยาเสพติด เพื่อยับยั้งป้องกันมิให้ยาเสพติดแพร่กระจายในประเทศ และให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด โดยชี้ให้เห็นถึงพิษภัยของยาเสพติด สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชนสนับสนุนการให้ความรู้แก่ประชาชน กำลังพล นักเรียน นักศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติการดำเนินชีวิตให้ห่างไกลยาเสพติด เพื่อเป็นกำลังของชาติที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อ

ไม่กลับไปใช้ยาเสพติดอีก นอกจากนี้ กองทัพอไทยยังพยายามแสวงหาความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน

บทที่ ๔

วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางปรับปรุงกระบวนการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของกองบัญชาการกองทัพไทย

การศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด: ในทัศนะผู้เชี่ยวชาญทางทหาร มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอผลเพื่อให้เห็นถึงบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ที่กำหนด และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกอำนาจการ และกลไกปฏิบัติการ งานวิชาการ งาน ประเมินผล งานพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเทคโนโลยีในระดัพื้นที่เป็นต้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะ และเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่งกำลังพลของ กองทัพไทย ที่ผสมผสานภายในกรอบแผนปฏิบัติการฯ ปี ๒๕๖๐ มี ๘ ยุทธศาสตร์ตามกรอบแผน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พค๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๒. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด
๓. ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม
๔. ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด
๕. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ
๖. ยุทธศาสตร์สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด
๗. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน
๘. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ที่ปฏิบัติงานด้านนโยบายยาเสพติด และผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งหมด ๑๐ คน โดยผู้ศึกษาได้แบ่งผล การศึกษาออกเป็น ๕ ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ ๑ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพไทย
- ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์
- ส่วนที่ ๓ สรุปและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค

ส่วนที่ ๔ แนวทางการปรับปรุงกระบวนการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของ
กองบัญชาการกองทัพไทย

ส่วนที่ ๕ สรุป

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพไทย

ในส่วนนี้จะนำเสนอให้เห็นถึงการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพไทย

๑. ปัจจุบัน ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทพ.) ได้รับมอบหมายภารกิจสกัดกั้นการนำเข้า/ส่งออกยาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดนป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล ติดตามประเมินผล และสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ด้วยเหตุนี้กองทัพไทยจึงให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ที่กำหนด และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกอำนวยการ และกลไกปฏิบัติการ งานวิชาการ งานประเมินผล งานพัฒนาบุคลากร การพัฒนาไกลเฝ้าระวังในระดับพื้นที่เป็นต้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะ และเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่อำเภอในปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็น ๔ ด้านด้วยกัน

๑. ด้านการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน
๒. ด้านการบำบัดรักษายาเสพติด ประกอบด้วย
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้เสพยาเสพติด
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม
๓. ด้านการปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วย
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ความร่วมมือระหว่างประเทศ
๔. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย
  - ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

๒. ความเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง

๑. ความเชื่อมโยงกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

๒. ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๑ ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และด้านพัฒนากฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ

๓. ความเชื่อมโยงกับ Roadmap กระทรวงยุติธรรม ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๔. ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๕. ความเชื่อมโยงกับแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ในลักษณะบูรณาการด้านการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

๖. ความเชื่อมโยงกับการปฏิรูปประเทศตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์

๑. พันเอก ไชยา ศรีนวล ผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ สำนักงานแผนและโครงการ กรมยุทธการทหาร (สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันเอก ไชยา ศรีนวล ผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ สำนักงานแผนและโครงการ กรมยุทธการทหาร ท่านปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งบูรณาการแผนงานและงบประมาณด้านยาเสพติดของท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยและได้ทำงานร่วมกับ ป.ป.ส. ท่านได้ให้ความเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย ซึ่งสอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง และยุทธศาสตร์ที่กำหนด เนื่องจากมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมด้านยาเสพติด และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองทัพไทยรับนโยบายมาจากรัฐบาล กองทัพไทยจึงขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในแต่ละปีนั้นยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติด จะมีนโยบายไม่เหมือนกัน กองทัพไทยมีความรับผิดชอบหลักคือการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ป้องกันไม่ให้ตัวยาเข้ามาในประเทศ สารตั้งต้นไม่ให้ออกไป ส่วนการป้องกันเป็นการเฝ้าระวังภายในหน่วยและชุมชนใกล้ที่ตั้ง ในระดับความร่วมมือระหว่างประเทศกรมกิจการชายแดนทหารดำเนินการ โดยใช้แนวทางการสร้างความร่วมมือ และใช้กลไกความร่วมมือที่กองทัพไทยมีกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นกลไกในการขับเคลื่อน รวมถึงการแจ้งข่าวสาร เราใช้กรอบที่รัฐบาลกำหนดในการดำเนินงาน ปัญหาผู้ลักลอบค้ายาเสพติดยังไม่ลดลงเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอยลง ทำให้เกิดผู้ค้ารายใหม่มาตลอด เพราะคนยังไม่ตระหนัก เพื่อให้เกิดจิตสำนึก ดังนั้นปัญหานี้ต้องให้ความรู้กับคนในชาติว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วจะเกิดผลกระทบต่อคนในชาติและประเทศชาติอย่างไร ในด้านกระบวนการการทำงานนโยบายยาเสพติดนั้นกองทัพไทย มีส่วนร่วมในระดับรัฐบาลและกองทัพไทยมาทำในระดับนโยบายเอง กองทัพมาทบทวนว่าเราทุ่มเททรัพยากร แต่ยาเสพติดไม่ลดลงกลับมีมากขึ้น และงบประมาณใช้เยอะมาก

กลับมาตรวจสอบว่าเกิดอะไรขึ้น ต้องเริ่มตั้งแต่ความตระหนักของคนในชาติ และควรมุ่งแก้ไขปัญหาชุมชน กฎหมายบังคับมากขึ้นแต่คนนำไปใช้อาจยังไม่เข้าใจ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีส่วนเกี่ยวข้องได้ ประโยชน์ หรือละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในส่วนการดำเนินงานของกองทัพไทยเราดำเนินงานปฏิบัติตามกรอบนโยบายของรัฐบาล โดยมีกองกำลังสนับสนุนในการดำเนินงาน ส่วนบทลงโทษของกำลังพลควรจริงจัง โดยเฉพาะการปราบปรามผู้มีอิทธิพลอย่างจริงจัง ข้อเท็จจริงต่างประเทศเป็นผู้ผลิตมาผลิตตามชายแดน แล้วลักลอบนำเข้าประเทศ ดังนั้นจึงเกิดความร่วมมือระดับท้องถิ่นโดยตรงเช่น โครงการเซพแมโขง มี ๖ ประเทศ หลักคือ จีน ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม ไทย ในลุ่มน้ำแม่โขงปัจจุบันเราสกัดกั้นได้เยอะขึ้น ส่วนชายแดนในระดับประเทศนั้นเป็นระดับนโยบายก็มีการถ่ายทอดคำสั่งลงมาอยู่แล้ว และในส่วนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นนับว่ามีความมั่นคงของประเทศอย่างมากจากคนในชาติที่มีความเสี่ยงในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดประเทศจะมั่นคงได้อย่างไร ในด้านอุปสรรคของการดำเนินงานนั้นผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญดังนั้น การดำเนินงานจึงทำตามกรอบนโยบาย เรามีแผนการดำเนินงานทั้งแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น มีการทบทวนแผนงานปีละ ๑ ครั้งในไตรมาสแรกของปีงบประมาณเพื่อเอาแผนปีที่แล้วมาทบทวน และสามารถดำเนินการในปีต่อไปได้ ในการดำเนินงานด้านการสนับสนุน การสกัดกั้น เราทำงานได้ในระดับที่น่าพอใจของผู้ที่รับผิดชอบของ ปปส. ส่วนในด้านปราบปรามนั้นเป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง กองทัพมีจุดแข็งในการปฏิบัติงานเนื่องจากผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. พันเอก ขวลิขิต วรเดช รองผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ สำนักงานแผนและโครงการ กรมยุทธการทหาร (สัมภาษณ์, ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์ พันเอก ขวลิขิต วรเดช รองผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ สำนักงานแผนและโครงการ กรมยุทธการทหาร ท่านปฏิบัติหน้าที่ของกองบัญชาการกองทัพไทยในการวางแผน ประสานงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพไทยและหน่วยบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการแปลงนโยบาย ยุทธศาสตร์ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปปส.ทท.) ไปสู่การปฏิบัติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า มีความสอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง และยุทธศาสตร์ที่กำหนด เนื่องจากการกำหนดนโยบาย นั้น ได้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างรอบด้าน ทั้งการป้องกัน การปราบปราม (การสกัดกั้นยาเสพติด) การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้ข้าราชการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดอย่างแท้จริง นั้น ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และติดตามประเมินผลการดำเนินงานในเชิงนโยบายในห้วงปีผ่าน เพื่อจะได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ซึ่งจะต้องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ และกลไกในการขับเคลื่อน รวมทั้งการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับนโยบายยาเสพติด ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยอยู่แล้ว เพราะครอบคลุมภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลแล้ว ทั้งในเรื่องการสกัดกั้นยาเสพติด การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง การสนับสนุนส่วนราชการและตำรวจในการปราบปรามยาเสพติด การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้งการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อีกทั้งแผนงานด้านยาเสพติด

ติดก็มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งการสกัดกั้น การป้องกันและปราบปราม การบำบัดรักษาฯ และการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ นอกจากนี้ ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง ว่า การกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จะต้อง สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่ได้รับมอบหมาย และให้ถือว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหน้าที่ ของกำลังพลทุกคน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เนื่องจากภารกิจหลักของกองทัพไทย คือการสกัดกั้นยาเสพติด ดังนั้น ควรเสริมประสิทธิภาพในการสกัดกั้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้าง ชุมชนและครอบครัวให้ปลอดภัยจากยาเสพติด สำหรับทิศทางนโยบาย/แผนยาเสพติดของกองทัพไทยใน อนาคต เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติท่าน มองว่า การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม จะต้องมีแนวทางการแก้ไขทั้งระบบ คือ ต้นน้ำ (แหล่งผลิตภายนอกประเทศ) กลางน้ำ (การสกัดกั้นและปราบปราม) และปลายน้ำ (การ ป้องกันและการบำบัดรักษาฯ) โดยจะต้องมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ การแสวงหา ความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้า ยาเสพติด เห็นควรใช้กลไกที่มีอยู่ในการขับเคลื่อน การยกระดับปัญหายาเสพติดให้เป็นปัญหาใน ระดับภูมิภาค การเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภูมิภาค การ ขยายกรอบความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจนถึงในระดับการปฏิบัติการร่วม รวมทั้งการ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งคู่ขนานให้ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

๓. พันโท อติศักดิ์ ชุระสิทธิ์ นายทหารยุทธการและการข่าว หน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่ ๓๕ (สัมภาษณ์ , ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์ พันโท อติศักดิ์ ชุระสิทธิ์ นายทหารยุทธการและการข่าว หน่วย พัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๕ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลกำลังพลที่มีความเสี่ยงในการใช้สารเสพติด และ รายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หน่วยเหนือรับทราบเป็นประจำทุกเดือน ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน คือ ประเทศไทยเป็นเป้าหมายที่ปัจจัยเอื้อในหลาย ๆ ด้าน เช่น สามารถหายาเสพติดได้ง่าย เป็น ศูนย์กลางคมนาคมคนลำเลียงได้ง่าย รวมทั้งค่าครองชีพไม่แพง สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบาย ยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ให้ลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและนำคนออกจากวงจรการกระทำผิดเกี่ยวกับยา เสพติดอย่างชัดเจน จนไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชน สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่า ครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย คือ มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และ แผนที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนงานป้องกันและสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่มประชาชนทั่วไป รวมทั้งแผนงาน ด้านยาเสพติดก็มีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และ สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องรายใหม่ยังคงมีสัดส่วนสูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้ เสพ การที่มีผู้เกี่ยวข้องรายใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น มีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง ภาวะการว่างงาน การมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ รักความสะดวกสบาย ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หาก ท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ท่านจะทำ

นโยบายยาเสพติดที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ ด้านงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากร การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น การบริหารจัดการ รวมทั้งปัจจัยภายนอกอื่น ๆ สำหรับทิศทางนโยบาย/แผนยาเสพติดของกองทัพไทยในอนาคตเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ท่านมองว่า ปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทั้งในสถานบันเทิงที่เปิด-ปิดเกินเวลา การอนุญาตให้เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เข้าสถานบันเทิง การมั่วสุมในที่สาธารณะ การจำหน่ายยาเสพติดในร้านเกมส์ ขณะเดียวกันมีครอบครัวที่ไม่ผ่านครอบครัวเข้มแข็งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด นั้น เห็นว่าควรใช้รูปแบบเวทีต่างประเทศในการแสวงหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา การใช้มวลชนในหมู่บ้านเป็นเครือข่ายได้จะเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมปัญหาเสพติดเข้ามาในประเทศ สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท่านเห็นว่า การสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน และด่านสกัดตามจุด เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ยาเสพติดไม่สามารถเข้าหลุดรอดเข้ามาในประเทศได้ แต่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ประเด็นต้นเหตุ คือ ความต้องการของผู้บริโภคมาก ก็จะทำให้มีผู้ค้ายาเสพติดมีมากขึ้น รวมทั้งผู้ค้าก็คิดผลิตตัวยายให้แรงขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา

๔. พันโท นิธิกรณ์ คำแก้ว นายทหารยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค ๓ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สัมภาษณ์ , ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันโท นิธิกรณ์ คำแก้ว นายทหารยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค ๓ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านยาเสพติดตามแผนป้องกันประเทศ ดังนี้

พ.ศ.๒๕๔๘ ดำรงตำแหน่ง ผบ.มว.ร้อยม.๒ ม.พัน ๑๒๗ รับผิดชอบ อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่

พ.ศ.๒๕๔๙ ดำรงตำแหน่ง ผบ.ร้อยม.เคลื่อนที่เร็ว กกล.ผาเมือง รับผิดชอบ อ.เชียงดาว อ.ชัยปราการ และอ.ฝาง จ.เชียงใหม่

พ.ศ.๒๕๕๓ ดำรงตำแหน่ง ผบ.ร้อยม.๑ ฉก.ม.๒ รับผิดชอบ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

โดยมีภารกิจในการป้องกันชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ และสกัดกั้นยาเสพติดตามชายแดน จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ

ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สังคม จนถึง การป้องกัน สกัดกั้นตามแนวชายแดน เนื่องจากการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะต้องอาศัยความร่วมมือตั้งแต่ระดับครอบครัว จนถึงระดับประเทศ สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ให้ถือว่าเป็นการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ระดับเล็ก จนถึงระดับใหญ่ รวมทั้งมีการบูรณาการทุกส่วนงานในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ทั้ง คณะป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ฝ่ายปกครอง และทุกเหล่าทัพ สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่า ครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ระดับเล็ก จนถึงระดับใหญ่ คือ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ถึงระดับประเทศ รวมทั้งมีการบูรณาการร่วมกันของทุก

ภาคส่วนราชการในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติดก็มีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะปัญหาเสพติดในปัจจุบัน เกิดขึ้นในทุกระดับ เช่น มีการระบาดของยาเสพติดไปในทุกสังคม ทั้งในโรงเรียน ชุมชน สถานที่ทำงาน ซึ่งการแก้ไขปัญหา ต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหา ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชาติ จนถึงระดับนานาชาติ ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ท่านเห็นว่า ในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ทหารไม่มีอำนาจในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดอย่างชัดเจน อาศัยเพียงกฎอัยการศึกในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งอำนาจจะมอบให้แก่ผู้บังคับหน่วย หัวหน้าองค์การปกครองเท่านั้น จนท.ผู้ปฏิบัติงานจึงเกิดปัญหาในการทำงาน การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานปส.เป็นหัวขั้วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เห็นควรมีกฎหมายรองรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด ในฐานะที่ท่านเคยปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านมีความเห็นว่า หน่วยกำลังที่ป้องกันชายแดน มีการผลัดเปลี่ยนหน่วยในระดับกองร้อย ระดับมว. ฐานปฏิบัติการมีการเปลี่ยนหน่วยบ่อยเกินไป ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง ควรใช้หน่วยเดิมปฏิบัติงานประมาณ ๓ ปี สำหรับทิศทางนโยบายยาเสพติด/แผนยาเสพติดของกองทัพไทยในอนาคต เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ท่านมองว่า แนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปีพ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดี แต่ควรมีกฎหมายรองรับเจ้าหน้าที่ทหาร หรือผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดที่อยู่ตามกองกำลังป้องกันชายแดน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมากขึ้น

นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด นั้น เห็นว่า มีความเป็นไปได้ โดยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารด้านยาเสพติดระหว่างกัน โดยให้ข้อมูลทั้งแหล่งพักยาเสพติด ผู้นำเข้า ผู้ร่วมขบวนการ กลุ่มนายทุน กลุ่มขบวนการลำเลียง ให้มีการบูรณาการร่วมกัน เช่น การลาดตระเวนร่วม การตรวจค้น บริเวณช่องทางผ่านเข้า - ออก ทั้งที่ถูกต้องกฎหมายและไม่ถูกต้องกฎหมาย

๕. พันโท ฮาซัน หะยีอารง นายทหารยุทธการและการข่าว หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๔๑ (สัมภาษณ์ ,๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันโท ฮาซัน หะยีอารง นายทหารยุทธการและการข่าว หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๔๑ ปฏิบัติหน้าที่ นายข. เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ระหว่างปีพ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า นโยบายมีความสอดคล้องตามแนวทางยุทธศาสตร์ และสภาพปัญหาปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันมีการเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเสพ และจำหน่ายเป็นรายย่อย ๆ ทั้งยังเป็นเครื่องมือถูกใช้ในการจำหน่ายยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายใหญ่ แต่นโยบายนี้ยังไม่สอดคล้องกับปัญหาของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดที่เข้าไปมีผลประโยชน์และขาดจรรยาบรรณ ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ควรใช้กระบวนการการบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับ

นโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยอย่างครบถ้วน โดยผลลัพธ์ที่ได้สามารถลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสามารถนำคนออกจากวงจรการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจน จนไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม และประชาชนทั่วไป รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติดก็มีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสังคมเป็นอย่างมาก ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ท่านเห็นว่า นโยบายฯ นั้น จะต้องแก้ไขปัญหาคดีและเยาวชนเป็นอันดับแรก เพื่อลดและแก้ปัญหาคดีและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีมากขึ้นในปัจจุบัน และลดปัญหาของเจ้าหน้าที่รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ด้านยาเสพติด ทั้งให้การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อสร้างความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของกองกำลังหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามด้านยาเสพติด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด ในฐานะที่ท่านปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านมีความเห็นว่า ในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เยาวชนและราษฎรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ควรลดเวลาในการดำเนินงานให้สั้นลง เนื่องจากปัญหาความไม่สงบ และภารกิจประจำวันของผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งควรมีการสนับสนุนโครงการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เพื่อสร้างความสัมพันธ์และมวลชนที่ดีให้กับหน่วย

สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปี.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เห็นว่าควรดำเนินการดังนี้ :

๑. สนับสนุนโครงการหรือการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ที่มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาในชุมชนหรือท้องถิ่น
๒. สนับสนุนโครงการให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของกองกำลัง หรือเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๓. สนับสนุนโครงการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ หรือกลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มเสียง, ผู้เข้าร่วมลด ละ เลิก ยาเสพติด) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนในแถบอาเซียนในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด นั้น เห็นว่า มีความเป็นไปได้ โดยใช้แนวทางการประชุมร่วมกันของประเทศในอาเซียน โดยกำหนดการปราบปรามแหล่งผลิตยาเสพติด และใช้การสกัดกั้นโดยดำเนินแผนงาน/โครงการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ปราบปราม ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการปฏิบัติการจิตวิทยา สร้างมวลชน ตามแนวตะเข็บชายแดน เพื่อให้เป็นมวลชนป้องกันยาเสพติด สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท่านได้เสนอว่า ควรมีมาตรการควบคุมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด และเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ในการปฏิบัติงานอย่างเด็ดขาด

๖. นาวาอากาศตรี ยงยุทธ พุทธิรักษา ผู้ช่วยนายทหารยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สัมภาษณ์ ,๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์นักวาทศาสตร์ ینگยุทธ พุทธรักษา ผู้ช่วยนายทหารยุทธการและการข่าว สำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ปฏิบัติหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล และประเมินผล โครงการด้านยาเสพติดของสนภ.๕ นทพ. ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ การปฏิบัติงานด้านยาเสพติด จำนวน ๑๐ จังหวัดของภาคอีสานตอนล่าง และมีโครงการด้านยาเสพติด ได้แก่ โครงการเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๑๒ รุ่นต่อปี โครงการสานฝันวัยใสต้านภัยยาเสพติด ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๑๒ รุ่นต่อปี มีศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว จำนวน ๓ ศูนย์ ท่านได้แสดงความคิดเห็นในดำเนินนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า นโยบายมีความสอดคล้องตามแนวทางยุทธศาสตร์ และสภาพปัญหาปัจจุบัน เนื่องจากสภาพปัญหาเสพติดมีความรุนแรงขึ้นและแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ทำให้การปราบปรามเป็นไปได้ยาก และประกอบกับต้องการยกระดับมาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ไม่ให้กลับไปใช้ยาเสพติด หลังจากผ่านการบำบัดฟื้นฟูแล้ว สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องใช้งบประมาณ และทรัพยากรบุคคลของกองทัพไทยให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น ต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย เนื่องจากมีนโยบายในการปฏิบัติครอบคลุมตั้งแต่ต้นนโยบายในการป้องกัน การปราบปราม และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนมีความร่วมมือกับส่วนราชการอื่นแบบบูรณาการ และมีความร่วมมือกับต่างประเทศผ่านทางหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของบก.ทท.เอง รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติดก็มีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน แต่เห็นว่ายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกพื้นที่ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายตามแนวชายแดน และภายในหน่วยทหารเอง ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น กองทัพไทยซึ่งมีความสามารถด้านกำลังคน และยุทธโธปกรณ์ ควรจะเน้นในเรื่องการป้องกันและปราบปราม ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ และลดงบประมาณในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่นับวันจะเพิ่มขึ้น โดยอาจเพิ่มกิจกรรมในเรื่องของการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด โดยเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการป้องกันในเชิงรุก ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด ในฐานะที่ท่านปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านมีความเห็นว่า ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการอื่น

๒. ประสิทธิภาพในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ควรมีการติดตาม ประเมินผลควบคู่กับการทำวิจัย เพื่อเก็บข้อมูล และนำมาปรับปรุงรูปแบบ และแนวทางในการบำบัด ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปีพ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ท่านเห็นว่าควรเป็นการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอนาคต เนื่องจากในอนาคต รูปแบบและวิธีการใช้สื่อ

ทางสังคมออนไลน์ในการโฆษณาผลิตภัณฑ์ของยาเสพติดรูปแบบใหม่ ๆ มามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้น ทางกองทัพไทยจึงควรมีหน่วยงานที่สามารถสร้างสิ่งต่าง ๆ และเผยแพร่ให้ความรู้ และข้อมูล ตลอดจนปลูกฝังแนวความคิดให้กับประชาชน และกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันจำนวนผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้น และปราบปรามผู้กระทำผิดได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน ท่านเห็นว่า มีความเป็นไปได้ เนื่องจากกองทัพไทยมีหน่วยงานที่รองรับการปฏิบัติงานด้านการทหาร และส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงฝ่ายทหาร แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ความร่วมมือในเรื่องของยาเสพติด ดังนั้น น่าจะมีการเพิ่มกรอบความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดระหว่างที่มีการประชุม ADMM – PLUS

๗. พันเอก เดชไชย บุญโสม ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑๕ (สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันเอกเดชไชย บุญโสม ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑๕ ซึ่งในปี พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สกัดกั้นยาเสพติดที่ อ.เทอดไทย จ.เชียงรายตามแผนกกล.ผาเมือง ในการปฏิบัติการป้องกันชายแดนในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ตามนโยบายของรัฐบาล ท่านได้แสดงความคิดเห็นในดำเนินนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า นโยบายมีความสอดคล้องตามแนวทางยุทธศาสตร์ และสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะต้องสกัดกั้น และสนับสนุนการปราบปรามในทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งทุกส่วนราชการ สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ให้ใช้กฎหมายยาเสพติดอย่างเข้มข้น และเอาผิดกับผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด รวมทั้งเพิ่มโทษให้มากกว่าที่เป็นอยู่ สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย ส่วนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยตรง นั้น ต้องเอาจริงเอาจัง และเพิ่มบุคลากรด้านการปราบปรามและสกัดกั้นให้มากขึ้น เพื่อจะไม่ให้เกิดช่องว่างได้ โดยเฉพาะในชุมชน หรือพื้นที่เสี่ยง ส่วนแผนงานด้านยาเสพติดท่านเห็นว่ามีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน แต่ควรทุ่มเทงบประมาณด้านการป้องกันและปราบปรามให้เพียงพอหรือมากพอ อีกทั้งการสร้างชุมชนเข้มแข็งให้ต่อเนื่อง และควรต้องทำทุก ๆ ชุมชน รวมทั้งติดตามตรวจสอบชุมชนที่สร้างความเข้มแข็งแล้วให้มั่นคงและยั่งยืน ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง ท่านจะควบคุมไม่ให้มีผู้บริโภค โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งเผยแพร่ถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดให้แก่สาธารณชน หรืออาจจะต้องจัดสัมมนาอบรมทุก ๆ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดสร้างบุคคลจิตอาสา เพื่อเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชนหรือพื้นที่เสี่ยง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด ในฐานะที่ท่านเคยปฏิบัติงานด้านยาเสพติด คือ การบังคับใช้กฎหมายซึ่งอาจมีสองมาตรฐาน ระหว่าง ผู้มีอำนาจ หรือผู้มีอิทธิพล กับประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ต้องทำกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คือ ลดผู้บริโภคให้ได้ หรือไม่มีเลย เพื่อเมื่อไม่มี Demand แล้ว Supplyจะไม่เกิด รวมทั้ง

เพิ่มโทษผู้ขาย หรือผู้ชักจูงให้เด็กและเยาวชนหลงผิดในเรื่องของยาเสพติด นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนมีความเป็นไปได้ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมตรวจสอบแหล่งผลิตและแหล่งขาย โดยต้องยอมให้ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา ระหว่างประเทศ รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้น จริงใจต่อกัน ภายใต้อผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน หรืออาจมีการจัดตั้งประชาคมร่วมระหว่างประเทศ สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท่านได้เสนอว่าปัญหาเสพติด อาจลดลงได้ตามแนวคิด ดังนี้

๑. ลดจำนวนผู้บริโภค หรือไม่ให้มีผู้บริโภคเลย
๒. รมณรงค์ให้ความรู้ถึงพิษภัยยาเสพติดอย่างต่อเนื่องและจริงจังในทุกชุมชน
๓. เพิ่มโทษทางกฎหมาย และทำกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

๘. พันเอก โกศล กิจกุลธนนันต์ ผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สัมภาษณ์, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันเอก โกศล กิจกุลธนนันต์ ผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้ซึ่งมีประสบการณ์เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่ชายแดน สนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด เพื่อดำเนินการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ให้สอดคล้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และมาตรการของศอ.ปส.ทท. และศอ.ปส.นทพ. ตามคำสั่งหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (เฉพาะ) ที่ ๑๓๕๙/๕๗ ลง ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ ในขณะดำรงตำแหน่งผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๓ และ ๕๖ สำนักงานพัฒนาภาค ๕ และผู้อำนวยการกองยุทธการ นทพ. ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า มีความสอดคล้อง โดยการที่มีการดำเนินงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ส่งผลให้ลดขนาด และระดับความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาลงได้ จนถึงระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าดำรงชีวิตโดยปกติของผู้เสพ ซึ่งผ่านกระบวนการบำบัด และการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชนทั่วไป สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น เห็นว่า การบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นหน้าที่ของทุกส่วนราชการที่จะปรับแผนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์/แนวนโยบาย เพราะยาเสพติดถือเป็นภัยร้ายแรงที่คุกคามความมั่นคงของชาติ สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย จากกรอบแนวคิดหลักที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การแก้ไขปัญหายาในเชิงพื้นที่ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหายาแบบองค์รวม เป็นระบบครบวงจร สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ ลดอุปสงค์ - อุปทานยาเสพติด เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติดมีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะมุ่งเน้นเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้ความสำคัญต่อการลดผู้เสพ/ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู รวมทั้งการเฝ้าระวังและป้องกันต่อกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชน/ชุมชน เพื่อสกัดกั้นอุปสงค์ด้านยาเสพติด ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง ท่านเห็นว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ โดยปรับนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายบางอย่างเกี่ยวกับยาเสพติด

และอาศัยชุมชนเป็นพื้นฐานในการร่วมแก้ไขปัญห ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด นั้น ท่านมีแนวคิดในการแก้ไขเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด คือ การดำเนินการตามแผนบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ต้องการผลลัพธ์ในเชิงคุณภาพ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยส่งผลให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในภาพรวม เช่น งบประมาณและกำลังพล สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปีพ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ท่านมีความเห็น ดังนี้

๑. การบังคับใช้กฎหมายโดยยึดหลักมนุษยชน
๒. เน้นการดูแลสุขภาพและสังคม
๓. ใช้มาตรการและกระบวนการบำบัดด้านสาธารณสุข
๔. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของหมู่บ้าน/ชุมชน
๕. การร่วมมือและบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกัน สกัดกั้น ปราบปราม

สำหรับการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน นั้น ท่านมีความเห็นจากสถานการณ์การที่ปัญหายาเสพติดยังมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และมีการผลิตสารเสพติดชนิดใหม่เพิ่มขึ้นและแพร่ระบาดมากขึ้น ถือเป็นปัญหาร้ายแรงที่คุกคามความมั่นคงของชาติและของภูมิภาคอาเซียน การแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง จะกระทำโดยลำพังมิได้ ต้องอาศัยการร่วมมือแบ่งปันข้อมูลข่าวสารในการปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติด การร่วมมือแก้ไขระหว่างประเทศในแถบอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท่านได้เสนอว่า การดำเนินการด้านยาเสพติดต้องมีความคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจน

๙. พันเอก บติศร จิตต์บุญเหลือ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๒ (สัมภาษณ์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันเอกบติศร จิตต์บุญเหลือ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๒ ผู้ซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบในพื้นที่คลองเตย กรุงเทพมหานคร และทำสารนิพนธ์โครงการวิวัฒน์พลเมือง ได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า มีความสอดคล้อง มีการปรับปรุงระบบอำนวยการ และการติดตาม ประเมินผลให้มีความเหมาะสม และทันสมัยมากขึ้น สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย เพราะมีทั้งการห้วงกัน บังคับใช้กฎหมาย ปราบปราม บำบัดและฟื้นฟู รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติด มีความสอดคล้องตามนโยบายยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน เพราะแผนงานด้านยาเสพติดมีการบูรณาการในทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคประชาชนให้ความร่วมมือ ท่านยังได้แสดงความคิดเห็นว่า หากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง ท่านเห็นว่า ให้มีการแชร์ข้อมูลและร่วมมือกันให้มากที่สุด สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปีพ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ท่านมีความเห็นว่า ควรสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้มากที่สุด ซึ่งมีความเป็นไปได้ โดยอาจจัดตั้งเป็นศูนย์อำนวยการร่วม เนื่องจากมีการประสานงานด้านต่าง ๆ มากมายระหว่างประเทศAEC

๑๐. พันเอก รัตนฤทธิ์ วัตตสูงเนิน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สัมภาษณ์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

จากการสัมภาษณ์พันเอกรัตนฤทธิ์ วัตตสูงเนิน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองยุทธการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผู้ปฏิบัติงานรักษาความเรียบร้อยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการประสานงาน ในการปฏิบัติกรร่วมกับกรมคุมประพฤติ ในการบำบัดผู้ที่เคยเสพยาเสพติด ท่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยว่า นโยบาย/กลยุทธ์ที่วางกรอบไว้จะเน้นทำตามขั้น ตั้งแต่ตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการสกัดกั้น การสร้างชุมชนเข้มแข็ง รวมทั้งพื้นที่พิเศษ แต่ตามความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ ท่านคิดว่า การวิเคราะห์กลุ่มคนที่เสพส่วนมากเป็นชุมชนชั้นใน บางครั้งเสพตามกลุ่มเพื่อนเที่ยว และเป็นแพชั่น เป็นต้น ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ส่วนกลางเช่นกันในการปราบปราม และป้องกัน สำหรับกระบวนการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง นั้น ควรจะนำนโยบายระดับสูงมากำหนด และดำเนินการตาม แต่ก็ควรต้องปรึกษากับหน่วยปฏิบัติด้วย สำหรับนโยบายยาเสพติด ท่านเห็นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย เพราะสามารถปฏิบัติได้ในศักยภาพของกองทัพไทย รวมทั้งแผนงานด้านยาเสพติดมีความสอดคล้องตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน แต่ควรเพิ่มเติมวิธีการปฏิบัติให้ทันสมัยเสมอ เช่น การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเสริมหากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง ท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า หากคิดว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี ผิดกฎหมาย ก็ควรบังคับใช้กฎหมาย และมีบทลงโทษที่รุนแรงกับผู้ทำผิดกฎหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์ยกตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย ที่การบำบัดผู้ที่เคยเสพยาเสพติด จากเดิม เรียกว่า “ผู้เสพ” และจะให้เรียกว่า “ผู้ป่วย” เป็นต้น ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ปัจจัยข้อจำกัด นั้น เจ้าหน้าที่บางคนรู้เห็นเกี่ยวกับกระบวนการค้าและเสพ ทำให้การปราบปรามไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่ต้องซื้อสัตย์ก่อน สำหรับแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทยในปี.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ท่านมีความเห็นว่า ต้องใช้เวลาในการศึกษาอย่างจริงจัง หรือดูต้นแบบ (Model) จากประเทศที่เขาสามารถปราบปราม และป้องกันยาเสพติดได้ จนหมดไปเป็นแนวทาง ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายดีอยู่แล้ว แต่เพิ่มความจริงจัง จริงจัง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ให้มากขึ้น นอกจากนี้ การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนมีความเป็นไปได้ แต่ต้องใช้เวลาดำเนินการร่วมกันในการป้องกันและปราบปราม คู่ขนานกับการพัฒนาประเทศให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ให้แต่ละประเทศในกลุ่มมีบทลงโทษ บังคับใช้กฎหมายเหมือนกัน/ใกล้เคียงกัน และร่วมมือกันจริง ๆ สุดท้ายสำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท่านได้เสนอว่า ยาเสพติดนั้น สามารถเปลี่ยนรูปแบบและวิวัฒนาการเป็นแบบต่าง ๆ สิ่งสำคัญ คือไม่ว่าจะเป็นรูปแบบไหน ถ้าคนในสังคมไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว ก็มีความหมาย ดังนั้น การปลูกฝังความรู้ และค่านิยมที่ถูกต้องมีความสำคัญมาก

วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค

ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีความสอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ จากการที่ได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านนโยบาย ยาเสพติดของกองทัพไทย /หรือในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของ บก.ทท. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์นโยบายยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย ซึ่งการถอดบทเรียนรู้จากการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านนโยบาย ยาเสพติดนั้น ผู้ศึกษายังพบว่าการปฏิบัติในกระบวนการที่สำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของ ส่วนราชการใน บก.ทท. ในการบริหารและจัดสรรทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญอยู่ ๔ กระบวนการ ได้แก่

๑. กระบวนการจัดทำแผน
๒. กระบวนการจัดสรรทรัพยากร
๓. กระบวนการปฏิบัติและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์
๔. กระบวนการตรวจสอบและประเมินผล

พบว่า การดำเนินการแต่ละกระบวนการยังมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ ทำให้ กองทัพไม่สามารถบริหารและจัดการการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถขับเคลื่อน นโยบายยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไปยังทิศทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นใน กระบวนการต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการกระบวนการบริหารจัดการ ทรัพยากรของกองทัพ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรในระยะยาวและ แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรของกองทัพ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์สูงสุดในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ส่วนทฤษฎีและหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ การจัดการเชิงกล ยุทธ์ (Strategic Management) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบสมดุล หรือ Balanced Scorecard (BSC) การบริหารจัดการขององค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Programming Budgeting System: SPPBS) ระบบบริหาร การเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) พบว่าทฤษฎีหลักการในการบริหารจัดการที่ กล่าวมาแล้ว มีแนวความคิดและกระบวนการที่มีความสอดคล้องและคล้ายกัน กล่าวคือ ในการ บริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรจะต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้น และระยะยาว การจัดสรร ทรัพยากรให้ความสำคัญกับแผนที่ได้วางไว้แล้ว มีการควบคุมการปฏิบัติในทุกขั้นตอน มีการ ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้ง การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อช่วยให้การบริหาร ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หลักการของการบริหารจัดการองค์กร หรือ จัดการทรัพยากร ขององค์กรตามที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้

๑.๑ กระบวนการจัดทำแผนนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างรอบด้าน ทั้งการป้องกันและปราบปราม(การสกัดกั้นยาเสพติด) การบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งการกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้ข้าราชการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการวางแผนระยะยาวและมีการถ่ายทอดแผนระยะยาวสู่การปฏิบัติเป็นยาเสพติดเป็นรายปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีหน่วยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานรับผิดชอบร่วมการทำแผนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามความต้องการของกองทัพ มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานราชการในระยะสั้น (๑ ปี) โดยนำแผนยุทธศาสตร์ และแผนกลยุทธ์ของกองทัพมาใช้ โดยมุ่งความสำเร็จเชิงยุทธศาสตร์ของกองทัพ จึงเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ กระบวนการจัดสรรทรัพยากรมีการใช้แผนกลยุทธ์ แผนยุทธศาสตร์ระยะยาว เป็นแม่บทในการจัดสรรทรัพยากรให้หน่วยปฏิบัติสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกองทัพไทยเหล่าทัพมาปฏิบัติตามแผนงานโครงการงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

๑.๓ กระบวนการปฏิบัติงานและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์ ของกองทัพมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่หน่วยปฏิบัติได้รับการจัดสรรจริง มีการควบคุมการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างใกล้ชิด มีการมอบอำนาจการควบคุมการสั่งการในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการในการบริหารจัดการแล้ว

๑.๔ กระบวนการตรวจสอบและประเมินผล มีการรายงานผลการปฏิบัติราชการของหน่วยปฏิบัติให้กองทัพไทยทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผ่านการพิจารณาและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น นอกจากนั้น ยังได้มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของกองทัพไทย ตามหลักการของการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จ และการรายงานผลตามหลักการพัฒนาองค์กรภาครัฐ (PMQA) สำหรับการจัดองค์การ มีหน่วยงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ สำนักงานตรวจภายในฯ (สตน.ทหาร) กรมจเรฯ (จร.ทหาร) กรมการเงินฯ (กง.ทหาร) และสำนักงานปลัดบัญชาฯ (สปช.ทหาร) ทำการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของกองทัพไทยตลอดทั้งปี จึงเห็นว่า กระบวนการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย มีความสอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการปรับปรุงกระบวนการป้องกัน ปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย

ผลการวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยตามที่กล่าวมาแล้วนั้น มีความสอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การพิจารณาตัวตั้งจากกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้วางหลักการไว้ว่า กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด จะเกิดขึ้นได้ ต้องขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นที่เป็นการรวมหลักปฏิบัติของการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์ เข้ากับกระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม ซึ่งจะทำให้มีทิศทางในการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยเป็นไปตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของรัฐ โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอเพื่อสรุปแนวทางการปรับปรุงกระบวนการป้องกัน ปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย ดังนี้

๑. การจัดการความรู้และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์

เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน และเครื่องมือที่จะนำมาใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งปรากฏการณ์จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะพบว่า การขับเคลื่อนทางสังคมในกระแสโลกาวิวัตน์ มีแนวโน้มที่จะใช้ฐานความรู้และปัญญาในการขับเคลื่อนทางสังคม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จะมีความสำคัญต่อการขยายแนวคิดและกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถนำไปสู่การสร้างความรู้ให้มี วิธีการใหม่ และปัญญาในการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะความเป็นมิตร ความเป็นหุ้นส่วนแห่งความสำเร็จ และการพึ่งพาอาศัย ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้คนในสังคม จึงมีลักษณะเป็นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ใหม่ และกระบวนการใหม่ที่ต่อเนื่อง ถ้าเมื่อใดขาดการเรียนรู้ กระบวนการของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ย่อมขาดความต่อเนื่อง

กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดกระบวนการและวิธีการที่สร้างความหมายร่วมระหว่างบุคคล กลุ่มคน และเครือข่าย ซึ่งกระบวนการนี้จะนำไปสู่การจัดการทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และเป็นวิธีการทำงานในสมัยปัจจุบันที่ทุกฝ่ายมาร่วมมือกันทำงานภายใต้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาวิธีการ หรือกระบวนการ ไปสู่กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาฐานความรู้เพื่อใช้เป็นต้นทุนในการคิด ซึ่งความคิดจากการตระหนักถึงโทษภัย จะกลายเป็นทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่สำคัญ และนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาและการวางแผนอย่างมีระบบ

๒. กระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม

เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อม และการเชื่อมประสานทุกภาคส่วนให้เกิดลักษณะของการดำเนินงานที่สอดคล้อง รวมกันได้เป็นหนึ่ง ไม่เกิดการแยกส่วนต่างฝ่ายต่างทำ โดยเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการระดมทุนตามศักยภาพความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งไม่จำกัดการมองไปที่เงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานใด ๆ เท่านั้น แต่มีการเปิดกว้างเรื่องทรัพยากร ที่มีการมองไปถึงทุนทางความคิด ทุนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือทุนจากพลังกำลัง เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อมีการระดมทุนจากจุดแข็งและโอกาส เพื่อนำมาปิดประเด็นเรื่องจุดอ่อน และอุปสรรค การทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันจากหลายฝ่ายจะเกิดขึ้น และดำเนินไปจนถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ต้องการ จนกลายเป็นผลประโยชน์ร่วมกันในที่สุด การมีส่วนร่วมนั้นภาครัฐจะต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ต่อภาคประชาชน รวมถึงสนับสนุนการรวมพลังในการดำเนินกิจกรรมในรูปกลุ่มและเครือข่าย โดยต้องมีการพัฒนาผู้นำที่จะไปเสริมพลังให้แก่ภาคประชาชนในแต่ละกลุ่มได้ นอกจากนี้ ในความมุ่งหมายที่ต้องการให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหาเสพติดจะทำให้ภาคประชาชนได้เกิดกระบวนการคิดเป็นที่พลวัต คือ ไม่หยุดนิ่งจากการรอให้ปัญหาเกิด แต่มีการระดมความคิดเห็น แสวงหาวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเชิงรุกที่ก้าวไปข้างหน้า มีกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ถูกถ่ายทอดในลักษณะของการแทรกซึมผ่านทุกกิจกรรม เกิดความรู้สึกสำนึก และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของปัญหาเสพติดร่วมกัน ซึ่งจะก่อกำเนิดให้เกิดวิธีการป้องกันปัญหาเสพติดภาคประชาชน ที่มีลักษณะของการเฝ้า

ระวังและแจ้งข้อมูลเบาะแส เพื่อการสกัดกั้นหรือปิดช่องโอกาสของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมิให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามอย่างมาก

๓. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิด

หลักการเริ่มมาจากการที่คนเป็นศูนย์กลางแห่งปัญหาทั้งปวง ดังนั้น การจะแก้ปัญหาใด ๆ ให้ได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องแก้ที่คน ควบคู่กับการควบคุมสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การจัดระเบียบทางความคิด คู่ขนานกับการจัดระเบียบทางสังคม จึงถูกพัฒนานำมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การส่งเสริมการเรียนรู้จากการจัดระเบียบทางความคิดให้คิดได้ด้วยตนเอง นับเป็นวิถีทางเพื่อสร้างค่านิยมบริโภคทางปัญญามากกว่าบริโภควัตถุ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ศึกษานำมาใช้เพื่อการดึงคนจากภาคประชาชน รวมถึงเด็กและเยาวชนออกมาจากกระแสวัตถุนิยมให้ได้ พร้อมกับการจัดระเบียบพื้นที่ทางสังคม ควบคุมสื่อ รวมถึงณรงค์เรื่องจริยธรรมการประกอบธุรกิจของภาคประชาชน มิให้เกิดลักษณะของการยุยง ส่งเสริม หรือมอมเมา ด้วยการนำ “ศาสนาบำบัด” มาเป็นหลักวิธีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีสติ และรู้จักการใช้วิจารณญาณเตือนตัวเองให้มากขึ้น

๔. การวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกัน หรือกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันยาเสพติดทางความคิด ซึ่งจะกลายเป็นเกราะป้องกันที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึก ให้แต่ละคนมีเจตคติปฏิเสธยาเสพติด และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พร้อมกับปลุกกระแสให้เกิดการตระหนักถึงโทษภัยและเข้ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหา เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างเป็นเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ปัจจุบันเงื่อนไขหรือกลยุทธ์ที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคนให้มากพอที่จะเปลี่ยนให้คนมีภูมิคุ้มกันจากภายใน และแสดงออกมาเป็นเกราะคุ้มครอบกายนอกให้อยู่ได้อย่างปลอดภัย และปราศจากการใช้ยาเสพติด ดังนั้นการเรียนรู้ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนาผู้นำ การสร้างทีมงานและเครือข่ายการทำงานร่วมกัน จึงเป็นผลมาจากการวิเคราะห์กลยุทธ์ ที่จะก่อให้เกิดพลังทางปัญญาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งอาจสื่อผ่านโครงการสร้างกระแสให้แก่ภาคประชาชน หรือการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมณรงค์ป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมศักยภาพของกลไกในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้กว้างขวางขึ้น มีเครือข่ายเกิดเพิ่มมากขึ้น

๕. การปรับกระบวนการทำงานเป็นปฏิบัติการเชิงรุก

กระบวนการทำงานที่เป็นกลยุทธ์เชิงรุกนั้น ทำให้กองทัพได้มีกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ไม่เพียงแต่เป็นกำลังพลที่อยู่ในกองทัพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนักเรียน นักศึกษา ประชาชนผู้ใช้แรงงาน ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพเหล่านี้ จะกลายเป็นเครือข่ายแนวร่วมที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่จะไปเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี การมีเครือข่ายการทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ด้วยกลยุทธ์เชิงรุก จึงเหมือนการขยายฐานแห่งการเรียนรู้ให้แพร่กระจายครอบคลุมทุกภาคส่วน ดังนั้น หากการแพร่กระจายความรู้โดยวิธีการแปลงให้เป็นทุนทางสังคม มีลักษณะรวดเร็วจากกลยุทธ์ที่รุกคืบแบบก้าวหน้า โดยมีลักษณะคล้ายมิติการแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่เปลี่ยนความต้องการเป็นจิตสำนึก และทัศนคติที่ดี จะทำให้ภาคประชาชนทุกหมู่เหล่า เกิดแรงต้านทางต่อปัญหายาเสพติดจากภายในสู่ภายนอก จนขยายเติบโตถึงโครงสร้างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างมั่นคงและเข้มแข็ง

สำหรับความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของความรู้กับกลยุทธ์ ต้องถือว่าสัมพันธ์กันอย่างมาก เพราะการจะพัฒนากลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีฐานความรู้เป็นทุนนำไปสู่กระบวนการคิด แล้วเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของระบบทั้งภายนอกและภายใน แล้วสร้างวิธิดำเนินงาน มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จที่ต้องการ โดยก่อเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างรวดเร็ว ประหยัด คุ่มค่า และปลอดภัย นอกจากนี้ กลยุทธ์จะต้องมีการนำมาใช้อย่างมีชั้นเชิงไม่นิ่ง ไม่ตายตัว คือ มีความยืดหยุ่น และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์หรือตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยการบริหารที่มีกลยุทธ์ จะหมายถึง การรู้เขา รู้เรา สามารถตัดสินใจเลือกโอกาส และชิงใช้โอกาสอย่างเหมาะสม รู้จักการเลือกใช้คน วิธีการ และทรัพยากรที่เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้ผลตามที่ต้องการ ซึ่งกรณีจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยการวิเคราะห์สถานการณ์ ให้เห็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคตามหลักการ SWOT แล้วอาศัยการคิดอย่างสร้างสรรค์ พลิกให้จุดด้อยกลายเป็นจุดแข็ง การทำงานร่วมกันในทุกกิจกรรมตามกลยุทธ์ จะทำให้เกิดการพัฒนา ทั้งทางด้านความรู้ สติปัญญา ความสามารถ และทักษะ และเมื่อเกิดการประสานงานร่วมกับกลุ่มอื่น จะทำให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย เชื่อมโยงข้อมูล กิจกรรมในทุกระดับ ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ สามารถเชื่อมโยง หรือเชื่อมยึดเข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่นจากการทำงานอย่างเข้มแข็ง ประสานร่วมกันเป็นหนึ่ง โดยมีกองทัพและเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นแล้ว พลังใหม่จะก่อกำเนิดขึ้นเป็นเครือข่ายแนวร่วมจากภาคประชาชนที่สามารถจะรวมกลุ่มเพื่อปฏิบัติการกิจใด ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างเข้มแข็ง

สรุป

การวิจัยในบทที่ ๔ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ นั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางการปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการกองทัพไทย ประกอบด้วย

๑. กระบวนการจัดทำแผน

๑.๑ แผนการป้องกัน ปราบปราม และการบำบัด โดยกำหนดแผนจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของชาติ

๑.๒ ขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผน ควรมีการทบทวนเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทาง และตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน มีความเชื่อมโยง และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

๑.๓ การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ไม่ควรเป็นตัวชี้วัดเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ควรสะท้อนถึงผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย/ผลลัพธ์ของแผน

๒. กระบวนการจัดสรรทรัพยากร

๒.๑ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรมทั้ง 3 กระบวนการ คือ การป้องกัน ปราบปราม และการบำบัด

๒.๒ กำหนดตัวชี้วัดให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการจัดสรรงบประมาณ ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ

๓. กระบวนการปฏิบัติและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์

๓.๑ กิจกรรม/โครงการ ควรดำเนินการในลักษณะที่มีความเชื่อมโยง หรือสะท้อนถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในระดับผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒ ควรแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย/ผลลัพธ์ของแผน

๔. กระบวนการตรวจสอบและประเมินผล ควรมีกลไกในการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ของแต่ละแนวทาง (การป้องกัน ปรามปราม และการบำบัด) เพื่อนำผลลัพธ์มาพัฒนาและปรับปรุงแนวทางดำเนินการต่อไป

๕. การแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน ใช้กลไกที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้าน การยกระดับปัญหายาเสพติดให้เป็นปัญหาในระดับภูมิภาค ขยายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจนถึงในระดับการปฏิบัติการร่วม

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาเรื่อง “การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ในที่คณะผู้เชี่ยวชาญทางทหาร” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ จำนวน ๒ ข้อ ประกอบด้วย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค

๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ๒ ข้อ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของนโยบายยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็นพลังที่เข้มแข็ง ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษา โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์สำคัญ (Key Information) จำนวน ๑๐ คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด และ/หรือเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย

โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีเหตุผลประการสำคัญของการนำระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) ดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัยอันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลกับแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้

อภิปรายผลการศึกษา บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า

บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีองค์ประกอบ : การจัดการความรู้และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด จะประกอบไปด้วย การพัฒนาคน กระบวนการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก การวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์ การพัฒนากลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิด การวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด การปรับกระบวนการทำงานเป็นปฏิบัติการเชิงรุก ซึ่งจะทำได้กองทัพได้เป้าหมายใหม่ ๆ ผนวกเข้ากับกระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม ประการที่สำคัญในกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เน้นการป้องกันนำหน้าการปราบปรามนั้น ที่ผ่านมามักเน้นการปราบปรามเป็นหลัก ซึ่งถือว่า เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ทั้งนี้ แม้ว่าการปราบปรามอาจเห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมทั้งก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายของผู้กระทำผิด แต่ผลในทางกลับกัน ทำให้ยาเสพติดหาได้ยาก มีการปกปิดซ่อนเร้นมากขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้ราคาแพงขึ้น และล่อใจให้มีผู้ตัดสินใจเข้ามาเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดเป็นจำนวนมาก เพราะคิดว่าคุ้มค่าต่อการเสี่ยง ประเด็นนี้จึงเป็นที่มาของการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ไม่เคยหมดไปจากสังคมไทย สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้คนแต่ละวัยหันเหไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อ การแก้ปัญหาหรือคลายความกังวลให้แก่ชีวิต คือ การไม่เห็นคุณค่าของทางเลือกอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับตนเอง จึงตัดสินใจใช้ยาเสพติดเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหา การสร้างทางเลือกที่ดี นอกจากจะช่วยให้จิตใจของคนทุกเพศ ทุกวัย คิดห่างไกลจากยาเสพติดแล้ว ยังจะช่วยเพิ่มคุณประโยชน์ให้แก่ร่างกายและจิตใจด้วย เช่น การส่งเสริมให้เล่นดนตรี กีฬา การอบรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การฝึกอาชีพ เป็นต้น

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. ภาครัฐมักเป็นฝ่ายสั่งการ โดยไม่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาอย่างแท้จริง คือ ประชาชนขาดโอกาส และบทบาทที่จะเข้ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหา
๒. ภาครัฐมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชนไม่ครบทุกภาคส่วน
๓. เจ้าหน้าที่รัฐขาดการเตรียมพร้อม ก่อนการส่งเสริมให้ความรู้ด้านยาเสพติด ทำให้ไม่ได้กลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการ
๔. ภาคประชาชนมีความหวาดระแวงแต่การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ
๕. กลุ่มผู้นำภาคประชาชนไม่เคลื่อนไหวเพื่อช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่สังคม
๖. การดำเนินกลยุทธ์ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
๗. การขาดเอกภาพในการดำเนินงาน

สำหรับการเสนอแนวทางการดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นมุมมองที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปและความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็นพลังที่เข้มแข็ง และทุกภาคส่วนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการใช้ยาเสพติด หรือมีทัศนคติที่ปฏิเสธการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. ภาครัฐควรจัดให้มีการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อประสานความร่วมมือกับภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกขั้นตอนกระบวนการ
๒. ภาครัฐต้องมีมุมมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชน ให้ครบทุกส่วนในสังคม

๓. รัฐต้องส่งเสริมการสร้างสังคมอุดมปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคประชาชน

๔. เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรสร้างสัมพันธภาพกับภาคประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง

๕. รัฐต้องมุ่งเน้นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการรวมพลังกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจ

๖. รัฐต้องส่งเสริม พัฒนา การดำเนินกลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิดควบคู่กับการ จัดระเบียบทางสังคม

๗. รัฐควรสร้าง และขยายเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต จากประชาชนให้ครบทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ ภาครัฐต้องดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสร้างกลไกภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหา ร่วมกับกลไกภาครัฐในทุกพื้นที่ ซึ่งจะมีมาตรการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

๑. เสริมสร้างและพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาในทุกระดับให้เข้มแข็งสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๒. เสริมสร้างและสนับสนุนกลไกการแก้ไขปัญหาภาคประชาชนระดับพื้นที่ให้สามารถเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. พัฒนาระบบข้อมูล และระบบเฝ้าระวัง ให้สามารถชี้สถานการณ์ปัญหาได้อย่างทันท่วงทีเมื่อสถานการณ์ปัญหาเปลี่ยนไป

๔. จัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โทษภัย หรือวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

๕. พัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

สำหรับแนวทางการเฝ้าระวังทางสังคมจากภาคประชาชน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือเหตุการณ์ผิดปกติ จะต้องเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่จากความร่วมมือสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ และต้องทำงานด้วยความมุ่งมั่น เสียสละเพื่อส่วนรวม อาจกระทำโดย

๑. การเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่รัฐในการสอดส่อง ดูแล ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒. การแจ้งข้อมูลเบาะแสผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓. การหมุนเวียนแบ่งช่วงเวลาดูแล ในลักษณะการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัย

๔. การรายงานข่าวให้ผู้นำ หัวหน้า หรือผู้มีหน้าที่ ทราบในทันทีก่อนปัญหาเกิด

สำหรับความเชื่อมโยงกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ภาครัฐจะต้องเข้าไปทำหน้าที่ในลักษณะของการแนะนำเป็นตัวอย่างเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นค่อย ๆ ลดบทบาทลง ซึ่งจะทำให้ภาคประชาชนพัฒนาตนเองให้มีบทบาทมากขึ้นโดยอัตโนมัติ และจะต้องสร้างจิตสำนึกให้แก่ภาคประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เข้าร่วมรับรู้ ตระหนักถึงการเป็นเจ้าของปัญหา แล้วกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการเข้าแก้ไขปัญหา โดยเอื้ออำนวยให้เกิดบทบาทขึ้นในสังคม ดังนั้นเพื่อการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับภาครัฐ และภาคประชาชนนั้นควรใช้เทคนิควิธีการสร้าง

สัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับของการทำงาน ซึ่งจะช่วยลดความหวาดระแวง และส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินกลยุทธ์ในด้านนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ผู้ศึกษามองว่าการพัฒนาการของกลยุทธ์เชิงรุกในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดพบว่าทางเลือกในการดำเนินการจำแนกเป็น 2 ประการ คือ การลดอุปทาน หรือการลดปริมาณยาเสพติด (Supply Reduction) และการลดอุปสงค์ หรือลดความต้องการ ใช้ยาเสพติด (Demand Reduction) ดังนี้

๑. แนวทางการลดปริมาณยาเสพติด (Supply Reduction)

๑.๑ แนวทางการสนับสนุน และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง สามารถเอาชนะปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืนโดยการกำหนดมาตรการ โครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง

๑.๒ แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษามีศักยภาพ มีความเข้มแข็งสามารถเอาชนะปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๑.๓ แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชน มีความเข้มแข็งสามารถเอาชนะปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้มีการจัดระเบียบชุมชน การกำหนดมาตรการ โครงการกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการอบรมให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกในการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

๑.๔ แนวทางการใช้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้เสพพร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพให้ผู้ผ่านการบำบัดคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา ฟื้นฟูทั้งด้านสภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนมีโครงการพัฒนาผู้เข้ารับการบำบัดด้วยการฝึกอาชีพให้มีรายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ

๒. ลดความต้องการ ใช้ยาเสพติด (Demand Reduction)

๒.๑ แนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงาน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้

๒.๒ แนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้เสพ อย่างเด็ดขาด ตามอำนาจหน้าที่ โดยการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการเพิ่มโทษให้แก่ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ พร้อมทั้งบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ได้พบว่าบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีดังนี้

๑.๑ กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรมีการให้ความสำคัญเท่ากับกลยุทธ์ด้านการปราบปราม และหากเป็นไปได้ควรมุ่งเน้นงานป้องกันนำหน้าการปราบปราม เพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในประเทศอย่างยั่งยืน

๑.๒. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การขยายกลยุทธ์การดำเนินงานในส่วนการป้องกัน กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) โดยผ่านโครงการกิจกรรม ที่มีประสิทธิภาพ ให้กว้างขวาง ครอบคลุมการดำเนินงานในระดับประเทศ และกำหนดวิธีการเสนอของบประมาณให้แก่หน่วยงานที่สามารถนำไปบริหารจัดการได้อย่างคุ้มค่า และให้ผลตอบแทนเป็นต้นทุนคืนสู่สังคมสูง

๑.๓. การดำเนินงานตามแนวทางพลังแผ่นดิน ซึ่งรัฐได้ประเมินผลว่าประสบความสำเร็จ จากการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ควรมีการขยายกรอบปฏิบัติด้วยมิติใหม่พลังแผ่นดิน ที่มีมุมมองไปถึงพลังประชาชนจากทุกภาคส่วนทางสังคมที่เป็นทรัพยากรของประเทศ

๑.๔. ควรมีการปรับนโยบายเสริมสร้างพลังแผ่นดิน ด้วยมาตรการ วิธีการ ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ซึ่งจะต้องสร้างจิตสำนึก และอุดมการณ์ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา จากความตระหนักร่วมในการเป็นเจ้าของปัญหายาเสพติด

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีดังนี้

จากผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย มีลักษณะการแก้ไขปัญหายาที่ปลายเหตุ แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศสงครามกับยาเสพติด พยายามที่จะปราบปรามทั้งบนดินและใต้ดินเพื่อที่จะขจัดยาเสพติดให้หมดไปจากสังคมไทย แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง การปราบปรามเป็นการแก้ปัญหายาที่ปลายเหตุ มาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สิ่งแรกที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับฐานราก ซึ่งประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ต้องมีการทบทวนมาตรการ จากการเน้นการปราบปราม มาใช้วิธีการป้องกัน โดยการส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางสังคม ดังนี้

๒.๑ บทบาทของสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหายาเสพติดโดยตรง ทั้งทางนิตินัย และพฤตินัย พ่อแม่ คือ บุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดู สั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์รู้จักกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยผ่านทางผู้ให้การอบรม ทำให้คนคนนั้นเกิดการเรียนรู้และเกิดการประพฤติปฏิบัติตาม กระบวนการอบรมเลี้ยงดูจะอบรมกล่อมเกล่าเด็กตั้งแต่เกิด โดยบุคคลที่อยู่แวดล้อม เช่น พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง เป็นต้น ทำให้เด็กได้รู้สึก ได้เข้าใจ ได้รู้สิ่งดีไม่ดี สิ่งใดควรทำไม่ควรทำ จนทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น เรียบร้อย เกเร มีมารยาท ไม่มีมารยาท ไปจนถึงลักษณะชื้อสตัย คดโกง มีเมตตา หรือโหดร้าย ดังนั้นสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้สิ่งไหนดีไม่ดีสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำจะต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูก รวมถึงการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี

ให้กับลูกเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำที่ถูกต้องสร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัวไม่สร้างปัญหาให้กับครอบครัว

๒.๒ บทบาทของสถาบันชุมชน

สถาบันชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กถัดจากสถาบันครอบครัว ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะชุมชนที่มีขนาดเล็ก คนในชุมชนจะต้องช่วยกันอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม อุทิศคุณธรรมที่ดีงามและเหมาะสม ช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนโดยเปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของตนเอง ชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี คนในชุมชนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนย่อมเจริญเติบโต และเรียนรู้แต่สิ่งดี ๆ จากชุมชน

๒.๓ บทบาทของโรงเรียน

โรงเรียนเป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่จะต้องทำหน้าที่เชื่อมต่อกับสถาบันครอบครัว โรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนที่กว้างกว่าครอบครัว และเป็นสถาบันที่เด็กต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนนานมาก และอยู่ในช่วงวัยของการเรียนรู้ การเลียนแบบ การจดจำ เป็นต้น ดังนั้น บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งได้แก่ ครู จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอด การอบรม สั่งสอน รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กในปัจจุบันจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนนานกว่าในอดีต เด็กมีโอกาที่จะได้เรียนรู้สิ่งที่ดีและไม่ดีจากโรงเรียนมากมาย ดังนั้นสถาบันโรงเรียนจึงจะต้องมีบทบาทและหน้าที่มากกว่าในอดีต นอกจากจะทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ความรู้แล้ว สถาบันโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่เหมือนสถาบันครอบครัวแห่งที่ ๒ ซึ่งจะต้องคอยทำหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมที่ดี ให้ความอบอุ่น ให้คำปรึกษาที่ถูกต้องแก่เด็กและเยาวชนของชาติ

๒.๔ บทบาทของสถาบันศาสนา

ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนในชุมชน มายาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันศาสนาเป็นแหล่งที่สร้างและค้ำจุนคุณธรรมความดีงาม สั่งสอนให้สอนให้คนเป็นคนดี ไม่ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่เสื่อมเสียศีลธรรมอันดีงาม ทั้งตัวแทนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดศาสนายังเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันอีกสถาบันหนึ่งที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน คนในชุมชนจะให้ความเกรงใจเป็นพิเศษ และคนในชุมชนยังยึดถือแบบอย่างที่ดีงามของสถาบันศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต

๒.๕ การบังคับใช้กฎหมาย

การปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมาย ลดผู้ผลิต ผู้ค้าผู้ลำเลียงยาเสพติดในทุกกระดับ เพื่อตัดวงจรที่จะนำยาเสพติดมาขายนอกตลาดผู้เสพ รัฐบาลต้องเน้นย้ำให้ใช้หลักการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด ใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สิน การสืบสวนขยายผล เป็นแนวทางปฏิบัติหลัก จะมุ่งลดความเดือดร้อนของประชาชนต่อปัญหาการค้ายาเสพติดในชุมชน จะพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้อำนาจต่อการปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งจะลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง/มีผลประโยชน์กับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด

ควรมีการปรับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้ทันสมัย เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และภาคส่วนต่างๆมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินงาน จะต้องมีการปรับปรุง

แก้ไขกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดฯ ที่นำผู้เสพเข้าระบบ บังคับบำบัด จะต้องปรับแก้ให้คล่องตัว ลดขั้นตอน พระราชบัญญัติมาตรการฯ ที่ใช้ในการยึดอายัดทรัพย์สิน จะต้องปรับปรุงในด้านระเบียบ ระยะเวลา เพื่อให้เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่มากยิ่งขึ้น รวมทั้ง จะพิจารณาเพิ่มบทบาท อำนาจให้กับชุมชนในการเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยถูกต้อง

ปราบปรามผู้ค้า ลดความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ค้าที่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชน-สังคม ที่ประชาชนร้องเรียนตามช่องทางต่างๆ และ จะมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ รวมทั้ง จะเร่งขยายผลการดำเนินงานในด้านยึดทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติดตามหลักนิติธรรม ให้เพิ่มมากขึ้น

ยึดหลักนิติธรรม ใช้การบำบัด ป้องกัน ควบคุม การปราบปราม เป็นการใช้กระบวนการทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังตามหลักนิติธรรม และโดยที่ความต้องการลด Demand ผู้เสพให้มากที่สุด การจะลดผู้เสพได้ จะต้องดำเนินการลดในด้าน Supply และด้านป้องกัน ควบคุมไปด้วย เพื่อตัดวงจรการค้า และป้องกันผู้เสพรายใหม่ จึงสามารถลดปัญหาได้อย่างแท้จริง ซึ่งก็คือ การบูรณาการมาตรการต่างๆ บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม

๒.๖ การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน

แสวงความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน เพื่อร่วมมือกันปราบปรามการผลิตและค้ายาเสพติด มิให้ปัญหายาเสพติดเป็นภัยของแต่ละประเทศ โดยต้องเร่งรัดในด้านความร่วมมือในทุกด้าน ทั้งในด้านการข่าว การปราบปราม การปฏิบัติการร่วม รวมทั้ง ใช้นโยบายเชิงรุกการพัฒนาพื้นที่ชายแดนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อให้ชายแดนมีความเป็นอยู่อย่างสันติ

การบริหารจัดการแบบบูรณาการ เป็นแผนที่ระดมสรรพกำลังทั้งประเทศเข้าแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการจัดองค์กร กลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกระดับ จะบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้าน โครงสร้าง กลไก การบริหารงบประมาณ การพัฒนากำลังคน การสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดดีเด่น ฯลฯ รวมทั้ง จะจัดการบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ มอบหมายบุคคลรับผิดชอบเป็นเจ้าภาพชัดเจน

ปรับปรุงข้อมูล การข่าวให้ถูกต้อง ทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งชี้้นำการแก้ไขปัญหา ข้อมูลสำคัญที่จะปรับปรุง ก็คือ ข้อมูลผู้ค้า ข้อมูลผู้เสพ ข้อมูลกลุ่มเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ข้อมูลการดำเนินงาน โดยจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นส่วนจัดการข้อมูลให้เชื่อมโยงกัน จัดตั้งห้อง War Room ในทุกระดับทั้งในส่วนกลาง และจังหวัด มีการแสดงผลในระบบแผนที่ภูมิศาสตร์/GIS ตามหลักการจัดระบบจัดการข้อมูลสมัยใหม่

ปรับบทบาท พหุติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกาศเรื่องยาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการปฏิบัติปกติ จะต้องมีการมอบหมายปรับกำลัง ปรับบทบาทเจ้าหน้าที่ให้พร้อมทุ่มเทอย่างเต็มที่ โดยจะมีการมอบหมายหน้าที่หลัก-รองของการเป็นเจ้าภาพ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในทุกระดับ มีเจ้าหน้าที่หน่วยต่างๆ มาปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีการคัดเลือก คัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการรวมศูนย์บูรณาการกำลังการปฏิบัติงานที่สำคัญ การควบคุมพฤติการณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้

แสวงประโยชน์ต่อยาเสพติด ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งจะมีการลงโทษอย่างเด็ดขาด ทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การแก้ปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง หรือ Area Approach โดยยึด จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เป็นตัวตั้งของการแก้ไขปัญหา ให้พื้นที่เป็นเจ้าของปัญหา สร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ ทั้งในด้านบทบาท อำนาจ การมอบหมาย การระดมสรรพกำลัง การงบประมาณ การบริหารจัดการ เช่นมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด /นายอำเภอ เป็นเจ้าภาพ และรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเต็ม มี 5 หน่วยงานเป็นหลักสำคัญ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ฝ่ายศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานด้านทหาร เป็นต้น

การขยายผลการดำเนินงานทางกลยุทธ์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงต้องพัฒนาฐานความรู้ทั้งภาครัฐผู้ดำเนินการ และภาคประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือชี้แนวทาง ที่จะเป็นตัวกำหนดทิศทางในกระบวนการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ให้ตรงกับความต้องการ และความสามารถในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ที่สำคัญจะทำให้มาตรการด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) บรรลุผลสำเร็จในที่สุด ทั้งนี้การสร้างทางเลือกทางกลยุทธ์หลากหลาย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขยายรูปแบบวิธีการให้แพร่กระจายไปทุกภาคส่วน จะทำให้สังคมเกิดการตื่นตัว ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของปัญหายาเสพติด ซึ่งในที่สุดกระบวนการมีส่วนร่วม และเครือข่ายทางสังคม ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ เพื่อการประสานความร่วมมือกันกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จะสามารถแก้ไขปัญหาและดำเนินการได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ และการสร้าง “ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน (Understanding)” ให้เกิดขึ้นระหว่างกองทัพ ภาครัฐ และภาคประชาชน จะส่งผลให้เกิดพลังความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ที่เข้มแข็งของกองทัพไทยในบริบทอื่น ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร : กรมยุทธศึกษาทหาร, ๒๕๔๕.
- วิชา มหาคุณ. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างเครือข่าย – การส่งต่อ – การติดตาม และประเมินผล เด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- สำนักยุทธศาสตร์ สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักยุทธศาสตร์, ๒๕๕๘.
- ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี, ๒๕๕๕.
- สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๘.
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), ๒๕๕๗.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซนเตอร์, ๒๕๕๑.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

- จุฑารัตน์ ทนชัย. "การประยุกต์ใช้แบบจำลองของแพตทริกในการประเมินและติดตามผลโครงการอบรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด". วิทยานิพนธ์ปริญญา, สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
- ชินภัทร สารสิน. "การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดของ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด". เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๗.
- ฐิยาพร กันตารณวัฒน์ "กระบวนการสู่ความสำเร็จในการดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติดของ ชุมชนในเขตภาคกลาง", วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สาขาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๖.

- ธนาศักดิ์ ฤทธิเดชไพบูลย์. “แนวทางความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดกับกลุ่มประเทศอาเซียน”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๗.
- ธีระศักดิ์ กลิ่นพงษา. “แนวทางการทำงานของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน กรณีศึกษาเยาวชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภายใต้ความรับผิดชอบของ ตำรวจภูธรภาค ๔”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกัน ประเทศ, ๒๕๕๓.
- นภดล ชัตยาภรณ์. “มาตรการเชิงรุกของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในมิติความมั่นคงของประเทศ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๘.
- นภดล ศักดิ์เจริญชัยกุล. “มาตรการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเขา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- พรรณภา เรื่องกิจ, นิตยา ตากวิริยะนันท์ และจุฬาลักษณ์ โกมล. “ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันต่อการใช้สารแอมเฟตามีนของนักเรียนวัยรุ่นจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมแบบไม่จับคู่”. วิทยานิพนธ์ปริญญา ธรรมศาสตร์เวชสาร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.
- พันธ์ศักดิ์ นาครอด. “บทบาทพระสงฆ์ต่อการป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดที่เป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของ กรมการศาสนา”. ปริญญานิพนธ์, วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖.
- ไพฑูรย์ อินทร์มณี. “บทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลต่อการเกิดองค์กรชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕.
- มีชัย ลือใจ. “ทัศนคติของครูต่อกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ยาบ้า) : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิ การสังคม), คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- สุธิดา โกมลวานิช. “ลักษณะการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายในการติดตามการรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด : กรณีศึกษาสถานพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพงานยาเสพติด”. วิทยานิพนธ์ปริญญา, สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.
- อภิรัฐ พุ่มกุมาร. “มิติการเสริมสร้างพลังแผ่นดิน : กลยุทธ์การบริหารสังคมแนวใหม่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต, ภาควิชาบริหารสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙.

อุทัยศรี แสงคล้าย. "การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา:ศึกษาเฉพาะกรณีมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี". วิทยานิพนธ์ปริญญา, สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. สรุปผลการปฏิบัติงานด้านยุทธการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙.

กลาโหม, กระทรวง. "พรบ.จัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑".

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทพ.) "บทบาทหน้าที่กองทัพไทยในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.", แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศอ.ปส.ทพ.พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๒, ๒๕๕๙.

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ. "แผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี ๒๕๕๙", คำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๘, ๒๕๕๘.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

"แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเชิงกลยุทธ์". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=merchantdream&month=08-03-2010&group=242&gblog=10>, 2017.

"สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดและวิธีสังเกตผู้ติดยาเสพติด". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http : www.chetupon.ac.th/Yasebtid/Pages/CauseDrug1.html](http://www.chetupon.ac.th/Yasebtid/Pages/CauseDrug1.html), ๒๕๕๔.

ภาคผนวก

ผนวก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

เรื่อง การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อการศึกษา หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค

๒. เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)

ยศ ชื่อ – สกุล.....

ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

สถานที่ทำงาน.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. ถึง.....น.

ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านยาเสพติด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๒ สภาพปัญหา และอุปสรรคการนำนโยบายยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและนำคนออกจากวงจรการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เห็นผลอย่างชัดเจน โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ และให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ได้รับมอบหมายภารกิจสกัดกั้นการนำเข้า/ส่งออกยาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดนป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดและการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งวางแผน อำนวยการ กำกับดูแลติดตามประเมินผล และสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นขึ้นขึ้นในส่วนกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพด้วยเหตุนี้กองทัพไทยจึงให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ที่กำหนด และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ

ท่านในฐานะที่ทำงานด้านนโยบายยาเสพติดกองทัพไทย ท่านคิดว่ากลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการกำหนดนโยบายในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร และส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีปัจจัยใดบ้างเป็นข้อจำกัด ทั้งนี้ เพื่อที่จะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของ กองบัญชาการกองทัพไทย

๒.๑ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /หรือในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่านโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย สอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ที่กำหนด และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

๒.๒ ท่านในฐานะที่ทำงานด้านนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย /หรือในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในกระบวนการการจัดทำนโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง

.....
.....
.....

๒.๓ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่านโยบายยาเสพติด ครอบคลุมวัตถุประสงค์นโยบายยาเสพติดของกองทัพไทย หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๔ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่าแผนงานด้านยาเสพติดของกองทัพไทย มีความสอดคล้องตามนโยบาย แนวทาง ยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๕ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด

ท่านคิดว่าหากท่านเป็นผู้ออกนโยบายยาเสพติด ท่านจะทำนโยบายยาเสพติดไปทิศทางใด ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดกับกองทัพไทยอย่างแท้จริง

.....
.....
.....

๒.๖ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ใน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่านโยบายยาเสพติดและแผนงานของกองทัพไทย โดยการนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การ ปฏิบัติของหน่วยงาน ท่านได้ประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมี ปัจจัยใดบ้างเป็นข้อจำกัด และท่านมีแนวคิดในการแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดกับประชาชน และกับกองทัพไทย

.....
.....
.....

๒.๗ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ใน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่าจะมีทิศทางหรือแนวทางดำเนินงานนโยบายยาเสพติด ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพ ติดของกองทัพไทยอย่างไร ในอนาคตหรือแผนยาเสพติด ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ต่อจากแผนยา เสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยให้สอดคล้อง กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

.....
.....
.....

๒.๘ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำนโยบายยาเสพติด ใน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย /ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ท่านคิดว่าการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกในการควบคุมและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติดกับ ประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียนมีความเป็นไปได้หรือไม่ รวมทั้งมีแนวทางดำเนินการในรูปแบบไหน อย่างไร

.....
.....
.....

๒.๙ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....

พลตรี อภิลิทธิ์ นุชบุษบา
นักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี อภิลิทธิ์ นุชบุษบา
วัน เดือน ปี เกิด	๓ ตุลาคม ๒๕๐๔
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๐ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๓๑ โรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๗๑ วิทยาลัยการทัพบกหลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๕๒
ประวัติการทำงาน	ผอ.กвт.ศฝษ.สทพ.นทพ. ผบ.นพค.๓๔ สนภ.๓ นทพ. รอง ผอ.สนภ.๕ นทพ. รอง ผอ.สนภ.๓ นทพ.
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผอ.สนภ.๔ นทพ.

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง การปฏิรูปการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในด้านการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด

ผู้วิจัย พลตรี อภิสิทธิ์ นุชบุษบา หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค ๔ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เป็นทิศทางหลักที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น ตลอดจนมุ่งส่งเสริมความมั่นคงทั้งการป้องกันผลกระทบ หรือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกระดับ ให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามต่าง ๆ รวมถึงการลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคามดังกล่าว ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงอย่างรอบด้าน มีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมา โดยต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากรและปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ในขณะที่การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งรัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด และจัดการปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพไทย (ศอ.ปส.ทท.) ได้รับมอบหมายภารกิจสกัดกั้นการนำเข้า/ส่งออกยาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดนป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในหน่วยทหารและพื้นที่ใกล้เคียง สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดและการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งวางแผน อำนวยการ กำกับดูแลติดตามประเมินผล และสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการระดับต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ จึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยบทบาทกองทัพบกไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบาย ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค

๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ด้านเนื้อหา

- ๑.๑ กระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ๑.๒ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ๑.๓ ผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๒. ด้านหน่วยงานเน้นเฉพาะกองบัญชาการกองทัพไทย
๓. ด้านกระบวนการสัมภาษณ์ผู้ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๑๐ นาย
๔. ด้านเวลา ตั้งแต่ พ.ย.๕๙ – พ.ค.๖๐

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ทุติยภูมิ รวบรวมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔) ห้องสมุด บก.ทท.,ห้องสมุด วปอ.สปท. และห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๑.๒ ปฐมภูมิ มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวน ๑๐ นาย ในกองบัญชาการกองทัพไทย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลที่จัดระเบียบแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้แนวคิด และทฤษฎีที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของกองทัพไทยกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นั้น สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ

โดยมีรายละเอียด ผลการศึกษาวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง ๒ ข้อ ดังนี้

๑. ผลการวิจัยต่อบัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของกองทัพไทยในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การนำนโยบายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย นั้นมีความสอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การพิจารณาตัวตั้งจากกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้วางหลักการไว้ว่า กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จะเกิดขึ้นได้ ต้องขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นที่เป็นการรวมหลักปฏิบัติของการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์ เข้ากับกระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม ซึ่งจะทำให้มีทิศทางในการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยเป็นไปตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของรัฐ ดังนี้

๑.๑ การจัดการความรู้และการวางแผนจัดการเชิงกลยุทธ์

เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน และเครื่องมือที่จะนำมาใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การขับเคลื่อนทางสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์ มีแนวโน้มที่จะใช้ฐานความรู้และปัญญาในการขับเคลื่อนทางสังคม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จะมีความสำคัญต่อการขยายแนวคิดและกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถนำไปสู่การสร้างความรู้ให้มี วิธีการใหม่ และปัญญาในการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดกระบวนการและวิธีการที่สร้างความหมายร่วมระหว่างบุคคล กลุ่มคน และเครือข่าย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนารูปแบบ หรือกระบวนการไปสู่กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาฐานความรู้ เพื่อใช้เป็นตัวหนุนในการคิด ซึ่งความคิดจากการตระหนักถึงโทษภัย จะกลายเป็นทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญ และนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนา และการวางแผนอย่างมีระบบ

๑.๒ กระบวนการมีส่วนร่วมและเครือข่ายทางสังคม

เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพแวดล้อม และการเชื่อมประสานทุกภาคส่วนให้เกิดลักษณะของการดำเนินงานที่สอดคล้อง รวมกันได้เป็นหนึ่ง ไม่เกิดการแยกส่วนต่างฝ่ายต่างทำ โดยเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการระดมทุนตามศักยภาพความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งไม่จำกัดการมองไปที่เงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานใด ๆ เท่านั้น แต่มีการเปิดกว้างเรื่องทรัพยากร ที่มีการมองไปถึงทุนทางความคิด ทุนจากภูมิปัญญา ท้องถิ่น หรือทุนจากพลังกำลัง เป็นต้น

การทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันจากหลายฝ่ายจะเกิดขึ้น และดำเนินไปจนถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ต้องการ จนกลายเป็นผลประโยชน์ร่วมกันในที่สุด การมีส่วนร่วมนั้นภาครัฐจะต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ต่อภาคประชาชน รวมถึงสนับสนุนการรวมพลังในการดำเนินกิจกรรมในรูปกลุ่มและเครือข่าย โดยต้องมีการพัฒนาผู้นำที่จะไปเสริมพลังให้แก่ภาคประชาชนในแต่ละกลุ่มได้ นอกจากนี้ ในความมุ่งหมายที่ต้องการให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหายาเสพติดจะทำให้ภาคประชาชนได้เกิดกระบวนการคิดเป็นที่พลวัต คือ ไม่หยุดนิ่ง มี

กระบวนการเรียนรู้ที่ได้ถูกถ่ายทอดในลักษณะของการแทรกซึมผ่านทุกกิจกรรม เกิดความรู้สึกสำนึก และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของปัญหาสุขภาพเสพติดร่วมกัน ซึ่งจะก่อกำเนิดให้เกิดวิธีการ ป้องกันปัญหาสุขภาพเสพติดภาคประชาชน ที่มีลักษณะของการเฝ้าระวังและแจ้งข้อมูลเบาะแส เพื่อการ สกัดกั้นหรือปิดช่องโอกาสของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมิให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามอย่างมาก

๑.๓ การพัฒนากลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิด

หลักการเริ่มมาจากการที่คนเป็นศูนย์กลางแห่งปัญหาทั้งปวง ดังนั้น การจะ แก้ปัญหาใด ๆ ให้ได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องแก้ที่คน ควบคู่กับการควบคุมสภาพแวดล้อมกลยุทธ์ การจัดระเบียบทางความคิด คู่ขนานกับการจัดระเบียบทางสังคม จึงถูกพัฒนานำมาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด การส่งเสริมการเรียนรู้จากการจัดระเบียบทางความคิดให้คิดได้ด้วยตนเอง นับเป็นวิถีทางเพื่อสร้างค่านิยมบริโภคทางปัญญามากกว่าบริโภควัตถุ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ศึกษา นำมาใช้เพื่อการดึงคนจากภาคประชาชน รวมถึงเด็กและเยาวชนออกมาจากกระแสวัฒนธรรมให้ได้ พร้อมทั้งการจัดระเบียบพื้นที่ทางสังคม ควบคุมสื่อ รวมถึงรณรงค์เรื่องจริยธรรมการประกอบธุรกิจ ของภาคประชาชน มิให้เกิดลักษณะของการยุ่ง ส่งเสริม หรือมอมเมา ด้วยการนำ “ศาสนาบำบัด” มาเป็นหลักวิธีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีสติ และรู้จักการใช้วิจารณญาณเตือนตัวเองให้มากขึ้น

๑.๔ การวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกัน หรือกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันยาเสพติด ทางความคิด ซึ่งจะกลายเป็นเกราะป้องกันที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึก ให้แต่ละคนมีเจตคติปฏิเสธยาเสพติด และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด พร้อมกับปลูกกระแสให้เกิดการตระหนักถึงโทษภัยและเข้ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหา เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างเป็นเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพเสพติด ซึ่งอาจสื่อผ่าน โครงการสร้างกระแสให้แก่ภาคประชาชน หรือการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดใน กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมศักยภาพของกลไกในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้ กว้างขวางขึ้น มีเครือข่ายเกิดเพิ่มมากขึ้น

๑.๕ การปรับกระบวนการทำงานเป็นปฏิบัติการเชิงรุก

กระบวนการทำงานที่เป็นกลยุทธ์เชิงรุกนั้น ทำให้กองทัพได้มีกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ไม่ เพียงแต่เป็นกำลังพลที่อยู่ในกองทัพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนักเรียน นักศึกษา ประชาชนผู้ใช้แรงงาน ที่ อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพเหล่านี้ จะกลายเป็นเครือข่ายแนวร่วมที่สำคัญในการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด ที่จะไปเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี การมีเครือข่ายการ ทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ด้วยกลยุทธ์เชิงรุก จึงเหมือนการขยายฐานแห่งการ เรียนรู้ให้แพร่กระจายครอบคลุมทุกภาคส่วน ก้าวหน้า โดยมีลักษณะคล้ายมิติการแพร่ระบาดของยา เสพติด แต่เปลี่ยนความต้องการเป็นจิตสำนึก และทัศนคติที่ดี จะทำให้ภาคประชาชนทุกหมู่เหล่า เกิดแรงต้านทานต่อปัญหาสุขภาพเสพติดจากภายในสู่ภายนอก จนขยายเติบโตถึงโครงสร้าง ครอบคลุมทุก ภาคส่วนอย่างมั่นคงและเข้มแข็ง

ปัญหาและอุปสรรค

ผู้ศึกษาพบว่า การปฏิบัติในกระบวนการที่สำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของส่วนราชการใน บก.ทท. ในการบริหารและจัดสรรทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญอยู่ ๔ กระบวนการ ได้แก่

๑. กระบวนการจัดทำแผน
๒. กระบวนการจัดสรรทรัพยากร
๓. กระบวนการปฏิบัติและนำส่งผลผลิต/ผลลัพธ์
๔. กระบวนการตรวจสอบและประเมินผล

พบว่า การดำเนินการแต่ละกระบวนการยังมีปัญหาในการปฏิบัติ ทำให้กองทัพไม่สามารถบริหารและจัดการการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไปยังทิศทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด

๒. ผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่ ๒ ศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นมุมมองที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปและความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็นพลังที่เข้มแข็ง และทุกภาคส่วนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ โดยปราศจากการใช้ยาเสพติด หรือมีทัศนคติที่ปฏิเสธการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. ภาครัฐมักเป็นฝ่ายสั่งการ โดยไม่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาอย่างแท้จริง คือ ประชาชนขาดโอกาส และบทบาทที่จะเข้ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปัญหา

๒. ภาครัฐมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชนไม่ครบทุกภาคส่วน

๓. เจ้าหน้าที่รัฐขาดการเตรียมพร้อม ก่อนการส่งเสริมให้ความรู้ด้านยาเสพติด ทำให้ไม่ได้กลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการ

๔. ภาคประชาชนมีความหวาดระแวงแต่การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

๕. กลุ่มผู้นำภาคประชาชนไม่เคลื่อนไหวเพื่อช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่สังคม

๖. การดำเนินกลยุทธ์ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๗. การขาดเอกภาพในการดำเนินงาน

สำหรับการเสนอแนวทางการแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกองทัพไทยให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นมุมมองที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปและความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน จนเกิดเป็นพลังที่เข้มแข็ง และทุกภาคส่วนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการใช้ยาเสพติด หรือมีทัศนคติที่ปฏิเสธการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง จะมีลักษณะ ดังนี้

๑. รัฐควรจัดให้มีการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกขั้นตอนกระบวนการ

๒. ภาครัฐต้องมีมุมมองพลังแผ่นดินจากภาคประชาชน ให้ครบทุกส่วนในสังคม

๓. รัฐต้องส่งเสริมการสร้างสังคมอุดมปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคประชาชน

๔. เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรสร้างสัมพันธภาพกับภาคประชาชนเพื่อลดความหวาดระแวง

๕. รัฐต้องมุ่งเน้นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการรวมพลังกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจ

๖. รัฐต้องส่งเสริม พัฒนา การดำเนินกลยุทธ์เพื่อการจัดระเบียบทางความคิดควบคู่กับการ จัดระเบียบทางสังคม

๗. รัฐควรสร้าง และขยายเครือข่ายกลไกการเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด จากประชาชนให้ครบทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ ภาครัฐต้องดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสร้างกลไกภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหา ร่วมกับกลไกภาครัฐในทุกพื้นที่ ซึ่งจะมีมาตรการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

๑. เสริมสร้างและพัฒนา กลไกการแก้ปัญหาในทุกระดับให้เข้มแข็งสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๒. เสริมสร้างและสนับสนุนกลไกการแก้ไขปัญหาภาคประชาชนระดับพื้นที่ให้สามารถเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. พัฒนาระบบข้อมูล และระบบเฝ้าระวัง ให้สามารถชี้สถานการณ์ปัญหาได้อย่างทันทั่วถึงเมื่อสถานการณ์ปัญหาเปลี่ยนไป

๔. จัดให้มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โภชนา หรือวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

๕. พัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

สำหรับแนวทางการเฝ้าระวังทางสังคมจากภาคประชาชน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือเหตุการณ์ผิดปกติ จะต้องเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่จากความร่วมมือ สร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ และต้องทำงานด้วยความมุ่งมั่น เสียสละเพื่อส่วนรวม อาจกระทำโดย

๑. การเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่รัฐในการสอดส่อง ดูแล ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒. การแจ้งข้อมูลเบาะแสผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓. การหมุนเวียนแบ่งช่วงเวลาดูแล ในลักษณะการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัย

๔. การรายงานข่าวให้ผู้นำ หัวหน้า หรือผู้มีหน้าที่ ทราบในทันทีก่อนปัญหาเกิด

สำหรับความเชื่อมโยงกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ภาครัฐจะต้องเข้าไปทำหน้าที่ในลักษณะของการแนะนำเป็นตัวอย่างเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นค่อย ๆ ลดบทบาทลง ซึ่งจะทำให้ภาคประชาชนพัฒนาตนเองให้มีบทบาทมากขึ้นโดยอัตโนมัติ และจะต้องสร้างจิตสำนึก ให้แก่ภาคประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เข้าร่วมรับรู้ ตระหนักถึงการเป็นเจ้าของปัญหา แล้วกระตุ้น

ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยเอื้ออำนวยให้เกิดบทบาทขึ้นในสังคม ดังนั้นเพื่อการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับภาครัฐ และภาคประชาชนนั้นควรใช้เทคนิควิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับของการทำงาน ซึ่งจะช่วยลดความหวาดระแวง และส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินกลยุทธ์ในด้านนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า พบว่า จากผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย มีลักษณะการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ คือ พยายามที่จะปราบปรามทั้งบนดินและใต้ดินเพื่อที่จะขจัดยาเสพติดให้หมดไปจากสังคมไทย แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง การปราบปรามเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

๑.๑ กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด ควรมีการให้ความสำคัญเท่ากับกลยุทธ์ด้านการปราบปราม และหากเป็นไปได้ควรมุ่งเน้นงานป้องกันนำหน้าการปราบปราม เพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดภายในประเทศอย่างยั่งยืน

๑.๒. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การขยายกลยุทธ์การดำเนินงานในส่วนการป้องกัน กลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Potential Demand) โดยผ่านโครงการกิจกรรม ที่มีประสิทธิภาพ ให้กว้างขวาง ครอบคลุมการดำเนินงานในระดับประเทศ และกำหนดวิธีการเสนอของงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่สามารถนำไปบริหารจัดการได้อย่างคุ้มค่า และให้ผลตอบแทนเป็นต้นทุนคืนสู่สังคมสูง

๑.๓. การดำเนินงานตามแนวทางพลังแผ่นดิน ซึ่งรัฐได้ประเมินผลว่าประสบความสำเร็จ จากการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ควรมีการขยายกรอบปฏิบัติด้วยมิติใหม่พลังแผ่นดิน ที่มีมุมมองไปถึงพลังประชาชนจากทุกภาคส่วนทางสังคมที่เป็นทรัพยากรของประเทศ

๑.๔. ควรมีการปรับนโยบายเสริมสร้างพลังแผ่นดิน ด้วยมาตรการ วิธีการ ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ซึ่งจะต้องสร้างจิตสำนึก และอุดมการณ์ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จากความตระหนักร่วมในการเป็นเจ้าของปัญหาหายาเสพติด

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ต้องมีการทบทวนมาตรการจากการเน้นการปราบปราม มาใช้วิธีการป้องกัน โดยการส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางสังคม ดังนี้

๒.๑ บทบาทของสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดโดยตรง ทั้งทางนิตินัย และพฤตินัย พ่อแม่ คือ บุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดู สั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน

สถาบันครอบครัว โดยเฉพาะพ่อ แม่ เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้สิ่งไหนดีไม่ดียิ่งไหนควรทำไม่ควรทำจะต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูก รวมถึงการ

ประเพณีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้กับลูกเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำที่ถูกต้อง สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว

๒.๒ บทบาทของสถาบันชุมชน

สถาบันชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กถัดจากสถาบันครอบครัว ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะชุมชนที่มีขนาดเล็ก คนในชุมชนจะต้องช่วยกันอบรม สั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรมที่ดีงามและเหมาะสม ช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ในชุมชนโดยเปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของตนเอง

ชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี คนในชุมชนประพฤติกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนย่อมเจริญเติบโต และเรียนรู้แต่สิ่งดี ๆ จากชุมชน

๒.๓ บทบาทของสถาบันโรงเรียน

โรงเรียนเป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่จะต้องทำหน้าที่เชื่อมต่อกับสถาบันครอบครัว โรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนที่กว้างกว่าครอบครัว และเป็นสถาบันที่เด็กต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนนานมาก

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งได้แก่ ครู จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอด การอบรม สั่งสอน รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก

สถาบันโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่เหมือนสถาบันครอบครัวแห่งที่ ๒ ซึ่งจะต้องคอยทำหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมที่ดี ให้ความอบอุ่น ให้คำปรึกษาที่ถูกต้องแก่เด็กและเยาวชนของชาติ

๒.๔ บทบาทของสถาบันศาสนา

ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนในชุมชน มายาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นแหล่งที่สร้างและค้ำจุนคุณธรรมความดีงาม สั่งสอนให้สอนให้คนเป็นคนดี ไม่ประพฤติกปฏิบัติตนไปในทางที่เสื่อมเสียศีลธรรมอันดีงาม

ทั้งตัวแทนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดศาสนายังเป็นผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน และคนในชุมชนยังยึดถือแบบอย่างที่ดีงามของสถาบันศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต

๒.๕ การบังคับใช้กฎหมาย

รัฐบาลต้องเน้นย้ำให้ใช้หลักการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด ใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สิน การสืบสวนขยายผล เป็นแนวทางปฏิบัติหลัก

พัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งจะลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง/มีผลประโยชน์กับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด

ควรมีการปรับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้ทันสมัย เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และภาคส่วนต่างๆมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินงาน

๒.๖ การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน

- แสวงความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน เพื่อร่วมมือกันปราบปรามการผลิตและค้ายาเสพติด มิให้ปัญหาเสพติดเป็นภัยของแต่ละประเทศ

- ใช้นโยบายเชิงรุกการพัฒนาพื้นที่ชายแดนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อให้ชายแดนมีความเป็นอยู่อย่างสันติ
  - ระดมสรรพกำลังทั้งประเทศเข้าแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการจัดองค์กร กลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกระดับ
    - ปรับปรุงข้อมูล การข่าวให้ถูกต้อง ทันสมัย เช่น ข้อมูลผู้ค้า ข้อมูลผู้เสพ ข้อมูลกลุ่มเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ข้อมูลการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกัน จัดตั้งห้อง War Room ในทุกระดับทั้งในส่วนกลาง และจังหวัด มีการแสดงผลในระบบแผนที่ภูมิศาสตร์/GIS ตามหลักการจัดระบบจัดการข้อมูลสมัยใหม่
    - ปรับบทบาท พหุติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกาศเรื่องยาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ
    - ปรับบทบาทเจ้าหน้าที่ให้พร้อมทုံมเต็มที่ โดยจะมีการมอบหมายหน้าที่หลัก-รองของการเป็นเจ้าภาพ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในทุกระดับ
      - การควบคุมพหุติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้แสวงประโยชน์ต่อยาเสพติด ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งจะมีการลงโทษอย่างเด็ดขาด ทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
      - การแก้ปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง หรือ Area Approach โดยยึด จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เป็นตัวตั้งของการแก้ไขปัญหา ให้พื้นที่เป็นเจ้าของปัญหา สร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ ทั้งในด้านบทบาท อำนาจ การมอบหมาย การระดมสรรพกำลัง การงบประมาณ การบริหารจัดการ
๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
- ควรมีการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ที่เข้มแข็งของกองทัพไทยในบริบทอื่น ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด